

Jon

Oligaa Buŋa Jonon Ooro.

Jeŋ-asa-asari

Jonon iyaŋaa qata Oligaa Buŋa kokanon asuganon mende ooroto, iyaŋaajon kokaen jeja, “Gowoko Jiisasnon uutanon jopagon muroti.” (19.26) Jonon uujopa uukalembaa qaaya ii kaparan koma jeŋkeja. Jonon Oligaa Buŋa koi ii ejembanon qaa kokaen moma kotowutiwaajon (20.31) ooro, “Jiisas Kraist ii balon ejagadeen mende laligoroto, onanon Anutuwaa Meria ano Hamoqeqe Toya kolooja. Ono mono ii moma laarin iikanon laaligo kombombana mokoloowu.” Jiisasnon wala Manaa kosianon laligon qaa jetaga laligoro. (1.1) Kaen laligon namo ejaga koloon esuŋmumuya ano momoya ii aiwese angolet meŋ iikanon qendeeno. Ii qendeema bentotombaa kania jeŋ asariro tosianon uugia meleengi tosianon kilen yangisen anŋi.

Jiisasnon kokaen kolooja, jero: Hamoqeqe Toya (4.26), laaligowaa nene wota (6.35), Siwe gomaŋ eukawaa buŋaga (8.23), beŋsakon tetegoya qaa (8.58), namowaa asasaga (9.5), nagu (10.7), lama galeŋ awaa (10.11), Anutuwaa Meria (10.36), Poŋ ano Boi (13.13), koomunonŋa waawaataa Toya ano laaligo kombombana Toya (11.25), kana hoŋa, qaa hoŋa ano laaligo kombombana (14.6), wain gere hoŋa (15.1), tere waŋa mutuya ano tetegoya A ano Z (Isa 1.8), Mutuya ano Konoga (Isa 1.17) ano kaan kaŋa.

Jiisasnon gowokouruta onanon jopagon onoma laligoroti, gejanono qaa konoganon (Boŋ 13-17) ii tororo qendeenja. Qaa ii naanawo. Koomunonŋa waamago Piito meŋ kotiiwaatiwaajon kokaen qisiro: “Nii jopagon nonjan me qaago? Kaen koloojanj, kian mono alauruna kalaŋ koma onomba.”

Buk kokawaa bakaya waŋa 6 ii kokaen:

Qaa mutuya 1.1-18

Jon Oomulu eja ano gowokouruta mutuya 1.19-51

Jiisasnon qenjaaro gawon mero 2.1–12.50

Tetegoyanon Jerusalem kan laligon komuro 13.1–19.42

Gbilin waama alauruta koloon onono 20.1-31

Galili kan gowokouruta koloon onono 21.1-25

Anutuwaa qaa jeta laaligoyawo.

1 ¹Kanakanaiyanon monowaa monoyanonga qaa je laligoro. Iinon laaligowaa kania nanon jeŋ waama laligoro. Qaa je iinon Anutuwaa koorononon laligon waaro ano aŋo beŋsakon Anutugadeeŋ kolooja. ²Qaa je iinon kanakanaiyanon Anutuwaa koorononon laligoro. ³Iwaa koorononon laligon ilaŋ muro iwoi kuuya kolooro. Iwoi mon mende ilaŋ munaga, ii mende koloona. ⁴Qaa je iinon laaligowaa bemunjaleya kolooja. Iwaanon laaligo kombombaŋa iikanon ejemba meŋ asariŋ onono iima laligon waagi. ⁵Asasagayanon pangaman uutanon asariŋkejato, pangamanon laligogiti, iyononon asasagaa kania ii mende moma asariŋ laligon kougi. Kiaŋ.

⁶⁻⁷Anutunon ejemba kuuya asasagaya moma laariwutiwaajon moma qele eja qata Jon wasiro asugiro. Asugiŋ kaŋ asasagaa kania inisaama nanon jeŋ laligoro. ⁸Jon aŋo asasaga ii mende koloon laligoro, iinon asasagaa kania ii nanon jeŋ laligoro. ⁹Asasaga onabonon iinon ejemba gomaŋ so meŋ asariŋ nonomakeji, iinon namonon asugimambaajon ano.

¹⁰Iinon kanakanaiyanon gomaŋa gomaŋa iikawaa ilawoilaya kuuya ii nemuŋ koma onono koloogi. Koloogi aŋo batugianon laligon kouroto, balon ejembanon kileŋ ii mende moma koton muŋ tompiŋ laligogi. ¹¹Kaen tompiriŋ laligogi iyaŋaa gomaŋ mirianon karo kanagesourutanon zizi togon telambelaŋ ama gema qeŋ mugi. ¹²Kaen aŋgito, daeŋ yononon koma horon muŋ qabuŋaya moma moma laarigiti, iinon mono kuuya iyonoojon kana meleuro kokaen kolooro: Aŋo nemuŋ koma ku-usuŋ onono kolokoloo donogoga koloon Anutuwaa meraboraana koloogi. ¹³Anutuwaa uusiŋjanon nemuŋ koma onono koloogi. Namo ejanon siŋa otaŋ embiawo qaa somonoro koro ama mera mero kolooji, iyononon kana kaŋa iikanon Anutuwaa meraboraana mende koloogi. Kiaŋ.

¹⁴Qaa je iinon eja sele busuwo koloon batunananon kema kaŋ laligoro. Kaen laligoro akadamyua suŋ iima laligonin. Maŋanon Meria motoongowaajon akadamyua kuuya ama aon koma muro qaita mon laligoji, iinon mono iikawaa so kalenmoriananon uuta saa qero akadamyawo koloon kambaŋ so qaa hon toontoona jeŋ laligoro.

¹⁵Jonon eja iikawaa kania nanon kokaen qama jeŋ laligoro, “Niinon mombaajon qaa jeŋ laligoweti, iinon mono ii kolooja. Kokaen jeŋ laligowe: Noo gemanon eja mon kawaati, niinon mende koloowe iinon wala laligoro. Kawaajon iwaa qabuŋayanon mono nii nuuguŋ uuta kolooja.” Jon Oomulu ejanon kaen jeŋ laligoro.

¹⁶Kalenmoriananon eja iikawaa uuta saa qero akadamyawo laligoroti, iinon mono iikawaa so kotuegon nonoma laligoro. Kotumotueya ii

^a 1.6 Mat 3.1; Maak 1.4; Luuk 3.1-2

kambaŋa kambaŋa maaro kuuya nonoo qanananon uro laligonij. ¹⁷Moosesnoŋ Kana qaanana nemuŋ kono kolooro, Jiisas Kraistnoŋ qaa hoŋa ninisaama Anutuwaŋa kaleŋmoriaŋa nemuŋ kono asuganon kolooro. ¹⁸Namo eja moŋnoŋ Anutu kambaŋ moŋnoŋ mende iiro. Meria motooŋonoŋ Maŋaa wosoyanoŋ laligon kouma laligoroti, iionoŋ mono namonoŋ kamaaŋ kania ninisaano monij. Kiaŋ.

Jon Oomulu ejanon iyaŋaa kania jeŋ asariro.

Mat 3.1-12; Maak 1.1-8; Luuk 3.1-18

¹⁹Juuda jotamemeya yoŋonoŋ jigo gawoŋ galen ano jiwowoŋ jigowaa weleŋqeŋe tosaŋa Jerusalem sitinoŋga wasiŋ oŋoŋgi Jombaanoŋ kagi. Kaŋ qisiŋ muŋ jegi, “Gii naa ejaga koloojaŋ? Kaniaga nomaen?” Kaen jegi kaniaya inisaama inijoro.

²⁰Kaniaya mende qakoonoto, asuganoŋ kokaen jokolooro, “Niionoŋ Hamoqeŋe Toya Kraist mende koloojen.”

²¹^bKaen jokolooro kaparaŋ koma qisiŋ mugi, “Gii mono eja moroga koloojaŋ? Gii Elaija koloojaŋ me qaago?” Qisiŋ mugi “Qaago!” jero. “Gii gejatootoo eja moŋ koloojaŋ me qaago?” Kaen qisigi “Kaaŋ qaago!” meleeno.

²²Meleeno qisigi, “Gii moroga koloojaŋ? Wasin nonoŋgi kajoŋi, iyoŋooŋoŋ mono nomaen meleema inijowonaga? Gii geŋgaŋ kaniaga nomaen jeŋ asariwaga?”

²³^cQisigi kokaen inijoro,

“Gejatootoo eja Aisaianoŋ qaa moŋ kokaen jerota eja, ‘Nii gajoba koloŋ baloŋ qararaŋkoŋkoŋanoŋ laligon kokaen qamakejen: Poŋnoŋ kawa-oo!

Kawaajoŋ oŋo mono uugia mindiŋgoŋ kania meleuŋ meagowu.’
Nii kawaa qele gajobaya koloojen.”

²⁴Eja wasiŋ oŋoŋgi Jombaanoŋ kagiti, ii Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkoŋkoŋ) ejaga koloogi. ²⁵Yoŋonoŋ mombo kokaen jeŋ qisiŋ mugi, “Gii Hamoqeŋe Toya Kraist mende koloojaŋ ano Elaija me gejatootoo eja yoŋoonoŋga moŋ mende koloojaŋi, iikawaajoŋ mono naambaajoŋ ejemba oomulu meŋ oŋomakejaŋ?”

²⁶Qisiŋ mugi kokaen meleema oŋono, “Niionoŋ apu tooŋnoŋ oŋomorinŋejento, eja moŋ oŋo mende moma kotojuti, iionoŋ koi batugianoŋ nanja. ²⁷Eja moŋ noo gemananoŋ kawaatiwajoŋ jeŋ laligoweti, iionoŋ mono ii kolooja. Iionoŋ kaŋ nii nuuguŋ somatana koloŋ laligowaatiwajoŋ niionoŋ iwaa kosianoŋ kema wayaŋgesoya besaŋ kana esuyaa kasia isamambaa amaŋamaŋa.” ²⁸Jonoŋ Jordan apu leeŋanoŋ gomaŋ qata Betani iikanoŋ laligon ejemba oomulu meŋ oŋoma laligoro. Iwoi ii iikanoŋ kolooro. Kiaŋ.

^b 1.21 Dut 18.15, 18; Mal 4.5 ^c 1.23 Ais 40.3

Jonon Jiisaswaajon “Anutuwaanon lama meriaga,” jero.

²⁹Ii kolooro goman ano Jonon Jiisas sigensigen karo iima jero, “Iigi, eja ii Anutuwaanon lama meriaga. Iinon mono balon balon ananaa singisongonana koma konjoratiro solananiwon. ³⁰Niinon mombaajon qaa jeŋ laligoweti, iinon mono ii kolooja. Kokaen jeŋ laligowe: Noo gemananon eja mon kawaati, niinon mende koloowe iinon walagadeen laligon waaro. Kawaajon iwaa qabunayanon mono nii nuugun uuta kolooja. ³¹Niinon ii wala mende moma kotoweto, Anutunon kaniaya Israel ejemba nono ninisaano mbonjatiwaajon moja. Ii moma nii wasin nono kan oomulu meŋ onjmakejeŋ.”

³²Jonon kaen jeŋ danjunu kaen nama nanjon kokaen injoro, “Uŋa Toroyanon mono Siwenonga kamaan kewo koon kaen iwaa wanjon kamaan koma raro iibe. ³³Niinon ii wala mende moma koton laligoweto, monon ejemba oomulu meŋ onjomanjatiwaajon wasin nonoti, iinon kokaen nijoro, ‘Uŋa Toroyanon mombaa wanjon kamaan koma raro iibagati, iinon mono Uŋa Toroya ejemba uugianon ama iikanon mulu meŋ onjombaa.’ ³⁴Niinon ii iibetiwaajon ama kaniaya kokaen nanjon jejeŋ, ‘Iinon Anutuwa Meria kolooja.’ ” Kiaŋ.

Jiisasnon gowokouruta mutuya onjono.

³⁵Kaen injoro goman ano Jonon mombo apu goraayanon iikanondeen keno gowokouruta yonjooŋga woinon iwo motoon nanji. ³⁶Nanji Jiisasnon iikanon unjogun kenoti, ii tororo unj iigigiin jero, “Eja ii mono iibao. Iinon Anutuwaanon lama meriaga kolooja.”

³⁷Kaen jero gowoko woi yoronon qaa ii moma Jiisaswaa gematanon keni. ³⁸Keni Jiisasnon eleema gematanon kariti, ii iriima kokaen qisij orono, “Oro moroga monjama kajao?” Iikaen moma meleema ijori, “Somatanara, gii miri dakanon en laligojan?” (Juuda yonjonon ‘Somatanana’ qaa ii boiwaajon jeŋkegi.)

³⁹Kaen ijori meleeno, “Mono kan iibao!” Kaen meleeno ween jaaya eleeno 4 kilok kawaa so kolooro. Ween jaaya meleeno iikanon motoon kema miri dakanon en laligoroti, ii iigi. Ii iima kanon iwo laligori goman sinjogon tiiro mesaon kari.

⁴⁰Jonon qaa jero gowoko woita moma Jiisaswaa gematanon keniti, iyoroonjga mombaa qata Andruu, dataa qata Saimon Piito. ⁴¹Andruu iinon wala data Saimon mokolon kokaen ijoro moro, “Noro mono Hamoqeŋ Toya mokoloojota.” Hamoqeŋ Toya ii Griik qanon Kraist. ⁴²Kaen jeŋ data wama Jiisaswaanon keni. Keni Jiisasnon Saimon tororo unj iigigiin jero, “Gii Saimon, Jombaa meria koloojanto, niinon qaga Siifas qabe ewaa.”^d Kiaŋ.

^d 1.42 Siifas ii Griik qanon Piito, ananaa qanon jamo karanjan.

Jiisasnoŋ Filip ano Natanael oroono.

⁴³Gomaŋ ano Jiisasnoŋ Galili prowinsnoŋ kemambaajonŋ kema kanaanonŋ eja qata Filip mokoloonŋ kokaenŋ ijoro, “Gii mono nii notaanŋ kawa!” ⁴⁴Filipnoŋ Andruu ano Piito yorowo gomaŋgia motoonja. Taonŋia qata Betsaida.

⁴⁵Filipnoŋ eja qata Natanael mokoloonŋ kokaenŋ ijoro, “Moosesnoŋ eja mombaajonŋ Kana qaanonŋ oorota gejatootoo yonjononŋ toroqenŋ oogita eji, nono mono eja ii mokoloonja. Eja ii qata Jiisas, maŋaa qata Joosef, gomaŋa qata Nazaret.”

⁴⁶Natanaelnoŋ ii moma waliŋonŋ jero, “Oo Nazaret! Ii gomaŋ qandayaga. Iikanonja iwoi awaa moŋ koloowaatiwaa so qaago.” Kaenŋ jero Filipnoŋ ijoro, “Mono kaŋ geenŋgo iima kotowa!”

⁴⁷Kaenŋ ijoro moma Jiisaswaanonŋ kaŋ kouro iima iwaajonŋ qaa kokaenŋ jero, “Iibu! Eja koi kanonŋ mono Israel eja hoŋa koloaja. Uutanonŋ gbingbaonŋ qolomolonŋgoya qaa.”

⁴⁸Kaenŋ jero Natanaelnoŋ qisiŋ muŋ jero, “Gii mono nomaenjanonŋ nii moma kotonŋ nonjanŋ?” Kaenŋ jero Jiisasnoŋ meleema ijoro, “Gii fig gere^e umuganonŋ rana giima kotowe. Wala giima kotowego Filipnoŋ kawaa gematanonŋ giima goono.”

⁴⁹Kaenŋ ijoro Natanaelnoŋ meleema ijoro, “Oo Somatana, gii mono onjanonŋ Anutuwaa Meria koloajaŋ. Gii Israel nonoononŋ eja Ponŋa laligojaŋ.”

⁵⁰Kaenŋ jero moma Jiisasnoŋ meleema ijoro, “Nii wala kokaenŋ jejeŋ, ‘Gii fig umuganonŋ rana giibe.’ Kaenŋ jeŋ asugijenjiwaajonŋ moma laariŋ nonjanŋ. Anutuwaanonŋ ku-usuŋ koi iima mojanŋ, ii mono iwoi melaada koloaja. Hoŋa somata ii mono kanageŋ iima moma laligowaga.”

⁵¹^fKaenŋ ijonŋ toroqenŋ ijoro, “Niinonŋ qaa hoŋ toonja moŋ kokaenŋ jewe moba: Kanageŋ noo gowokouruna koloogi kotonŋ kondoonŋ onjombe jaameleenŋ uŋa kokaenŋ iibuya: Siwe nagononŋ tano Anutuwaa gajobaurutanonŋ asugiŋ Siwe gomambaa Eja Hoŋaanonŋ uma kamaanŋ anŋi injiibuya.” Kiaŋ.

Jiisasnoŋ apu meŋ letono wain kolooro.

2 ¹Jiisasnoŋ Filip ano Natanael oroono weenŋ karoonŋ tegoro laligogi moŋnoŋ agomiŋ aoawaa maraŋ lombanŋ ano ajoroogi. Ii Galili prowinswaa gomaŋ qata Kaana iikanonŋ anŋi. Jiisaswaa nemujanonŋ kanonŋ motoonŋ kema ragi. ²Jiisas ano iwaa gowokouruta ii kaanagadeenŋ horonŋ onjonŋgi lombanonŋ motoonŋ ragi. ³Iikanonŋ ragi wain apunonŋ qaono Jiisaswaa nemujanonŋ meria ijoro, “Yonjononŋ wain apu qaonja.”

^e 1.48 Fig ii sambii kaanaya. Ii gawonŋianonŋ komogi kota naanjawo kolooro kambaŋ mamaga neŋ laligoju. ^f 1.51 Jen 28.12

⁴Kaen ijoro kokaen ijoro, “Nemuna, ii nomaen amanatiwaajon jejan? Jen koton nonjan me? Noo angoletu meme kambananon mende kan kuuro laligojen.”

⁵Kaen jero moma welenqequeuruta kokaen inji, “Iinon iwoi mombaajon jen koton onombaati, ii mono otaan ambu.”

⁶Juuda yononon hamo qen aowombaajon Kana qaagia otaan borogia songbama laligonkegi. Iikawaa so miri iikanon koworanen somata 6 raro. Koworanen motomotoon ii apu konon 8 me 12 iikanon kemen saa qenagiwaa sogi raga.

⁷Jiisanon ii iima kokaen inji, “Ono mono apu koson kan maagi koworanen koi saa qewa.” Kaen jero moma jerotiwaa so anji.

⁸Koworanen ii saa qegi kokaen jen koton onono, “Mono apu qaga koson men kema lomban galen mubu.” Jen koton onono men kenji.

⁹Koson kengito, galenon apu letoma wain kolooroti, ii nen naana moma daenkaya men kagiti, ii mende moma asarin aaruro. Aaruroto, welenqeque apu kosogiti, iyononon ii moma jegi galenon maran lomban toya oono karo. ¹⁰Karo kokaen ijoro, “Maran kambananon kuuya yononon wain apu awaa ii wala men kan onomakeju ano ii nen enkalolon men aogigo wain apu naana qaa ii kanagen onomakeju. Giinon wain apu awaa ii wala anjon koma mende onoma ketego koi kamban ugun men kajan. Ii sili morota mon anjan.”

¹¹Jiisanon angoletu mutuya koi ii Galili prowinswaa goman qata Kaana iikanon mero. Ii men iikanon ku-usuna asuganon injisaano. Kaen injisaano gowokourutanon moma laarin mug.

¹²^gJejelombanon laligogi tegoro Jiisaswaa nemunkoaana ano gowokouruta yononon gomanjianon Kaperneam kenji. Iikanon kema somana tosia toroqen laligogi. Kian.

Jiisanon jiwowon jigo jen kobooro.

Mat 21.12-13; Maak 11.15-17; Luuk 19.45-46

¹³^hKamban kanon Juuda nonoonon kiankomu kendon kambana dodowiro. Anutanon wala eenanon niniima koboos nunuuguroti,ⁱ iikawaajon aisoowombaajon anji Jiisanon kaanagadeen goman mesaon Jerusalem sitinon uro. ¹⁴Sitinon uma jiwowon jigowaa toton uutanon keuma iwoi kokaen mokolooro: Ejemba bulmakao ejia, lama ano kewo koon ii sewana mewutiwaajon anji ano tosanon monen utekute ambombaajon ragiti, ii inji.

¹⁵Ii inji kasanon tape (qoilomu) miziziin iikanon onootin unuro. Unun ejemba ii kuuya konjoma onoma lama bulmakaogiwon jiwowon

^g 2.12 Mat 4.13 ^h 2.13 Eks 12.1-27 ⁱ 2.13 Anutanon Iijipt kanon Israel ejemba niniima koboos nunuuguroti, iikawaa korisoroya ii Koon qaanon Pasowa. Eksodus, Mootogo 12.15

jigononga oŋotaaro. Utekute ejemba yoŋoonoŋ soojaakota qewagoro kamaaro peragia metama maaro keno. ¹⁶Kewo sewanġia mewutiwaajon aŋgiti, ejemba ii kokaen jeŋ oŋono, “Iwoi ii mono meŋ togoŋ seleenġen kembu. Oŋo noo Maŋnaa jiwowoŋ jigo koi mono naambaajon utegogi koŋkororo miri kaanġa kolooġa?”

¹⁷^jKaen jeŋ oŋono Buŋa qaa moŋ gowoko yoŋoo momogianon kouro romoŋgogi. Qaa ii kokaen oogita eja, “Noo uunanon goonon jigo ii kowoga ewaatiwaajon kaparaŋ kombe iikanon uunanon neqan gere kaanġa jero majakaka iikanon ji mokoloŋkejeŋ.”

¹⁸II konjoma oŋono Juuda jotamemeya yoŋononj temboma waama Jiisaswaanon kouma kokaen qisiŋ mugi, “Gii mono naa aŋgoletu moŋ ana ku-usuŋġa iiniŋ sokoma nononogo tere kaanġa anaga?”

¹⁹^kKaen qisiŋ mugi kokaen meleema oŋono, “Oŋononj jiwowoŋ jigo koi kondeenġi namononj kamaaro niinonj ii ween karoombaa uutanonj metaama kuumana.”

²⁰Meleema oŋono kokaen ijogi, “Gbani 46:waa uutanonj jiwowoŋ jigo koi meŋ laligonj medaborogita nanġa ano giinonj ii ween karoombaa uutanonj mono nomaenġ ama metaama kuunaga?”

²¹Kaen ijogito, Jiisasnonj jigowaa qaa ii iyanġaa seliaa sareaga jero. ²²Jiisasnonj kanagenj koomunonġa waaro sareqaa jeroti, ii kambaŋ iikanonj gowokouruta yoŋoo roromonġogianonj kanj kono moma asarigi. II romonġonj Jiisasnonj qaa jeroti, ii ano Buŋa qaa oogiti, ii kuuya moma laarigi. Kiaŋ.

Jiisasnonj ejemba kananana modaboroġa.

²³Jiisasnonj Jerusalem sitinonj kianġkomu kendombaa kambaŋanonj laligonj aŋgoletu ku-usuŋawo meroti, ii ejemba mamaganonj iima qata moma laarinj iwaanonj rapinġogi. ²⁴Rapinġogito, Jiisasnonj ejemba kuuya yoŋoo kanagia moma kotodabororo. Kawaajonj ejemba kuuya mende moma laaridaboronj oŋoma qaagiaa baatanonj mende kema laligoro. ²⁵Ejemba uugianonj qaa iwoi eroti, Jiisas moŋnonj ejemba uugiaa kania ii isaama qendeema mubaatiwaa so mende kolooro. Mono aŋo ii moma kotoro. Kiaŋ.

Jiisasnonj Nikodeemus uumeleembaa kania kuma muro.

3 ¹Juuda kanagesowaa jigo kaunsol batugianonj jotamemeya eja moŋ qata Nikodeemus laligoro. Iinonj Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkoŋkoŋ) tuuŋnonj nano. ²Iinonj gomantiinġa moŋnonj Jiisaswaanonj kouma kokaen ijoro, “Somatana, gii aŋgoletu meŋkejanġ, ii eja moŋnonj Anutu iwo mende nano aŋodeenġ memambaa amamaanġkeja. Kawaajonj gii Anutunonj nemuŋ koma gono boi koloojanġ, iikaen moŋonj.”

^j 2.17 Ond 69.9 ^k 2.19 Mat 26.61; 27.40; Maak 14.58; 15.29

³Kaen jero kokaen jey meleema muro, “Niinon qaa hona toon mon kokaen jewe moba: Monnon Anutuwaanonga kolokoloo dongoga mende koloowaati een, iinon mono Anutuwaa bentotonon keuma iimambaa amamaawaa.”

⁴Meleema muro kokaen ijoro, “Monnon ejemba waja koloon laligonko kolokoloo dongoga ii mono nomaen koloonaga? Iinon mono nemun goron uutanon keuro mombo koro ama memambaa amamaawaa.”

⁵Kaen ijoro kokaen meleeno, “Niinon qaa hona toon mon kokaen jewe moba: Monnon oomulu mej mugi Un Toroyanon uutanon kemero iikanon kolokoloo dongoga mende kolooji een, iikaananon mono Anutuwaa bentoton uutanon keumambaa amamaawaa. ⁶Balombaa nemunman onoononga merabora kolojuti, ii balombaa meraboraanaga. Un Toroyanon inaan nemun kono merabora koloonkejuti, ii mono Siwewaa meraboraanaga.

⁷“Kawaajon on kolokoloo dongoga Anutuwaanonga mende koloowuyati, ii mono mende sokonja. Qaa ii jewe iikawaajon mono mende aaruwa. ⁸Haamonon ajaa jaajaa lan giliro otona momakejanto, ii dakaya qen kankeji ano dakaan baagen qen kemakeji, giinon iikawaa kania mende moma asarijan. Un Toroyanon ejemba nemun koma onono kolokoloo dongoga koloogiti, kuuya iyonoo kaniagia mono haamo kawaa so kolooja.”

⁹Kaen meleeno Nikodeemusnon kiko qen kokaen jero, “Ii mono nomaen koloonaga?”

¹⁰Kaen jero Jiisasnon ijoro, “Gii Israel kanageso kuma nonomakejan ano kilej qaa iikawaa kania mende moma asarijan. Ii mende sokonja. ¹¹Niinon qaa hona toon mon kokaen jewe moba: Nononon naama moma kotojonj, ii jey injisaamakejon ano naama jaanananon iima mojonj, ii nanjon jenkejon. Kaen amakejonto, ononon kilej Bun qaanana ii mende moma anjon komakeju.

¹²“Balombaa iwoiya jaanon ii-iita kawaa qaaya jewe moma mende moma laarin nonjuti een, niinon Siwewaa iwoiya mende ii-iita kawaa kania injijowe ii mono nomaen moma laariwuya? ¹³Balombaa eja monnon Siwenon mende uroto, Siwe gomambaa Eja honanon Siwe gomanon laligon kamaan koloon asugiroti, iinon mono eleema Siwenon ubaa.

¹⁴¹⁴“Anutunon Mooses balon qararankonkonanon jey koto kopa aenon mokolen unaya mej toonon kosigoro nanoti, iikawaa so Siwe gomambaa Eja Hona ii kosigogi uma nambaa. ¹⁵Ejemba ii moma laarin mujuti, iyononon kuuya laaligo kombomba mokolon laligowutiwajaan ama eu ubaa.

¹⁶“Iikawaa kania ii kokaen: Ejemba ii moma laarin munkejuti, iyonoononga monnon tiwilaawaabotiwajaan Anutunon balon so

¹ 3.14 Jan 21.9

jinonja qaa jopagon nonono. Anana kuuya letoma laaligo kotigaa buja koloowonatiwaajon ama Meria motoonjo soro ii nonono. ¹⁷Ejemba goman so laligon kenjonj, Anutunon Meria ananaa qaanana jer tegowaatiwaajona qaagoto, Merianon hamo nunuro kantri so letoma oyajboyan koloowonatiwaajon ama wasiro namonon kamaaro.

¹⁸“Ejemba monon Meria moma laariji, Anutunon iwaa qaa jer tegoro mende tiwilaawaato, monon Jiisas mende moma laarin muji, Anutunon iwaa qaa jer tegoro laligoja. Anutuwa Meria motoongowaa qata mende moma laarijiwaajon ama gere siwaa buja koloowaa. ¹⁹Anutunon balon ejemba qaanana jer tegonkeji, iikawaa kania ii kokaerj: Asasaganon namonon kamaan kolooro, ejembanon nanamemenj bologa bologa ama menj laligogi. Kaerj laligon Anutuwa asasaga togon uugia pangamambaa nanamemenon laj somonjon laligon kougi.

²⁰“Kuuya nanamemenj bologa amakejuti, iyononon Anutuwa asasaga togon gema qerkeju. Anutunon nanamemenja bologa bologa ii injisaama jer onono gamugia mobubotiwaajon toroko momakeju. Ii moma asasagaa uutanon mende keumakeju. ²¹Mende keumakejuto, monon qaa hona otaan laligoji, iinon saanon asasagayaa uutanon keubaa. Anutunon sololon muro nanamemenja ama menj laligoroti, iikawaajon nanamemenja iikanon asuganon koloowaatiwaajon moja.” Kiaj.

Jon Oomulu ejanon Jiisaswaa kania jokolooro.

²²Jiisasnon kaerj jedaboron nama gowokouruta unuama Jerusalem siti mesaon Judia prowinswaa goman gematanon kenji. Iikanon kema gowokouruta yonowo sonda tosia toroqerj laligon ejemba oomulu menj onoma laligoro. ²³Jiisasnon kaerj laligoroto, Jonon kaerjagadeerj goman qata Salim kawaa kosianon laligoro. Goman qata Ainon kanon apu mamaga ero ano ejembanon Jombaanon kouma oomulu menj onombatiwaajon qisigi afaanon menj onoma laligoro. ²⁴^mKamban iikanon Jon ii kapuare mirinon mende ongi raro.

²⁵Juuda yononon hamo qerj aowombaajon borogia songbama laligonkegi. Kawaaajon Jombaa gowokouruta yononon Juuda eja mombo qaa iikawaa niinongiinon jer kanain jenonkooli anji. ²⁶Kaerj anji bimooro Jombaanon kan kokaerj ijogi, “Somatanana moba, eja Jordan apu leegenanon giwo laligoro geerjo kaniaya nanjon jenati, iinon ejemba oomulu menj onono tuurj somasatanon mono iwaanon kemakeju.”

²⁷Jonon ii moma kokaerj meleeno, “Anutunon eja mombaajon iwoi mon Siwenonga mende ama munagati eerj, iinon mono ii buja qerj aomambaa amamaawaa. ²⁸ⁿIwo laligon kokaerj jewe, ‘Nii Hamoqeqe Toya Kraist

^m 3.24 Mat 14.3; Maak 6.17; Luuk 3.19-20 ⁿ 3.28 Jon 1.20

mende koloojento, Anutunonj wasinj nono wala kajeņa iinonj gemananonj kawaa.' Niinonj qaa ii jeweti, onjo ii saanonj onjoangio nanjonj jej laligowuyatiwaa so koloouju. ²⁹Iikawaa sareya ama kokaenj jemaņa: Eja moņnonj emba buņayawo koloonj emba memambaajonj korisoro qaa jej seinj laligoja. Kaenj laligoro eja alianonj kosianonj nama korisoro qaayaa aroya moma iwaajonj jinonja qaa aisoonkeja. Kawaa so niinonj Jiisaswaa alia koloonj iwaajonj aisoowe korisoro iikanonj keteda koi uuna saa qero laligojen. ³⁰Jiisaswaa qabuņayanonj somariinj seiro Jon noononj waziiro sokombaa." Kianj.

Jiisasnonj Siwenonja kamaarotiwaa kania jero.

³¹"Morononj eukanonja kamaaroti, iinonj ejemba kuuya uņuugunj uuta koloouja. Moņnonj namononj asuginj namowaa buņa koloouja ano namononj laaligowaa qaaya jejkeja. Siwenonja kamaanj karoti, iinonj mono kuuya uņuugunj uuta koloouja. ³²Iinonj iwoi iima moma kotonj laligoroti, iikawaa kania jej nanjonj danjunu kaņa nanja. Kaenj nanjato, nanjonango qaaya ii ejemba moņnonj moņ mende moma anjonj konja.

³³"Ejemba moņnonj nanjonango qaaya moma anjonj konji, iinonj Anutu onjabanja kolooujiwaa qaaya meņ kotiiro powowonj koloowaa. ³⁴Anutunonj qele ejia wasinj Uņaya Toroya dogo qaganonj qaagoto, kelemalelej muņkeja. Kawaajonj qele ejianonj mono Anutuwaanonj qaa honja ii injisaama jejkeja. ³⁵Maņanonj Meria uunonj jopagonj muņkejiwaaajonj ama iwoi kuuya buņa qeņ muņ borianonj ano eja.

³⁶"Ejemba moņnonj Meria moma laarinj uuta meleenji, iinonj mono mombo letoma laaligo kotigaa buņa koloouja. Moņnonj Meriaa qaaya mende teņ komakeji, Anutuwwa iriņsonjsoonjanonj mono iwaa qaganonj uma pondanj nano laaligo kotigaa kania mende iima kotonj eeņ laņ laligoja." Kianj.

Jiisasnonj Samaria emba mombo qaa amiri.

4 ¹Jiisasnonj ejemba kaenj kuma onono gowokouruta koloogi oomulu meņ onoma iikanonj Jon Oomulu eja uugunj haamo ama laligoroti, qaa ii Farisii (Kana qaawaa kaparaņkonjkonj) yonoo geĵagianonj kemero mogi. Yonononj ii mogiti, buju ii jegi seinj Pombaa geĵagianonj kemero moro. ²Jiisasnonj anjo ejemba mende oomulu meņ ononoto, iinonj jero gowokourutanonj ii anĵi. ³Ii moma Judia prowins mesaonj eleema mombo Galili prowins waageņ keņgi. ⁴Kana kaenj kema Samaria prowinsnonj keuma uugunj keņgi.

⁵Uugunj kema Samaria prowinswaa taonj moņ qata Sikar iikanonj keuro. Sikar taonj ii Jeikobnonj balonj bakaya moņ meria Joosef muroti,

° 3.35 Mat 11.27; Luuk 10.22 P 4.5 Jen 33.19; Joos 24.32

iikawaa kosianonj eja. ⁶Jeikobwaanonj apu ronj koriga ii Sikar taononj nanja. Jiisasnonj kana karotiwaajonj ama selia bimooro weej jiji kolooro apu ronj iikanonj keuma kosianonj kamaaj raro.

⁷Apu ronj kosianonj raro Samaria emba monjonj apu kosomambaajonj karo. Karo Jiisasnonj iima kokaenj ijoro, “Gii saanonj apu nona newenaga.”

⁸Kambanjanonj gowokourutanonj nene sewarja mewombaaajonj ii mesaonj taononj kenji iyanjarodeen nani.

⁹Juuda ejembanonj Samaria prowins sureenj onjoma yonjowo ainjolonj mende laligonjkegi ano pake motoonjgononj apu mende kosonj laligonjkegi. Kawaajonj iyanjarodeen nani kanonj emba iinonj kokaenj ijoro, “Gii Juuda ejaga ano nii Samaria embagato, nomaembaajonj ‘Apu nona newenaga,’ jey qisij nonjanj?”

¹⁰Jiisasnonj qiqisi ii moma kokaenj meleema muro, “Gii Anutu kalenjaa kania moma kotona sokonaga. Morononj ‘Apu nona newenaga,’ jey qisij gonji, iwaa kania moma asarinagati eenj, ii mono qisina laaligowaa apuya gonaga.”

¹¹Kaenj ijoro kokaenj ijoro, “Oo somatana, apu kosomajatiwaa pakeya monj mende raja ano apu ronj koi kanonj mono koriga kolooja. Kawaajonj laaligowaa apuwaajonj jejanj, ii mono daanjaya mokolonaga? ¹²Benj isinana Jeikobnonj apu ronja koi nonono. Iinonj wala anj ano iwaa gematanonj meraurutanonj koi kanj apu kosonj nej laligonjkegi ano bulmakao tuunja tuunja apu onjngi nej laligonjkegi. Gii Jeikob uugunj uuta koloonj ejemba apu menj seinj onjomambaajonj jejanj me?”

¹³Kaenj jero moma Jiisasnonj kokaenj meleeno, “Ejemba kuuyanonj apu koi nenjo mombo apuwaa newombaaajonj momakebuya. ¹⁴Kaenj laligowuto, niinonj mombaaajonj apu mumanjati, iinonj ii nenjo kambanjanonj apuwaa mombo mende mobaa. Kaenj qaagoto, apu mumanjati, ii mono iwaa uutanonj letoma laaligowaa apu jaaya jujukuya qaa kolooro laligowaa. Ujunjonj kouma laaligo kombombanja tetegoya qaa ii munkebaa.”

¹⁵Kaenj meleeno embanonj jero, “Oo somatana, gii mono apu ii nona nemanj. Ii nenjo kambanja kambanja mombo apuwaa moma apu kosomambaajonj koi kanasoso mende riiwenaga.”

¹⁶Kaenj jero kokaenj jey kotonj muro, “Gii mono kema loga wama koi kawao.”

¹⁷Kaenj jey kotonj muro “Nii lona qaa,” jey meleeno. Meleeno kokaenj ijoro, “Gii ‘Lona qaa,’ qaa ii onjanonj jejanj. ¹⁸Gii wala eja 5 onjoma laligona ano kete monj mena rajaoti, iinonj goo loga mende kolooja. Qaa jejanj, ii honj toonjaga.”

¹⁹Embanonj ii moma kokaenj ijoro, “Somatana, gii mono gejatootoo eja qaita monj koloojanj. Niinonj taniga kaenj giima kotojey. ²⁰Nonoo

⁹ 4.9 Esr 4.1-5; Neh 4.1-2

ambosakonjurunananon baŋa qendeema kokanon uma simin kuma qama koolin laligogito, Juuda ononon kokaen jenkeju, ‘Samaria onjo mono Jerusalem sitinon uma jiwowon jigonon usugon qama kooligi sokombaa.’

²¹ Ii moma Jiisasnon kokaen jen kotoro, “Oo emba, kamban mon kan kuuwaati, onjo kamban iikanon Ama waeya men mepesee-wombaajon baŋa kokanon me Jerusalem kanon mende uma laligowuya. Gii qaa ii moma laarina sokombaa. ²² Samaria onjo Anutuwa kania tororo mende moma koton kilej iwaa waeya tondu men mepeseenkeju. Hamoqeqewaa kania ii Juuda nonoo batunananon asuganon koloon eja. Kawaajon Juuda nononon Anutunanaa kania moma koton waeya men mepeseenin sokonja.

²³ “Kilen kamban mon kokaen koloowaa: Kamban iikanon Uŋa Toroyanon ejemba sololoon inaan onono qaa honja otaan Ama waeya men onanon mepeseen laligowu. Manananon ejemba kaŋa monŋama onoma asugiwutiwaajon siin moma laligoja. Kamban morota iikanon mono kan kuun kete koi eja. ²⁴ Anutunon Uŋaga koloaja. Kawaajon Uŋa iikawaa waeya men mepeseenkejuti, iyononon mono Uŋa Toroyanon sololoon inaan onono qaa honja otaan mepeseen laligowu.”

²⁵ Jiisasnon kaen jen kotoro embanon ijoro, “Hamoqeqe Toya qata Kraist qajuti, iinon asugimambaajon anja, ii mojen. Iinon kawaati, kamban iikanon mono qaa kuuya ninisaano iima mobaŋa.”

²⁶ Jiisasnon qaa ii moma kania kokaen isaano, “Giwo koi nama qaa amin mojoti, niinon mono iikaya koloojen.” Kiaŋ.

Gowoko yononon kan yorowo toroqegi.

²⁷ Kaniaya isaano gowoko yononon iikanondeen eleema kagi. Kan embawo qaa amin mori, ii iima waligogito, monon kokaen mende qisiro, “Gii nomaembaajon iwo qaa qaa anjao?” me “Gii naama gombaatiwaajon mojan?” Kaen qisiwombaajon mogito, kuuyanon kokodundun koma ragi.

²⁸ Kaen ragi embanon apu pakeya mesaon eleema taonon kema ejemba kokaen inijoro mogi, ²⁹ “Mobu! Niinon eja mon mokoloowe iwoi kuuya ama laligoweti, iikawaa kania nisaama jero mojen. Kawaajon iinon Hamoqeqe Toya Kraist koloowabo. Mono ononon kan eja ii iibu.” ³⁰ Qaa ii moma taon mesaon luluuma horon Jiisaswaanon kenŋi.

³¹ Gowoko yononon kamban biwianon kanon Jiisas kuun mun kokaen ijogi, “Somatanana, nene newa.”

³² Kaen ijogito, kokaen inijoro, “Niinon nenena qaita mon men laligojen, ononon iikawaa kania mende moma kotoju. Qaago.”

³³ Kaen inijoro iyanŋia qisin aon kokaen jegi, “Monon nene mon men kan mujaa me nomaen?”

³⁴ Kaen jegi kokaen inijoro, “Wasin nono kaweti, niinon iwaa jeta ten koma gawon men sororogonkejen, iinon noo neneana koloaja.

³⁵ Oŋononj qaa kokaen jewubo, ‘Koiŋ 4 tegoro oliŋ-izizii kambananj toriwaa.’ Mobu, niinonj iikawaajonj kokaen jejeŋi, moma geja ambu: Gawonj boŋa boŋa yonjo hoŋgianonj mumugodabororo qeŋmemetaa kambananj mono kaŋ kuuja. Oŋo mono uugiaa jaayanonj meleeno uugi keno ii iima kotowu. ³⁶ Tosianonj wala qaa kota qosoma kororoonj laligogi hoŋananj kamban kokaamba asugiro tosianonj ii meŋ kululuuŋ tawagia megi ejembaya ejembaya laaligo kotigaa buŋa koloonjeju. Kaen kolooro hoŋa qeŋmeme yonjononj qosomakororo ejemba yonjowo ajoroonj motoon jejelombar ama aisoonj oyanboyawo mobuya.

³⁷ ‘Moŋnonj kota qosoma korororo moŋnonj hoŋa qeŋ meji,’ qaa kaen jeŋkejuti, ii qaa hoŋaga. Ii Anutuwaa gawonj memewaa kania injisaanja. ³⁸ Niinonj oŋo wasiŋ oŋombe gawonj qaita moŋnonj oŋoangio iwoi kota mende komogiti, mono gawonj iikanonj kema hoŋa qeŋ mewu. Tosianonj wala selegia qeŋ gawonj meŋ laligogi oŋononj yonjo gemagianonj kema gawonj megitiwaa hoŋa mokoloonj qeŋ meŋkebu. Niinonj kaen wasiŋ oŋonjeŋ.” Kiaŋ

Samaria ejemba mamaganonj uugia meleengi.

³⁹ Samaria embanonj qaa kokaen nanŋonj jero, “Niinonj eja moŋ mokoloowe iwoi kuuya ama laligoweti, iinonj iikawaa kania nisaama jero mojeŋ.” Kaen jerotiwaaajonj ama Samaria ejemba mamaganonj Sikar taonj kanonj uugia meleema Jiisas moma laariŋ mugi. ⁴⁰ Moma laariŋ muŋ iwaanonj kaŋ yonjowo toroqen laligowaatiwaaajonj kaparaŋ koma qisigi weeŋ woiwaa so toroqen kanonj laligoro.

⁴¹ Kaen laligonj qaa jeŋ laligorotiwaajonj ama mamaganonj Jiisas moma laariŋ toroqegi tuuŋgia somariiro. ⁴² Toroqen emba ii kokaen ijogi, “Eja koi kanonj oŋanonj gomaŋa gomaŋa ananaa Hamoqeqe Tonanaga kolooja. Nonononj ii goo qaawaajonjadeeŋ mende toroqen moma laarijonto, ii nononano geja ama moma moma kotojonj.” Kiaŋ.

Jiisasnonj kawali galeŋ mombaa meria meŋ qeaŋgoro.

⁴³ Jiisasnonj Samaria laligoro weeŋ woi tegoro oŋomesaonj Galili prowinsnonj keno. ⁴⁴ ^r Jiisas aŋo kamban moŋnonj qaa moŋ kokaen nanŋonj jero, “Gejatootoo ejemba moŋnonj iyanjaa gomaŋ balononj laligoro iwaajonj mende mogi uro goda mende qeŋ muŋkeju.”

⁴⁵ ^s Kaen jeroto, kileŋ kamban kanonj aŋaa prowinsnonj Galili kouro iikanonj kaŋagadeeŋ tosianonj joloŋa jegi. Yonjononj kiankomu kendombaajonj Jerusalem sitinonj uma Jiisasnonj kendonj kambananonj aŋgoletto meroti, ii kuuya iima mogi. Kawaaajonj kamban iikanonj saanonj koma horonj mugi.

^r 4.44 Mat 13.57; Maak 6.4; Luuk 4.24 ^s 4.45 Jon 2.23

⁴⁶Galili prowins yoŋononj koma horonj mugj gomanj qata Kaana wala kanonj apu meŋ letono wain kolooroti, iikanonj mombo karo. Taonj qata Kaperneam kanonj kimbaa kawali galeŋ monj laligoro. Iwaa merianonj jji kiro ero.

⁴⁷Enj komumambaajonj ano. Kawaajonj Jiisasnonj Judia prowins mesaonj Galili uutanonj karoti, iinonj iikawaa bujuya moma Jiisaswaanonj kema kokaenj qisiŋ muro, “Gii saanonj kanj merana meŋ qeaŋgonj mubaga.”

⁴⁸Qisiŋ muro kokaenj ijoro, “Onjo nii eenj mende moma laariŋ nombutiwaa so koloojuti, ii mende sokonja. Niinonj angoletoto aiwese mewe iimago mono afaaŋgonj nii moma laariŋ noma uugia meleembuyaga.”

⁴⁹Kaenj ijoroto, kawali galenonj kokaenj ijoro, “Somatana, merananonj komuwabotiwaajonj mono uulaŋawo kawa.”

⁵⁰Kaenj ijoro meleema muro, “Meraganonj mono qeaŋgonj laligowaa. Kawaajonj mono saanonj eleema kema.” Kaenj meleema muro iinonj ii moma laariŋ eleema keno. ⁵¹Kananonj keno welenjeqeurutanonj kanj mokolonj kokaenj ijogi, “Meraganonj mono qeaŋgojaa.”

⁵²Kaenj ijogi qisiŋ onjoma jero, “Naa kambanonj kanaiŋ qeaŋgojaa?” Kaenj jero ijogi, “Woraŋ mare wan kilok kanonj sele gereya mesaojaa.”

⁵³Ijogi momoya kokaenj koloonj asariro: Ahaa! Jiisasnonj “Meraganonj mono qeaŋgonj laligowaa,” jeroti, mono aua iikanondeenj qeaŋgojaa. Qaa ii moma asariŋ ii ano sumanuruta kuuya yoŋononj uugia meleema Jiisas moma laariŋ mugj.

⁵⁴Jiisasnonj Judia mesaonj Galili prowins uutanonj kanj angoletoto monj koi mero indina woi kolooro. Kiaŋ.

Jiisasnonj Betesda anjonj teru goraayanonj eja monj meŋ qeaŋgoro.

5 ¹Kanagenj kambanj monjonj Juuda yoŋoo kendonj somata monj toriro Jiisasnonj Jerusalem sitiŋonj uro. ²Jerusalem sitiwaa kiripononj nagu monj ii lama onjoojonj ero. Kawaa kosianonj anjonj teru monj qata Hibruu qaanonj Betesda qagiti, ii ero. Iikawaa goraayanonj haamo miri koriga somata 5 nanji. ³Haamo miri 5 iikawaa uutanonj jji ejemba tuuŋ somata enjkegi. Tosianonj jaagia gooro raji. Tosianonj kanaborogia meendaŋgoyaga egi. Tosianonj bakagia koomuyaga egi.“

⁴Kambanj tosaanjonj Pombaanonj gajoba monjonj kamaanjonj anjonj terunonj rinjanjanjgoro oronjkeroto. Apunonj ororo kambanj iikanondeenj monjonj wala anjonj terunonj kemenjkeroto jia ii me ii iikanonj mono qeaŋgonjkeroto. Kawaajonj mamboma raji. ⁵Iikanonj eja monj gbani 38:waa so jji kiro enjkeroto. ⁶Iikanonj ero Jiisasnonj kouma iima kambanj koriga totoonj jji kiro enj laligoroti, ii moma kokaenj qisiŋ muro, “Gii qeaŋgomambaajonj mojanj me qaago?”

¹ 4.46 Jon 2.1-11 ² 5.3 Yoŋononj apu anjononj eligonj orowaajonj mamboma ramakegi. Tosianonj qaa ii jawo 3:waa tetegoyanonj ama ooju.

⁷Qisij muro kokaen meleeno, “Oo Pon, apunonj oronj otonj aoro alana morononj mono anjon terunonj noma noonaga? Alana kaanja monj mende laligoja. Neeno kemambaajonj moma batogonj laligoweti, kamban iikanondeen tosaanja yonjononga monjonj nii nuugunj kemenkeju.”

⁸Meleema muro Jiisasnonj ijoro, “Gii mono waama tambomaeega menj kema.” ⁹Kaen ijoro moma iikanondeen qeangonj tambomaeeya menj keno. Kenoto, iwoi ii Sabat kendononj kolooro. ¹⁰’Iikawaajonj Juuda yonjononj eja qeangoroti, ii kokaen ijogi, “Kete Sabat kendonj kolooja. Kawaajonj tambomaeega menj anjonj kana mende sokonja.”

¹¹Ijogi kokaen meleeno mogi, “Meagonj nonji, iinonj kokaen jenj tegon nonja, ‘Gii mono waama tambomaeega menj kema.’”

¹²Ii moma kokaen qisij mugi, “Eja morononj goojonj ‘Tambomaeega menj kema,’ jejaa?”

¹³Qisij mugito, Jiisasnonj menj qeangoro ejemba tuunj somatanonj ologogi yonoo batugianonga ilinolonj koma keno. Kawaajonj morononj ii ama muroti, ii mende moma tompiririj qenj nano.

¹⁴Iikawaa gematanonj jiwowonj jigo totonj uutanonj uro Jiisasnonj iikanonj mokolonj munj qambanmamban qaa kokaen ijoro, “Moba, gii qeangojana. Kawaajonj tiwitiwilaa seiyawo bologa monj koloonj gombabotiwaajonj mono singisonjgo mombo mende toroqen ama laligowa.”

¹⁵Eja qeangoroti, iinonj Jiisas iima kotonj kema Juuda jotamemeya ii kokaen injjoro, “Eja menj qeangonj nonoti, iwaa qata Jiisas.” ¹⁶Ii moma Jiisasnonj Sabat kendononj gawonj kaanja meroti, Juuda jotamemeya yonjononj iikawaajonj ama sisiwerowero ama munj laligogi. ¹⁷Kaen laligogito, Jiisasnonj kokaen meleema onono, “Noo Amananonj suulanj gawonj menkeja ano niinonj kaanjadeen ii menkejen.”

¹⁸Kaen meleema onoma ejemba Sabat kendombaa qaa tosaanja toroqen anji Jiisasnonj ii nanamemenanonj qewagonj yonoo jaagianonj singisonjgo ano. Singisonjgo ii toroqen Anutuwaajonj ‘Amana!’ jenj Anutu tani kaanja laligojiwaa so koloonj iyanja menj uma aoro. Juuda ejemba yonjononj iwoi woi iikawaajonj ama moma koboonj kaparanj koma Jiisas qewombaajonj jenj kotiigi. Kiaj.

Laaligo gbiliwaatiwaa ku-usunja ii Jiisaswaanonj eja.

¹⁹Kaen angito, Jiisasnonj qaa kokaen injjoro, “Niinonj qaa honja toonj monj kokaen injjowe mobu: Meranonj iyanjaa uutaajonj iwoi monj mende menkejato, Mananonj iwoi menkeji, Merianonj mono ii kaanjadeen menkeja. Kawaajonj Mananonj iwoi mero iimakeji, iinonj mono iikayadeen menkeja. ²⁰Mananonj Meria uunonj jopagonj munj laligonj anjo gawonj menkeji, ii kuuya qendeema munkeja. Kawaajonj angoletto iima laligojuti,

^v 5.10 Neh 13.19; Jer 17.21

ii iwoi kamaanqeqeta. Iikawaa hoŋa ii kanagerŋ qendeema oŋono iima newogia tegoro waliŋgoŋ laligowuya.

²¹“Moŋ kokaembaajon waliŋgowu: Amanon ejemba koomuya oŋomindiiro gbiliŋkeju. Merianon mono iikawaa so kaanjadeen ejemba koomuya moroga gbiliwutiwaa moji, ii mono oŋomindiiro gbiliŋkeju.

²²Kaanjadeen Amanon mombaa qaaya mende jeŋ tegonkejato, jenteego gawombaa ku-usuŋa kuuya ii kokaembaajon Meriaa borianon anota eja:

²³“Ejemba Ama goda qeŋ muŋkejuti, iikawaa so kuuyanon Meria goda qeŋ mubutiwaajon moja. Amanon Meria wasiŋ muro. Kawaajon moŋnon Meria mende goda qeŋ muji, iinon mono Ama kaanagadeen goda mende qeŋ muja. ²⁴Kawaajon niinon qaa hoŋa toon moŋ kokaen injjowe mobu: Moŋnon noo Buŋa qaana moma nii wasiŋ nonoti, ii moma laariŋ muji eeŋ, iinon mono laaligo kotigaa buŋa kolooja. Niinon qaaya jeŋ tegowe gere siawaa buŋa mende koloowaa. Koomu kotigaa leeya mesaon jawo waleema laaligo kotigaa leegeŋ keuma laligon ubaa.

²⁵“Niinon qaa hoŋa toon moŋ kokaen injjowe mobu: Kamban qaita moŋ kawaati, ii mono noojon ama kaŋ kuudaboroja. Kamban iikanon siŋgisongo ama uunon koomuya koloojuti, iyoŋonon Anutuwaa Merianon qaro qaa aroya mobu. Ii moma teŋ kombuyati, iyoŋonon mono gbiliŋ kotiŋ laligowu. ²⁶Ii kokaembaajon: Ama aŋo laaligo kombombaŋa kondoonkeji, iikawaa so laaligo gbiliŋ kotiiwaatiwaa ku-usuŋa ii Meria muro iinon kaanagadeen ejemba meŋ gbiliŋ oŋomakeja. ²⁷Iinon Siwe gomambaa Eja Hoŋa laligojiwaajon ama Amanon ejemba qaagia jeŋ tegowaatiwaa ku-usuŋa kaanagadeen iwaa boronon ano iwaa buŋa kolooro.

²⁸“Niinon qaa kota jejeŋi, iikawaajon mono mende aaruwu. Kamban moŋ kaŋ kuuwaati, iikanon kuuya qasirion ejuti, yoŋonon kaanagadeen qa qabaati, ii mobuya. ²⁹“Qata ii moma waama asuganon asugigi nanamemeŋ awaa ama laligogiti, iyoŋonon laaligo kotiganon keubuto, nanamemeŋ bologa ama laligogiti, niinon iyoŋoo qaagia jeŋ tegowe koomu kotigaa buŋa koloowuya. ³⁰Niinon neenaa uunaajon iwoi moŋ neeno ama memambaajon amamaankejeŋ. Nii Amawaa jetanonga qaa momakejeŋi, mono iikawaa so ejemba qaagia jeŋ tegon oŋomakejeŋ. Neenaa uunaajon tondu mende meŋkejento, wasiŋ nonoti, mono iwaa qaaya otaankejeŋ. Kawaajon jenteego qaana jeŋkejeŋi, ii mono soyanongadeen koloonkeja.” Kiaŋ.

Tosianon Jiisaswaa kaniya nanŋon jegi.

³¹“Niinon neenaa kaniana nanŋon jewanagati eeŋ, qaana iikanon saanon mende kotiinaga. ³²Alana moŋnon noo kaniana nanŋon jeŋkeja.

^w 5.29 Dan 12.2

Iinonj noojonj qaa jenkeji, iikanonj mono kotiinj honawo kolooja, ii mojenj. ³³*Onjo jotamemeya wasinj onjonji Jombaanonj kagi qaa honjaa so noo kaniana injisaama jen nanjgoro.

³⁴“Jen nanjgoro, niinonj namo ejawaa nanjgonanjo qaaya ii moma mende mobe uja. Mende ujato, Jombaa nanjgonanjo qaawaajon jenkejenji, ii mono onjo kambanj kokaamba letonji Anutunonj wanjgia somonjgowaatiwaajonj ama jenkejenj. ³⁵Jononj kiwa somata kolooj awaagadeen jen asarioto, onjo kambanj koriga qaagoto, kambanj torodaamonj iwaa asasaganonj tondu aisoowombaajonj siija mogi.

³⁶“Jononj noo kaniana torodaamonj injjoro mogito, mojnnonj ii nanjgon jenkeji, iwaa qaayanonj mono Jombaanonj nanjgonanjo qaa uuguja. Neenaa Amananonj gawonja nono mewe honja koloojkeja. Honja iikanonj mono kaniana kokaen nanjgonj injisaamakeja: Amanonj wasinj nono iwaa jeta memeya koloojenj. ³⁷’Amanonj wasinj nono kamaaweti, iinonj kaniana nanjgonj jenjaligoro. Onjo kambanj mojnnonj iwaa qaa aroya mende mogi ano kaitania mende iigi. ³⁸Iinonj moroga wasiro kamaaroti, onjo ii mende moma laarinj muju. Kawaajonj iwaa qaayanonj mono onjoo uugianonj mende eja.

³⁹“Onjo laaligo kotigaa kania ii Buja Terenonj en onjonja, iikaen romonjonj ii weenjonj uu kononjgianonj ama Siwewaa buja koloowombaajonj moju. Kaen mojuto, tereya tereya kuuya yonjononj mono noo kaniana nanjgonj injisaamakeju. Ii moma yagoju me qaago? ⁴⁰Nanjgonanjo qaa mamaga ejato, onjo laaligo kombombanja buja qen aowombaajonj noononj kawombaajonj togonjkeju.

⁴¹Balononj ejemba yonjononj qabuja nonji somariywaatiwaajonj mende mambonjenj. Ii nonji mobe mende uro laligojenj. ⁴²Kaenjaligojento, onjoo kaniagia ii kokaen eji, ii mojenj: Onjo uugia Anutuwaanonj qaago totoonj somonjgonj uujopa mende ama muj laligoju. ⁴³Niinonj Amanaa qata qama kawen onjo gema nunjkejuto, mojnnonj iyanjaa qata qama kawaati, onjo mono ii saanonj moma anjonj koma horonj mubu.

⁴⁴“Oo onjo onjoanjia mepeseen aonj qabuanjia somariywaatiwaa mogi umakeja. Umakejato, benj motoonjononj Anutu honja kolooji, iinonj qabuja onjombaatiwaajonj kaparanj mende komakeju. Kaen ama akadamugiawo koloowutiwaajonj mende janjarinj riinj nanju. Kawaajonj nomaenj nii moma laarinj nombuyaga? Ii mono amamaawuyaga.

⁴⁵“Niinonj onjo ‘Amawaa jaasewananonj qaa Jakeyanonj ama onjomanja,’ kaen mobubo. Onjo Mooseswaa qaawaa jejeromonjromonj ama Siwe gomanonj ubombaajonj mamboma laligojuto, Anutuwaa jaanonj keugi Mooses anjo Anutuwaa qaa Jakeyanonj onjooma qaa selegianonj kuun onjono gamugia mobuya.

* 5.33 Jon 1.19-27; 3.27-30 † 5.37 Mat 3.17; Maak 1.11; Luuk 3.22

46 “Ii kokaembaajon: Moosesnoj noo kaniana jeŋ asariŋ Buŋa Terenonj oorota eja. Kawaajonj Mooses moma laariŋ mubuyagati eeŋ, mono nii moma laariŋ nombuyaga. 47Kaanto, Mooseswaanonj tere ii mende moma laariŋ teŋ konjutiwaajonj mono noononj qaa ii nomaeŋ moma laariwuyaga? Ii kupukapayawo koloowabo.” Kianj.

Jiisasnoj eja 5,000 nene uŋuagiŋo.

Mat 14.13-21; Maak 6.30-44; Luuk 9.10-17

6 ¹Kawaa gematanonj Jiisasnoj Galili apu aŋgonj, qata monj Taiberias apu aŋgonj ii kotonj leegeŋ keuro. ²Ji ejemba meŋ qeaŋgonj oŋono aŋgoletu kolooro iigitiwaajonj ama ejemba tuuŋlelembu jaasoŋgoyanonj Jiisaswaa gematanonj otaaŋ kagi. ³Jiisasnoj gowokouruta uŋuama baajanonj uma ragi.

⁴Kambaŋ kanonj Juuda nonoononj kiankomu kendononj toriro.^z

⁵Jiisasnoj jaa uuro keno ejemba tuuŋlelembu jaasoŋgoyanonj iwaanonj kougiti, ii injiima Filipwaaajonj jero, “Nono nembanene daeŋkaya sewaŋa meniŋ tuuŋ somata kaanŋa neŋ timbiringogi sokonaga?” ⁶Iwoi amambaa anoti, ii aŋo moroto, qaa ii Filip aŋgotete ama muŋ ijoro.

⁷Kaeŋ ijoro kokaeŋ meleeno, “Nene bered weeŋ 200:waa tawaya (Kina 4,000) iikanonj sewaŋa meŋ mendeeniŋ kuuya yoŋononj kitiagadeeŋ negi kileŋ mende sokoma oŋonaga.”

⁸Kaeŋ meleeno gowokouruta yoŋoononjga monj qata Andruu, Saimon Piitowaa koganonj kokaeŋ ijoro, ⁹“Mera melaa monj koi kanonj raja. Iwaanonj baali^a bered 5 ano sora woi rajato, ejemba ambembo kokaanŋa ii mende sokombuya.”

¹⁰Kaeŋ ijoro Jiisasnoj inijoro, “Oŋo mono ejemba tuuŋ koi jeŋ mendeema oŋonj nene newombaajonj kamaanj rabu.” Balonj kanonj kegbanj lolo mamaga ero. Kawaajonj eja jaŋgogia 5,000:waa so yoŋononj namononj kamaanj ragi.

¹¹Kamaanj ragi Jiisasnoj bered ii meŋ daŋgiseŋ jeŋ qama kooliŋ ejemba ragiti, ii mendeema oŋono ano sora ii kaanagadeeŋ mendeema siingianonj jegitiwaa so oŋono. ¹²Mendeema oŋono neŋ timbiringogi Jiisasnoj gowokouruta kokaeŋ inijoro, “Nene kitia tiwilaawabotiwaajonj ii mono meŋ kululuuwu.” ¹³Kaeŋ inijoro baali bered 5 iikanonj neŋ kitia reremoŋa mesaogi raroti, ii meŋ kululuugi konde 12 kanonj kemeŋ saa qero.

¹⁴Jiisasnoj aŋgoletu kaeŋ mero ejembanonj iima waliŋgonj jegi, “Gejatootoo eja namononj asugiwaatiwaajonj jegiti, iionj mono oŋanonj

^z 6.4 Anutunonj wala eeŋanonj injiima koboonj uŋuuguroti, Juuda yoŋononj kawaajonj gbani so kambaŋ ama aisoŋkeju. Koonj qaanonj qata Pasowa jeju. Eksodus 12.15 ^a 6.9 Baali ii dumuŋ, wiit, out ano yagonj yoŋoo alagia monj.

ii kolooja.” ¹⁵Kaen jey Jiisaswaajon otokorian maama kin pongia kolooawaatiwaajon romongogi. Romongon kan liligon muj waliigon kin kuuj mubombaajon angi. Kaen angi moma koton injiima togon ojomesaon mombo baananon uma anodeen laligoro. Kian.

Jiisasnon apu angon qaganon riin riin keno.

Mat 14.22-33; Maak 6.45-52

¹⁶Negi tegoro mare kolooro Jiisaswaa gowokouruta yononon apu angon goraayanon kemegi. ¹⁷Kemen wajgonon uma goman ii mesaon apu angon koton leegen Kaperneam goman baagen kenji. Kenji goman tiiro Jiisasnon kilej yonoonon mende asugiro. ¹⁸Kenji haamo kotakota qero apu angonon geriawo qindiima uma kamaaro.

¹⁹Uma kamaaro loqanon qej nanjon 5 me 6 kilomiita kawaa so kenji Jiisasnon apu angon qaganon riin riin wanjo kosianon karo iima aaruj toroko mogi. ²⁰Kaen mogi kokaen injjoro, “Neeno kajej. Toroko mende mobu.” ²¹Kaen injjoro Jiisasnon wajgonon ubaatiwaajon ijogi uro. Uro wangogianon iikanondeen uulanawo unuama balon goraayanon kembombaa anjiti, iikanon keugi. Kian.

Ejemba yononon Jiisaswaajon uuq mongama bimbimgogi.

²²Iikanon keugi goman ano ejemba tuuj somata yononon apu angon leegen toroqen laligon kokaen romongogi, “Woran wanjo motoongonon raro iinin Jiisasnon gowokouruta yonowo wanjo iikanon mende uma kenjaa. Jiisas ooma anjiodeen kenji. Wanjo morota mon mende iinin. Kawaajon Jiisasnon mombo koi laligoja.”

²³Kaen romongon tosianon kokaen jegi, “Wanjo motoongonon kenjito, onanon, Taiberias taonona wanjo tosaana kagi. Wanjo ii Pohnon beredwaajon dangisen jey qama kooliro neq raniqi, mono goman iikawaa kosianon kagita Jiisasnon wanjo iyonoononga mononon uma keno me nomaen?” ²⁴Ejemba tuuj yononon kaen jey Jiisas ano gowokouruta kanon mende mokolon onongi. Kaen iima moma kaanjadeen wajgonon uma Kaperneam taonon kema Jiisas mongangji. Kian.

Jiisasnon laaligo kotigaa neneya kolooja.

²⁵Ejembanon Jiisas mongama apu angon leegen luangen baagen mokolon iima kokaen ijogi moro, “Oo Somatanana, gii mono naa kambanon koi kajaqa?”

²⁶Kaen ijogi kokaen meleema onono, “Niinon qaa hona toon mon kokaen injjowe mobu: Ono angoletto mewe iigitiwaajon ama nii mende mongama nonjuto, nene bered kotuegowe neq timbiringogiti, mono iikawaajon nii notaan koi kaju. ²⁷Nene aliwaati, ii mokoloowombaajon janjarin mende riin laligowuto, uuwaa neneya laaligo kombombara

oŋomakeji, mono ii buŋa qeŋ aowombaajon kaparan koma laligowu. Ama Anutunon munŋeŋ silimbaŋa Siwe gomambaa Eja Hoŋa muro ku-usuŋanon tururo uuwaa nene oŋono oyaŋboyon mokoloowu. Kaen ama laligon kotiin komuŋ toroqen tetegoya qaa laligowu.”

²⁸Kaen meleema oŋono kokaen qisin mugi, “Anutuwa uusiŋa otaan nanamemeŋ tania mono nomaen anin sokonaga?”

²⁹Qisin mugi kokaen meleeno, “Anutunon eja wasin muroti, oŋo ii moma laarin muŋ laligowu. Nanamemeŋ iikanon mono Anutuwa uusiŋa otaan kolooja.”

³⁰Kaen meleeno kokaen qisin mugi, “Kaen kolooro gii mombo naa aŋgoletoga esuŋawo moŋ mena iima moma laarin gombonaga? Gii mono naa iwoi moŋ Mooseson ano, iikawaa so ama mewaga? ³¹^bBuŋa Tere moŋ kokaen oogita eja, ‘Iinon Siwenonŋa nene bered oŋono negi.’ Qaa iikawaa so ananaa ambosakon yoŋonon balon qararanŋkonŋonon kema laligon nene qata “mana” neŋ laligogi ano gii mono kaniaga Mooses uugun nomaen qendeenaga?^c

³²Qisin mugi Jiisason kokaen injjoro, “Oŋo iikawaa kania saanon mende moma kotoju. Niinon qaa hoŋa toon moŋ kokaen injjowe mobu: Mooseson aŋgoletoga Toya mende kolooro. Iinon nene bered ii Siwenonŋa mende oŋono negito, neenaa Amananon mono Siwenonŋa bered oŋabonŋa ii oŋomakeja. ³³Anutuwaanon nene bered ii Siwenonŋa kamaan asugin gomaŋ so ejemba laaligo kombombaŋa oŋomakeja.”

³⁴Kaen injjoro kokaen jegi moro, “Oo Pon, gii kambaŋ so nene bered ii nonona neŋ laligowonŋa.”

³⁵Jiisason ii moma kokaen injjoro, “Niinon laaligo kombom-baŋaa neneya koloojen. Moŋnon noonon kaji, iinon neŋ timbiringon wosoya kambaŋ moŋnon mende kiwaa. Moŋnon nii moma laarin nomakeji, iinon apuwaajon mende mobaa. ³⁶Kaen anogo oŋo nii niima kotojuto, kilen mende moma laarin nonju. Ii jewe moju. ³⁷Ano kilen Amanon ejemba tosaanŋa nomakeji, iyoŋonon kuuya noonon kawu. Moŋnon noonon kawaati, niinon mono ii mende yakarimaŋa.

³⁸“Niinon Siwenonŋa kamaan neenaa siŋnanon iwoi laŋ ama meŋ laligomambaajon mende asugiwe. Kaen qaago. Wasin nonoti, mono iwaa uusiŋa otaan gawon meŋ laligomambaajon kamaawe.

³⁹“Wasin nonoti, iwaa uusiŋa ii kokaen eja: Iinon ejemba noo boronanon ama oŋono laligojuti, niinon ii kuuya kalaŋ koma oŋoma laligowe iyoŋoononŋa moŋnon moŋ mende soon tiwilaawaa. Mende tiwilaagi niinon ii kambaŋ somatanon oŋomindiin meŋ gbilin oŋomaŋa.

^b 6.31 Eks 16.4, 15; Ond 78.24 ^c 6.31 Balon qararanŋkonŋonon Anutunon gomaamba so gomaambawaa iwoi jokanŋa taanŋa ano afaanŋa aju paora kaanŋa ano namonon ero iima seleŋŋen sembenon kema meŋ kululuuŋ kuŋŋianon kan bered looloria meŋ neŋkegi. Eks 16.13-36

40 “Amanaa uusiinanonj kokaenj eja: Tosianonj Meria iima moma laarinj mujuti, iyonononj kuuya kambanj kokaamba letoma laaligo kombombanjan bujan qen aonj laligowuya. Kaenj laligonj komugi niinonj ii kambanj somatanonj onjomindiin menj gbilinj onjomanan.”

41 Jiisasnonj kaenj injijon qaa kota monj kokaenj jero, “Niinonj laaligowaa nene honjan koloonj Siwenonjan kamaan asugiwe.” Kaenj jerotiwaaajon ama Juuda jotamemeyan yonjononj moma bolinj uugianonj njindinj-njunduru jen jen mugi. 42 Jenj muj jegi, “Ejan koi Jiisas, Joosefwaa meriagan. Iwaa nemunjanjan ii saanonj moma oronjonto, mono nomaembaajon ‘Siwenonjan kamaan asugiwe,’ jejan?”

43 Kaenj jegi moma kokaenj meleeno, “Uugianonj mono mende njindinj-njunduru jen jen nombu. 44 Ama nii wasinj nonoti, iinonj ejemba mende horonj ononji eenj, onjooonjan monjononj noononj kamambaajon amamaawaa. Hororo kanagi eenj, niinonj ii mono kambanj somatanonj onjomindiin menj gbilinj mumanan.

45 ^d“Gejatootoo yonoo Buju Terenonj qaa monj kokaenj oogitan ejan, ‘Anutunonj ii kuuya kuma onjono mobu.’ Amanonj ejemba kuma onjono qaa moma uu kononjianonj ama laligojuti, iyonjononj mono korebore noononj kawuya. 46 Ejemba monjononj Ama mende iima laligojan. Amawaanonjan kamaaroti, ii motoonjononj mono ii iima laligojan. 47 Niinonj qaa honjan toonj monj kokaenj injijowe mobu: Monjononj nii moma laarinj nonji, iinonj mono laaligo kombombanjan bujan qen aonj laligonj ubaa.

48 “Niinonj laaligo kombombanjan nene honjan koloojen. 49 Mobu! Onjoo ambosakonjurugianonj balonj qararanjonkonjononj kema laligonj nene qatan mana nenj laligogito, kilenj komunj gisaagi. 50 Yonjononj komugito, nene bered kambanj kokaamba Siwenonjan kamaan laligojan, monjononj ii nenj laligonj koomu kombombanjan mende komuwaa.

51 “Nene bered laaligoyawo Siwenonjan kamaaroti, ii niinonj koloojen. Monjononj nene ii nenj laligowaati, iinonj mono tetegoyan qaa kotiinj laligowaa. Nene munj laligomanjan, ii noo busunan. Gomanjan gomanjan yonjononj kotiinj laligowutiwaaajon ii ama onjomanan.”

52 Jiisasnonj kaenj meleeno Juuda jotamemeyan yonjononj batugianonj uugerenonj jenj qisinj aonj jegi, “Yei! Ejan koi kanonj mono nomaenjan ama busuyan nonono newonagan?”

53 Ii moma jegi kokaenj injijoro, “Niinonj qaa honjan toonj monj kokaenj injijowe mobu: Onj Siwe gomambaa Ejan Honjan saya ano busuyan mende newuyati eenj, laaligo kombombanjan iikanonj mono onjoo uugianonj mende ewaa. 54-55 Noo sananonj apu honjan koloojan ano noo busunanonj nene honjan koloojan. Kawaaajon monjononj noo sa busunan nenkeji, iinonj mono letoma laaligo kombombanjan bujan koloonj laligonj ubaa. Kaenj laligonj komuro niinonj ii kambanj somatanonj mindiin menj gbilinj mumanan.

^d 6.45 Ais 54.13

⁵⁶“Morŋonŋ noo sa busuna neŋkeji, iinonŋ mono niwo qokotaan namakeja ano niinonŋ iwo namakejen. ⁵⁷Amanonŋ Laaligo Toya koloonŋ wasiŋ noma wona koloonŋ nemuŋ koma nono kotiiŋ laligojen. Kaanjiadeen morŋonŋ nii neŋ nomakeji, niinonŋ mono kaanjiadeen iwaa wota koloonŋ nemuŋ koma mube saanonŋ kotiiŋ laligowaa. ⁵⁸Nene hoŋa Siwenonŋa kamaaroti, ii niinonŋ koloojen. Oŋoo ambosakonŋurugianonŋ Anutuwaanonŋ nene neŋ laligonŋ komugito, kambanŋ kokaamba oŋoononŋga morŋonŋ bered koi neŋ laligowaati, iinonŋ mono tetegoya qaa kotiiŋ laligowaa.”

⁵⁹Jiisasnonŋ Kaperneam taombaa qamakooli mirianonŋ nama qaa ii jeŋ kuma oŋono. Kiaŋ.

Gowoko mamaganonŋ uugia boliro Jiisas mesaogi.

⁶⁰Jiisaswaa gowokouruta yoŋoononŋga mamaganonŋ qaa ii moma jegi, “Qaa je jeji, iikanonŋ mono qaa kota lombotawo koloaja. Ii moniŋ uunananonŋ bimoonŋ bolidaboroja. Kawaajonŋ ii mombo mobombaajonŋ mojonana tiiŋwaaajonŋ ii mono mesaowoŋa.”

⁶¹Gowoko yoŋononŋ Jiisaswaa qaawaajonŋ moma bolinŋ uugianonŋ ŋindinŋ-ŋundururu jeŋ jeŋ mugi Jiisasnonŋ ii uutanonŋ moma kokaenŋ jero mogi, “Qaa jejeŋi, ii moma boliju me qaago? ⁶²Qaa iikawaajonŋ moma bolijuti eenŋ, kanagenŋ mono nomaenŋ koloonaga? Siwe gomambaa Eja hoŋanonŋ wala gomaŋ laligonŋ kouroti, eukanonŋ mombo eleema uro iibuti eenŋ, kambanŋ iikanonŋ mono nomaenŋ mobuya?

⁶³“Uŋa Toroya iinonŋ ejemba meŋ gbilinŋ oŋomakeja. Oŋo namo embawaanonŋa koloonŋ busugiawo koloajuto, kolokoloo donŋoganonŋ mende koloonŋ oŋoanŋgiaa esunŋgianonŋ eenŋ letoma Siwewaa buŋa mende koloaju. Ii qaago totoonŋ. Uŋa Toroyanonŋ laaligo kombombaŋa oŋonji, niinonŋ qaa kota ii jeŋ asariwe moma laligogi. ⁶⁴Kaenŋ moma laligogito, oŋoononŋga tosanonŋ kilenŋ nii mende moma laariŋ noma laligoju.” Daenŋ yoŋononŋ mende moma laariŋ mugiti ano morononŋ kanagenŋ memelolo meŋ mubaati, Jiisasnonŋ ii kanakanaiyanonŋga moma kouro. Iikawaajonŋ qaa kaenŋ jero.

⁶⁵Kaenŋ jeŋ toroqenŋ jero, “Kawaajonŋ niinonŋ kokaenŋ inŋjowe mobu: Noo Amananonŋ ejemba morŋ mende inaanŋ muji eenŋ, iinonŋ mono noononŋ kamambaajonŋ amamaawaa.”

⁶⁶Qaa iikawaajonŋ ama gowoko iyoŋoononŋga mamaganonŋ piriri ama ziriŋziriŋ koloonŋ mesaonŋ iwo mende toroqenŋ kema kagi. ⁶⁷Kawaajonŋ Jiisasnonŋ gowoko 12 ii kokaenŋ inŋjoro, “Oŋononŋ mono kaanjiadeenŋ nomesaonŋ kembombaajonŋ moju me qaago?”

⁶⁸“Kaenŋ jero Saimon Piitononŋ meleeno, “Oo Ponŋ, nonononŋ mono morowaanonŋ kembonaga? Laaligo kombombaŋaa Buŋa qaaya ii mono

^e 6.68-69 Mat 16.16; Maak 8.29; Luuk 9.20

goononj eja. ⁶⁹Giinonj Anutuwaanonj eja soraaya koloojanj, nonononj ii moma laarinj moma asarinj laligojonj.”

⁷⁰Kaenj meleeno Jiisasnonj moma injjoro, “Niinonj eja 12 onjo meweengonj onjombe ano onjoononga monjonj bologaa wanja kolooja.”
⁷¹Juudas Saimon Iskariotwaa meria iinonj gowoko 12 yonoo batugianonj laligonj kanagenj memelolo menj muro. Jiisasnonj qaa ii iwaajonj moma injjoro. Kiañ.

Jiisasnonj kouruta yonowo qaa aminj mogi.

7 ¹Juuda jotamemeya yonononj Jiisas qewombaajonj kaparanj konjitiwaajonj Judia prowins uutanonj kema kamambaajonj togoro. Kawaajonj Judia mesaonj Galili prowins uutanonj kema liligonj laligoro koinj tosaanja tegoro. ²Ii tegoro Juuda yonoononj kendonj monj qata teuteuhalihali kawaa kambañanonj toriro.³

³Kawaajonj Jiisaswaa kourutanonj kokaenj ijogi, “Gii kokanonj laligonj angoletu menjkejanj, ii gowokouruganonj kañagadeenj iima kotowutiwaajonj gii mono gomanj koi mesaonj Judia kena sokombaa.
⁴Monjonj anjo asuganonj asugimambaajonj momakeji, iinonj iwoi monj aasangoyanonj mende menjkeja. Angoletu kañña menjkejanj-waajonj mono ejemba tuuñña tuuñña yonoo jaagianonj kema asuginj kaniaga injisaamba.”
⁵Kourutanonj mende moma laarinj muñj tompinj laligogitiwaajonj ama kaenlaj ijogi.

⁶Kaenj ijogi kokaenj injjoro, “Niinonj uuwaa gawonj asuganonj memañatiwaa kambañanonj mende kañ kuuro laligojento, onoo kambañgianonj mono suulanj kembutiwaa so eja. ⁷Balonj ejembanonj kazi ama onjombombaajonj amamaañkejuto, niinonj iyonoo nana-memenggia bologa injisaama nanjonj jewe mojutivaajonj mono nii kazi ama nomakeju.
⁸Kemañatiwaa kambananonj mende kañ kuuja. Kawaajonj niinonj korisoro kendonj kokanonj mende umaña. Niinonj mirinonj rabe onjononj saanonj kema uma aisoowu.” ⁹Qaa kaenj injjonj Galili prowins uutanonj toroqenj laligoro. Kiañ.

Jiisasnonj teuteuhalihali korisorononj laligoro.

¹⁰Jiisaswaa kourutanonj teuteuhalihali kendombaajonj kenjito, anjo mirinonj rama kanagenj asuganonj qaagoto, asañgonj kema Jerusalem uro.
¹¹Juuda yonoo jotamemeurugianonj korisoro kambañanonj Jiisaswaa jaaya monjgama qisiqisi ama kokaenj jegi, “Eja ii dakanonj raja?”

^f 7.2 Lew 23.34; Dut 16.13 ^g 7.2 Teuteuhalihali ii kokaenj: Wain gawonjianonj kema gere seña menj kuunj qenj iikanonj enj ween 8 aisoonj kendonj rama laligogi. Ween konoganonj korisoro uuta anji. Wala eenjanonj balonj qararañkonjkonjanonj gbani 40 kawaa so opo kuunjianonj enj kañ laligogiti, ii romongonj aisoogi. Lew 23.33-36, 39-43; Dut 16.13-15

¹²Ejemba tuuŋ yoŋonoŋ batugianonŋ Jiisaswaajonŋ saŋe qaa mamaga jegi. Tosianonŋ “Eja ii awaa soro,” jegito, tosianonŋ kokaenŋ jegi, “Qaago! Iinonŋ mono ejemba tuunŋleembe enŋkalolonŋ ama meŋ onŋono kaamaa koloonŋkeju.” ¹³Kaenŋ kaenŋ laŋ jegito, Juuda jotamemeya yoŋoojonŋ toroko moma laligogitiwaajonŋ moŋnonŋ iwaa qaaya asuganonŋ mende jero. Kiaŋ.

Jiisasnonŋ aŋaa kania ejemba kuma onŋono.

¹⁴Kendonŋ korisoro biiwianonŋ laligogi Jiisasnonŋ jiwowonŋ jigo toton uutanonŋ uma kanainŋ ejemba kuma onŋono. ¹⁵Kuma onŋono Juuda yoŋonoŋ waliŋgonŋ kokaenŋ jegi, “Eja koi momo jake uutanonŋ mende uma kilen Buŋa Terewaa kania nomaenŋ moma sororogoja?” Kaenŋ jeŋ waliŋgogi.

¹⁶Waliŋgogi kokaenŋ inŋjoro mogi, “Momo Buŋa jeŋkejeŋi, niinonŋ iikawaa Toya mende koloonŋ. Neeno qaagoto, wasiŋ nonoti, niinonŋ mono iwaa momoya meŋ kaŋ jeŋkejeŋ. ¹⁷Ejemba moŋnonŋ Anutuwaawaa uusiŋa otaenŋ ama memambaajonŋ moji, iinonŋ momo qaa jewe iikawaa Toya morononŋ kolooji, ii moma kotowaa. Anutunonŋ Buŋaya noo uunanonŋ ano asugiŋa me neenaa uunaajonŋ qaa laŋ jeŋkejeŋ?”

¹⁸“Moŋnonŋ iyaŋaa uutaanonŋ romonŋonŋ qaa jeŋkeji, iinonŋ aŋo qabuŋayawo koloombaaajonŋ moja. Kaenŋ mojato, wasiwasi eja moŋ toyanonŋ qabuŋayawo koloowaatiwaajonŋ kaparanŋ konji, iinonŋ mono jotamemeya hoŋabonŋa gbiŋgbaonŋa qaa kolooja. ¹⁹Moosesnonŋ Kana qaa ama onŋonota ii eja me qaago? Ii ejato, onŋoononŋga moŋnonŋ ii mende teŋ koma otaenŋkeja. Onŋo mono naambaajonŋ kaparanŋ koma nii nuwombaaajonŋ romonŋoju?”

²⁰Kaenŋ inŋjoro moma ejemba tuuŋ yoŋonoŋ kokaenŋ meleenŋgi, “Omejiilanonŋ mono uuganonŋ kemeŋ nanja. Morononŋ kaparanŋ koma gii gumambaajonŋ romonŋoja?”

²¹Kaenŋ meleenŋgi inŋjoro mogi, “Niinonŋ aŋgoletoto motoonŋgo mewe onŋo korebore aaruŋ kiko qeju. ²²^hMoosesnonŋ selegianonŋ Anutuwaawaa aiwese kotowombaaajonŋ jeŋ kotonŋ onŋonoti, oo Moosesnonŋ ii wala mende jeŋ kotoroto, ambosakonŋurunana yoŋonoŋ ii kanainŋ meŋ laligogi sili ii nonoononŋ karo Sabat kendononŋ kaenŋagadeenŋ eja selegia kotonŋkeju.

²³ⁱ“Anana Mooseswaa Kana qaa waleeniŋ siŋgisonŋgo koloowa-botiwaajonŋ kotakota mojonŋ. Ii mojonto, qaa ii qetama Sabat kendononŋ kaenŋagadeenŋ eja selegia kotonŋ kilenŋ onŋoanŋia mende jeŋ aonŋ silemale laligoju. Kaenŋ laligojuto, niinonŋ eja jumunŋa Sabat kendononŋ meŋ qeanŋgonŋ mubeti, iikawaajonŋ mono naambaajonŋ nii yoŋ jeŋ nonju? ²⁴Onŋo ejemba selegia iikayadeenŋ iima iikaenŋa kanonŋ bakasasaŋ gosinŋ qaa laŋ jeŋ tegonŋkejuti, ii mono mesaowu. Ii mesaonŋ uugia tororo moma gosinŋ qaa hoŋagadeenŋ jeŋ tegowu.” Kiaŋ.

^h 7.22 Jen 17:10; Lew 12.3 ⁱ 7.23 Jon 5.9

Jiisasnoŋ Hamoqeqe Toya kolooja me qaago?

²⁵Jerusalem toya yoŋoonoŋga tosianoŋ kokaenŋ jegi, “Eja kaparanŋ koma qewombaajonŋ romoŋgojuti, iinoŋ mono ii me? ²⁶Iibu, iinoŋ ejemba jaagianonŋ asuganonŋ qaa jero mende jeŋ muju. Kawaajonŋ eja koi kanonŋ Hamoqeqe Toya Kraist kolooji, qaa ii hoŋa galenŋkonŋonŋ eja yoŋoo geagianonŋ kemero moju me qaago? ²⁷Hamoqeqe Toya Kraistnoŋ kawaatiwaaajonŋ jeŋ kouma laligogiti, iinoŋ ‘Daenŋkaya koloowaati, ii moŋnoŋ moŋ mende mobaa,’ jeŋuto, eja koi kanonŋ daenŋkaya kolooroti, ii saanonŋ mojonŋ.”

²⁸Kaenŋ amiŋ mogi Jiisasnoŋ jiwowoŋ jigowaa totonŋ uutanonŋ nama aroya meŋ metaama kuma oŋoma qaa kokaenŋ jero, “Oŋo noojonŋ kokaenŋ jeju, ‘Eja ii moma muŋ gomaŋa dakanonŋga ii saanonŋ mojonŋ.’ Neenaa ku-usuŋ qaganonŋ mende koloonŋ nanjeŋ. Wasinŋ nonoti, iinoŋ wasiwasi Toya hoŋa kolooro ii mende moma kotonŋ muŋ laligoju. ²⁹Iinoŋ wasinŋ nono iwaanonŋga kamaawetiwaaajonŋ ii saanonŋ moma mujeŋ.”

³⁰Kaenŋ jero ii meŋ somoŋgowombaajonŋ mogito, kambaŋanonŋ mende kanŋ kuurotiwaaajonŋ ama moŋnoŋ selianonŋ mende mero. ³¹Kaenŋ mogito, ejemba tuuŋ somata yoŋoonoŋga mamaganonŋ moma laarinŋ muŋ kokaenŋ jegi, “Kraistnoŋ kawaati, iinoŋ mono eja koi uugunŋ aŋgoletto meŋ laligowaa me nomaenŋ? Kaenŋ taniŋaenŋ kolooja.” Kiaŋ.

Jiisas meŋ somoŋgowutiwaaajonŋ nagu galenŋ wasinŋ oŋoŋgi kagi.

³²Ejemba tuuŋ yoŋononŋ Jiisaswaaajonŋ kaenŋ niinoŋgiinoŋ jeŋ jenonŋkooli aŋgiti, ii Farisii (Kana qaawaa kaparanŋkonŋonŋ) yoŋononŋ mogi. Ii moma jigo gawonŋ galenŋ yoŋowo nama kiropo galenŋ (sikiriti) tosaŋa wasinŋ oŋoŋgi meŋ somoŋgowombaa kagi. ³³Kagi Jiisasnoŋ kokaenŋ jero, “Niinoŋ oŋowo kambaŋ torodaamonŋ toroqenŋ laligomaŋa. Ii laligoŋgo oŋomesaonŋ wasinŋ nono kamaawetiwaanonŋ eleema umaŋa. ³⁴Ube iwaenŋ noma laligowuto, nii mende mokoloonŋ nombuya. Niinoŋ gomaŋ laligomaŋati, oŋo iikanonŋ kawombaajonŋ amamaawuya.”

³⁵Kaenŋ jero Juuda jotamemeya yoŋononŋ batugianonŋ kokaenŋ amigi, “‘Nono mokoloonŋ mubombaajonŋ amamaawoŋa,’ jeŋa. Iikawaajonŋ mono dakanonŋ umambaajonŋ jeŋa? Juuda ejemba tosianoŋ deema kantri tosianoŋ kema Griik yoŋoo batugianonŋ laligojuti, mono iyoŋoononŋ kema Griik ejemba kuma oŋomambaajonŋ moma jeŋa me? ³⁶Qaa kokaenŋ jeŋa, ‘Iwaenŋ noma laligowuto, nii mende mokoloonŋ nombu,’ ano qaa moŋ kokaenŋ jeŋa, ‘Niinoŋ gomaŋ laligomaŋati, oŋo iikanonŋ kawombaajonŋ amamaawuya.’ Qaa woi yoroo kanagara nomaenŋ?”

Laaligo kotigaa apuyanonj mono jaaya toonj koubaa.

³⁷ƷKaenj amigito, kendonj aisoogiti, iikawaa weenj konoga somata kanonj kanj kuuro Jiisasnonj nama kotakotagadeenj qama kokaenj jero, “Moŋnonj apuwaajonj moji, iinonj mono noononj kanj newa. ³⁸ƷBuŋa Terenonj qaa moŋj kokaenj oogita eja, ‘Moŋnonj nii moma laariŋ nonji, iwaa uutanonja laaligo kotigaa apuyanonj mono toonj sasagonj koumakebaa.’” ³⁹ƷKaenj jeroto, qaa ii Uŋa Toroyaajonj sare ama kokaenj jero, “Daenj onjononj nii moma laariŋ nonjuti, onjononj mono Uŋa Toroya buŋa qen aonj laligowuya.” Anutunonj Jiisas namononj laligorotiwwa so Siwewaa asamararaŋa mende muro laligoro. Iikawaajonj Uŋa Toroya mende wasiro kamaanj uugianonj kemero eenj laligogi. Kiaŋ.

Ejemba batugianonj deendeenj kolooro laligogi.

⁴⁰ƷJiisasnonj kaenj jero ejemba tuunj somata yoŋoononja tosianonj qaa ii moma kokaenj jegi, “Eja koi kanonj mono onja gejatootoo eja asugiwaatiwaajonj jegiti, mono ii kolooja.”

⁴¹ƷTosianonj jegi, “Iinonj Hamoqeqe Toya Kraist kolooja.” Kaenj jegito, tosianonj qewagonj jegi, “Kraistnonj mono nomaenj Galili prowinsnonga kanaga? Ii mende sokonja. ⁴²ƷBuŋa Terenonj kokaenj jeja, ‘Kinj Deiwidnonj Judia prowinswaa taonj melaa Betlehem kanonj laligoroti, Kraistnonj iikanonja koloonj Deiwidwaa gbiliuruta yoŋoononja moŋj koloowaa.’”

⁴³ƷKaanj kaanjanj jegi ejemba tuunj yoŋononj Jiisaswaaajonj ama juma deenji. ⁴⁴ƷYoŋoononja tosianonj meŋ somonjgowombaajonj mogito, moŋnonj selianonj mende mero. Kiaŋ.

Juuda galeŋ yoŋononj Jiisas mende moma laariŋ mugii.

⁴⁵ƷJiwowonj jigowaa kiropo galeŋ (sikiriti) yoŋononj eleema jigo gawonj galeŋ ano Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonjonj) yoŋoononj kagi kokaenjanj onjonji, “Ono naambaajonj ii mende meŋ kaju?”

⁴⁶ƷJeŋ onjonji kokaenjanj meleenji, “Eja iikanonj qaa jeŋkeji, moŋnonj kambanjanj moŋnonj qaa tania kaanjanj mende jero.”

⁴⁷ƷKaenjanj meleenji Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonjonj) yoŋononj qisiŋ jeŋ onjonji, “Ono kaanjiadeenjanj enjalolonjanj meŋ onono laligoju me? ⁴⁸ƷGaleŋkonjonj eja nonoononja moŋnonj mono ii mende moma laariŋ muro. Ano Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonjonj) nonoononja moŋnonjanj moŋj uuta iwaanonjanj baagenjanj meleeno me qaago? ⁴⁹ƷKaenjanj qaago totoonto, ejemba tuunjanleembe Mooseswaa Kana qaa mende moma kotonj Jiisaswaa qaa moma gadokopa qaa laŋ jeŋkejuti, iyoŋoononjanj qaa seŋa ii mesaowonja! Anutunonjanj mono ii qasuaanjanj onono tiwilaawuya.”

^j 7.37 Lew 23.36 ^k 7.38 Eze 47.1; Zek 14.8 ^l 7.42 2 Sml 7.12; Mai 5.2

⁵⁰ "Kaen jey ononji eja qata Nikodeemus wala Jiisaswaanonj karo gambaŋmamban qaa muroti, iinonj kaanagadeen iyonoononjga monj koloonj batugianonj rama kokaen injijoro, ⁵¹ "Eja monjonj singisonjgo anoti, ii mende qisininj jero momago kilenj gosininj sokonja me qaago? Mende gosinj qaaya eenj lanj jey tegowonjati eenj, mono anono Kana qaanana qewonja me? Ii mende sokombaa."

⁵² Kaen jero moma kokaen meleema mugi, "Gii kaanagadeen Jiisas kaanja meleema Galili qanda ejaga koloonjanj me? Galili prowinsnonjga gejatootoo eja monj mende koloowaati, ii mojonj. Kaya ii geenjo Bunja Tere weenjonj kania monjgama moma kotowa." ⁵³ Kaen jenonjkooli ama juma deema mirigianonj kenji. Kianj.

Emba monjonj serowilinj ano mokoloogi.

8 ¹ Mirigianonj kenjgito, Jiisasnonj kema Oil gere baananonj uro. ² Uma eŋ gomanj ano umugawodeenj mombo eleema jiwowonj jigononj uro ejemba tuunj kuuya kanj liligonj mugi kamaanj rama kuma onono.

³ Kuma onono Kana qaawaa boi ano Farisii (Kana qaawaa kaparanjonkonj) yonononj emba monj wama iwaanonj kagi. Emba iinonj serowilinj mero iikawaajonj menj somonjogiti, ii wama tuunj jaagianonj anji. ⁴ Jaagianonj ama Jiisaswaaajonj jegi, "Boi, emba koi kanonj olonjkalu ama mero mono iikanondeenj mokoloonj menj kajonj. ⁵ "Mooseswaa Kana qaanonj emba kaanja ii jamononj gilinj qeninj komuwaatiwaaajonj jey kotonj nononota eja. Kaen ejato, giinonj iwaaajonj nomaenj jewaga?"

⁶ Kaen jey iikanonj mondonj Jiisas qaawaa timbinonj horoninj amamaaro kania mokoloonj qaa jakeyanonj ama qewombaaajonj jegi. Kaen jegi usugonj kamaanj borianonj tere monj namononj ooro.

⁷ Ooroto, toroqenj kaparanj koma qisinj mugi hak otaama waama dindija nama kokaen injijoro mogi, "Onoononjga monjonj singisonjgo monj mende ama laligoji, iinonj mono saanonj jamo mutuya menj gilinj qewaa." ⁸ Kaen injijoro mogi mombo usugonj kamaanj tere mombo namononj ooro.

⁹ Jiisasnonj qaa jeroti, iikanonj onjoma somonjgoro iyanjgia singisonjgogia gamuyawo anjgiti, ii Anutunonj qendeema iyanjgiaa uugianonj nanjonj jero isinjonjgia qaono. Iikanonj qaono qaa bok nanji wanjgianonj wala onjomesaonj keno iwaa qerewenjanonj gematanonj keno tosaanja motomotoonj yonononj kokomomola menj kuuya kendaborogi. Konoganonj keno Jiisasnonj penjonj kuunj raro embanonj yanjodeenj iwo nano.

¹⁰ Jiisasnonj otaama waama dindija nama emba ii iima kokaen ijoro, "Emba, gii qaa jakeyanonj ama gombombaaajonj jejuti, iyonononj mono daenjenj gii geenja nii neena kenju? Yonoononjga monjonj nama gii komuwagatiwaa qaaya mende jey tegoja me?"

^m 7.50 Jon 3.1-2 ⁿ 8.5 Lew 20.10; Dut 22.22-24

¹¹ Ijoro moma meleeno, “Oo Porj, moŋnoŋ mende jeŋ tegon nonja.” Kaerj meleeno ijoro, “Niinoŋ kaanagadeeŋ gii mende jeŋ tegon gonjeŋ. Gii mono keteda koi kanaiŋ singisoŋgo mombo mende ama laligowa.” Kiaŋ.

Gomaŋ so ananaa اساسaganana ii Jiisas.

¹² Jiisasnoŋ qaa mombo toroqen kokaerj injiŋoro mogi, “Niinoŋ ejemba gomaŋa gomaŋa rama kenjuti, oŋoo اساسagagia koloŋjeŋ. Moŋnoŋ nii notaan kawaati, iinoŋ mono pangamanon umbuqumbulan mende kuun laligowaato, laaligo kotigaa اساسaga iikawaa uutanon laligowaa.”

¹³ Kaerj injiŋoro Farisii (Kana qaawaa kaparanŋonŋon) yoŋonon kokaerj ijogi, “Geengodeeŋ kaniaga nanŋon jeŋ asariŋkejanj, iikaanŋa ii mende sokonja. Qaago.”

¹⁴ Kaerj ijogi kokaerj injiŋoro, “Niinoŋ daakaya kamaan kaweti ano dakanon kema umaŋati, ii modaboroŋjeŋ. Kawaajon neeno kaniana nanŋon jeŋ asariŋkejanj, qaa ii mono saanon sokonja. Ii sokonjato, oŋo noo kaniana ii oŋanon mende moma kotoju. ¹⁵ Oŋonon ejemba selegia iikayadeeŋ iima iikaanŋa kanon bakasasan gosin oŋoma qaagia tondu jeŋ tegonkejuto, niinoŋ ejemba mombaa qaaya mende jeŋ tegonkejeŋ.

¹⁶ “Nii neenodeeŋ mende laligojento, Ama wasiŋ nono kaweti, iinoŋ mono niwo nano laligojo. Iikawaajon mombaa qaaya jeŋ tegowenagati eeŋ, ii mono dindiŋagadeeŋ gosin soyanon jeŋ tegowenaga. ¹⁷ Woinon qaa moŋ uumotoon ama nanŋon jeri kotiŋkeja. Qaa ii oŋoo Kana qanon kaanagadeeŋ oogita eja.

¹⁸ “Niinoŋ neenaa kaniana nanŋon jeŋkejeŋ ano Ama wasiŋ nonoti, iinoŋ kaanagadeeŋ noo kaniana nanŋon jeŋkeja. Kawaajon woi kolojo iikanon saanon kotiŋ sokondaboroja.”

¹⁹ Jiisasnoŋ kaerj jero moma kokaerj qisiŋ mugi, “Goo Maŋga ii dakanon laligoja?” Qisiŋ mugi meleeno, “Oŋo nii ano Maŋna noroo kanianara mende moma laligoju. Oŋo noo kaniana moma kotowuyagati eeŋ, mono noo Maŋna kaanagadeeŋ moma mubuyaga.”

²⁰ Jiisasnoŋ jiwowon jigowaa nandun dun kosianon nama ejemba kuma oŋoma qaa ii jero. Ii jeroto, kambananon mende kan kuurotiwaaajon ama moŋnoŋ ii mende meŋ somonŋoro. Kiaŋ.

“Dakanon umaŋati, oŋo iikanon ubombaajon amamaawuya.”

²¹ Jiisasnoŋ qaa moŋ kokaerj toroqen injiŋoro, “Niinoŋ oŋomesaon kema laligowe oŋo nii moŋgama noma laligowuya ano singisoŋgo anŋiti, iikanon qokotaan nama koomu kombombanŋa komuwu. Iikawaajon dakanon umaŋati, oŋo iikanon ubombaajon amamaawuya.”

²² Juuda jotamemeya yoŋonon ii moma jegi, “Kokaerj jeja, ‘Dakanon umaŋati, oŋo iikanon ubombaajon amamaawuya.’ Qaa ii nomaen? Aro aomambaajon jeja me?”

²³Kaen jegi injjoro, “Onjo namo kokawaa toya koloon laligojuto, niinon goman balon eukawaa buŋaga koloolej. Onjonon balonon koloon namo kokawaa buŋa koloon laligojuto, niinon waladeen namo koi kanon mende koloowe. ²⁴Mende koloon laaligowaa kania kamban so laligon koubeti, niinon mono ii koloolej. Noojon kaen mende moma laarijuti een, mono singisonjo anjiti, ii mende mesaon iikanon qokotaan nama koomu kombombaŋa komuwuya. Kania iikawaajon ama kokaen injjowe moju, ‘Onjo singisonjo anjiti, mono iikanon qokotaan nama koomu kombombaŋa komuwuya’. Qaa ii onjanon.”

²⁵Qaa ii moma kokaen qisij mugi, “Gii mono moroga koloolej?” Qisij mugi meleeno, “Kania injisaambe modaborojuti, niinon mono ii koloolej. ²⁶Niinon onjoon qaa mamaga saanon toroqen jewenaga ano singisonjo mamaga anjiti, iikawaa qaaya saanon jeŋ tegowenagato, wasij nonoti, iinon mono noo wasiwasi Tona honja koloolej. Iinon qaa jero iwaanonga moma kouma laligojeŋi, niinon mono qaa ii asuganon jewe gomaŋa gomaŋa yononon momakebuya.”

²⁷Kaen meleenoto, Amawaajon qaa toroqen jeroti, iyononon ii mende moma asarigi. ²⁸Jiisanon toroqen kokaen injjoro, “Niinon laaligowaa kania kamban so laligon koubeti, mono ii koloolej. Iikawaa kania ii kanagen saanon moma asariwuya. Niinon iwoi moŋ neenaa esunanon me neenaa uunaajon mende amakejento, Amananon qaa kuma noma laligoroti, mono iikawaa so qaa jena koi jeŋkejeŋ. Qaa kota woi iikawaa kania ii kanagen moma asariwuya. Onjo Siwe gomambaa Eja Honja kosigogi eu uma komuwaati, kamban iikanon ii saanon moma asariwuya.

²⁹Wasij nonoti, iinon mono niwo nano laligojo. Nanamemen moro sokoma munkeji, niinon mono suulan ii amakejeŋ. Kawaajon iinon mende nomesaoro neenodeen mende laligojeŋ.”

³⁰Qaa kaen jerotiwaajon ama ejemba mamaganon uugia meleema Jiisas moma laarij mugi. Kiaŋ.

Aabahambaa gbiliuruta qolonmolongoya ano Jiisas.

³¹Jiisanon Juuda ejemba tosanon moma laarij mugiti, iyonoojon qaa kokaen injjoro, “Noo Buŋa qaananon uugianon kemero kanon qokotaan silia qeŋ nanjuti een, mono onjanon noo gowokouruna koloolej. ³²Kaen laligon qaa honja kania moma kotogi Buŋa qaa honjanon onjo bologagiaa kasanonga isama onono solanja (frie) koloon laligowuya.”

³³Kaen jero moma meleema kokaen jegi, “Nono Aabahambaa gbiliuruta laligon kanageso walaga koloolej. Kawaajon eja moŋonon kasa gbado meŋ nonono laligojoniwaajon jejanji, ii qaago. Nono mono kamban moŋonon kamaanqeŋeta kaanja mende koloon laligonij. Ano gii

^r 8.33 Mat 3.9; Luuk 3.8

nomaembaajon ama kokaen jejan, ‘Kasanonga isama onono solanja koloon laligowuya?’ Qaa ii mende sokonja.”

³⁴Kaen jegi kokaen meleema onono, “Niinon qaa hona toon mon kokaen injjowe mobu: Singisongo anjuti, kuuya iyononon singisongowaa welenqege omayaa tawagia qaa laligogi iikawaa kasanon kokosiin onomakeja. ³⁵Kokosiin onomakejato, welenqeqenon toyaa miri uutanon kamban so mende laligon ubaa. Iyanjaa Merianon saanon mirianon kamban tetegoya qaa laligowaa.

³⁶“Merianon bologaa kasanonga isama onono solananiwuti een, ononon mono onanon kasa gbadoya qaa solanja (frii) koloon laligowuya. ³⁷Ono Aabrahambaa gbiliuruta laligojuti, mojento, bologanon uugia gojonjiwaajon noo Buja qaananon qososoniin onoma kondondononon kamaankeja. Kania kawaajon mono kaparan koma nii nuwombaajon moju. ³⁸Niinon Amanaa kooronanon laligon iwoi iima laligon koubeti, iikawaa qaayaga jenkejen. Ononon kaanagadeen mangianon qaa injjoroti, iikawaa so amakeju.”

³⁹Jiisasnon kaen meleema onono kokaen jegi moro, “Aabrahamnon mono ananaa asa-ambonana koloaja.” Kaen jegi moma jero, “Ono Aabrahambaa gbiliuruta koloowuyagati een, mono iwaanon nanamemen otaagi sokonaga. ⁴⁰Iikawaa tania kokaen koloaja: Niinon Anutuwaan jetanonga qaa moma iikawaa so qaa onabona ii jewe momakeju. Kamban kokaamba on kaparan koma eja nii nuwombaajon mojuto, Aabrahamnon kaan mende ano. ⁴¹Onoangiaa manjurugiaa nanamemenkia iikayadeen otaan laligoju.” Kaen jero ijogi, “Serowilin kananon koloon manana qaa (gua mera) mende kolojonto, Manananawo laligojon. Anutu iyan motoonononon mono man koma nononja.” Kian.

“Ono Kilenaa Toyaa buja koloaju,” jero.

⁴²Jiisasnon kokaen injjoro, “Anutunon ajo man koma ononagati een, niinon iwaanonga kamaan koloowetiwaajon mono saanon nii uu jopagon nombuyaga. Neenaa esunon nemun kono mende kolooweto, Anutunon wasin nono kamaan laligojen. ⁴³Qaa jenkejeni, ii naambaajon moma asariwombaajon bimoonkeju? Noo qaananon uugia undeenjiwaajon ii moma kotowombaajon mojogia tiiro zizi togonkeju. Kawaajon ii moma asariwombaajon amamaankeju?

⁴⁴“Mono mangia Bologa Toyaa buja koloaju. Siingia kombombananon mono mangiaa siina bologa otaawutiwaajon eja. Iinon kanakanaiyanonga ejemba unugi koomu ejaga koloon kouma laligoja. Qaa honanon uutanon mende nanjiwaajon ama qaa hona uugun siliqalu nanja. Qolomolon jeje ejaga koloon qolomolon jejewaa wan kolojiwaajon qolomolon jenkeji, ii mono anaa uutaajon jenkeja.

⁴⁵“Iinon qolomolon jenkejato, niinon qaa hona jenkejeni, onon iikawaajon nii mende moma laarin nomakeju. ⁴⁶Ono kuuyanon noo

kaniana kokaen qendeembombaa amamaankeju: Iinonj singisonjo ano qaayawo laligoja. Kaniana iikaya monganjuto, niinonj qaa honja jenkejeni, ii mono naambaajonj mende moma laarij nonju?

⁴⁷“Moŋnonj Anutuwaa buŋa kolooji, iinonj mono Anutuwaanonj qaa geja ama momakeja. Oŋo Anutuwaa buŋa mende koloojutiwaajonj ama qaa ii mende moma asariŋkeju.” Kianj.

Jiisasnonj iyanjaajonj nomaenj jokolooro?

⁴⁸Jiisasnonj Juuda ejemba yoŋoo kanagia inisaano kitia meleema kokaen ijogi, “Gii Samaria prowinswaa siliqalu ejaga koloona omenonj uuganonj kemero laligojanj. Kaenjenj sokonja me qolongojonj, ii saanonj geenjo jena mobonj.”

⁴⁹Kaen ijogi kokaen meleeno, “Omenonj uunanonj mende kemero laligojenj. Nii Amanagadeen goda qen muŋ laligowe oŋononj kilenj nii gamu qen nomakeju. ⁵⁰Kaen amakejuto, neeno qabuŋanawo koloomambaajonj janjarinj mende riinkejenj. Motoonjononj kaan koloomambaajonj manjaya qen laligoja. Eja iinonj motoonjo gosinj noma ‘sokonjanj,’ jenjenj tegonj nomakeja. ⁵¹Niinonj qaa honja toonj moŋ kokaen injjowe mobu: Moŋnonj noo Buŋa qaana tenj koma otaankeji, iinonj mono kambanj moŋnonj koomu kotigaa buŋa mende koloowaa.”

⁵²Kaen meleeno Juuda jotamemeya yoŋononj Jiisas kokaen jegi moro, “Aabraham ano gejatootoo ejemba yoŋononj komugi ano giinonj kilenj kokaen jena sisau kolooja, ‘Moŋnonj noo Buŋa qaana tenj koma otaankeji, iinonj kambanj moŋnonj koomu kotigaa buŋa mende koloowaa.’ Kaen jejaniwaajonj gii ome moŋnonj uuganonj kemero laligojanj. Ii keteda koi saanonj moma asarijonj. ⁵³Nonoo beŋnana Aabraham komuroti, giinonj mono ii uugunj iwaa somataya koloojanj me? Gejatootoo yoŋononj kaanagadeen komugi. Gii geenjaajonj mona uro ‘Somata moroga koloojen?’ jenj mojanj?”

⁵⁴Kaen jegi moma kokaen meleeno, “Neenaajonj mobe uro Anutuwaa akadamuya ii neeno buŋa qen aowenagati eenj, qabuŋana ii mono kikisi kaanja koloonaga. Amananonj iyanjaa akadamuya nonotiwaajonj ama qabuŋanawo koloonj laligojenj. Oŋononj iwaajonj ‘Nonoo beŋnana Anutu kolooja,’ jeju. ⁵⁵Oŋononj kania ii saanonj mende moma kotonkejuto, niinonj ii saanonj moma mujenj. ‘Ii mende moma mujenj,’ jebenagati eenj, mono oŋo kaanja tiliqili eja koloowenaga. Nii eja kaanja mende koloojento, ii saanonj moma mujenj ano iwaa qaaya tenj komakejenj. ⁵⁶Oŋoo beŋgia Aabrahamnonj nii namononj kamaanj laligomanjatiwaajonj mamboma kambanj ii iimambaajonj uu korisoro moma laligoro. Kambanj kokaamba Siwenonj laligonj kotiuro niinonj asugiwe noo kambana ii iima kawaajonj aisooro.”

⁵⁷Kaen meleeno Juuda jotamemeya yoŋononj kokaen jegi moro, “Gbaniga 50 mende uugunj iikawaa baatanonj laligojanj ano ‘Aabraham iibe,’ jena mende sokonja.”

⁵⁸Ii moma injjoro, “Niinonj qaa honja toonj monj kokaenj injjowe mobu: Abrahamnonj mende kolooro niinonj mono kambanj kanonj laligowe.”

⁵⁹Kaenj jero moma jamononj giliŋ qewombaajonj jamo amboraŋgonj megito, Jiisasnonj asaŋgonj jiwowonj jigowaa toonja mesaonj oloŋ koma keno. Kiaŋ.

Jiisasnonj eja jaagoo monj meŋ qeaŋgoro.

9 ¹Jiisasnonj toroqenj kana kema eja monj nemuŋaa goronj uutanonja jaagoo kolooroti, ii iiro. ²Ii iiro gowokourutanonj qisiŋ muŋ jegi, “Somatanana, iinonj mono morowaa siŋgisonjo- waajonj ama jaagoo kaanja kolooro? Iyaŋaa siŋgisonjowaajonja me nemuŋmanja yoroo siŋgisonjowaajonja?”

³Jegi kokaenj meleeno, “Aŋo siŋgisonjo monj mende ano nemuŋmanjanonj siŋgisonjo mende anito, Anutuwaa ku-usuŋanonj iwaa laaligoyanonj asuganonj asugiwaatiwaajonj kaanja kolooro. ⁴Weeŋ asariŋ ejiwaa so mono wasiŋ nonoti, iwaanonj gawonj pondan meŋ laligowonja. Gomanj tiiwaati, iikanonj kuuya gawonj mewombaajonj amamaawonja. ⁵Niinonj namononj laligomanjatiwaa so gomanja gomanja oŋoo asasagagia koloonj asariŋ laligomanja.”

⁶Kaenj jeŋ balononj sulaaro kemero gbakonj meleema eja jaagoowaa jaayanonj timimearo. ⁷Timimean kokaenj jeŋ kotoro, “Gii mono Siloam apu aŋgononj kema jaaga soŋgbambaa.” (Siloam qa ii ananaa qanonj Wasiwasi eja.) Kaenj jeŋ kotoro kema jaaya soŋgbano tooro uuro asariro eleema mirianonj karo.

⁸Kaenj karo alauruta kosianonj laligogiti ano tosianonj wala nene iwoiwaajonj welema oŋoma laligoro iigiti, iyonononj ii iima jegi, “Jaagoo eja nenewaa welema rama laligoroti, eja iinonj me?”

⁹Tosianonj jegi, “Eja inaa ii.” Tosianonj jegi, “Qaago, kaitania ii kaanja koloojato, iinonj qaago.” Kaandeenj kaan jegi aŋo jero, “Niinonj mono iiga koloojen.”

¹⁰Kaenj jero kokaenj qisigi, “Jaaga mono nomaenj ana tooja?”

¹¹Qisigi kokaenj meleema injjoro, “Eja qata Jiisas qamakejuti, iinonj sulaaro balonj gurujuyanonj kemero meleema jaananonj timimean jeŋ kotonj kokaenj jero, ‘Gii mono Siloam apu aŋgononj kema jaaga soŋgbambaa.’ Kaenj jero apu iikanonj kema jaana soŋgbambe tooro uuwe asariro.”

¹²Kaenj meleema oŋono kokaenj qisigi, “Eja ii dakanonj laligoja?” Qisiŋ mugi “Mende mojenj,” jero. Kiaŋ.

Farisii yonononj jaaya toorotiwaajonj qiqisi aŋgi.

¹³Eja jaagoo laligoroti, iinonj “Mende mojenj,” jero ejembanonj ii wama Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonjonj) yonoononj kenji. ¹⁴Jiisasnonj

^s 9.5 Mat 5.14; Jon 8.12

sulaayanon balon gurujuyawonon meleema jaayanon timimean metooroti, ii mono Sabat kendon kambananon mero. ¹⁵Kawaajon Farisii yononon kaanagadeen kokaen qisij mugi, “Jaaga mono nomaen ana tooja?” Qisij mugi kokaen meleema onono, “Eja iikanon mono sulaayanon balon gurujuyawonon meleema jaananon timimearo kema jaasewana songbama jaana uuwe asarija.”

¹⁶Kaen meleema onono Farisii yonononga tosianon jegi, “Eja iikanon Sabat kendon kotogoji, iikawaajon mono Anutuwaanon ejaga mende koloaja.” Tosianon jegi, “Kaan qaago! Eja doogoya mononon mono nomaen ama angoletoka kaana memambaajon kotiinaga?” Kaan kaen jen iyanjia juma deengi.

¹⁷Kaen deema eja jaagoo iikawanon mombo eleema kan jegi, “Jaaga metooroti, iwaajon mono nomaen jewaga?” Kaen jegi “Gejatootoo ejaga koloaja,” jero.

¹⁸Kaen jero jaaya honaga goorota tooro uuoti, Juuda jotamemeya yononon ii mende moma laarigi. Mende moma laarij uuwoi nama nemunmana horon onongi kari. ¹⁹Kari kokaen qisij onongi, “Eja koi oroo meragaraga me qaago? ‘Jaagoo kolooro,’ jejaoto, nomaen ama keteda koi jaaya uun iija?”

²⁰Qisij onongi kokaen meleeni, “Eja koi noroo meranaraga koloaja ano jaagoo kolooroti, ii saanon mojo. ²¹Ii mojoto, nomaen ama keteda koi jaaya tooro uun iiji, ii mende mojo. Moronon jaaya metooro uuji, noro kaanagadeen mende mojo. Kokoga qaago, mono somariin gowia jorakaanaga ano momakootoyawo koloaja. Kawaajon mono iyanjaajon qisigi kaniaya saanon jewaa.”

²²Juuda jotamemeya yonoojon toroko moma kaen injjori. Yononon batugianon qaa kokaen somonjon uumotoongo ama nanji, “Mononon ‘Jiis Hamoqeqa Toya Kraist kolooji,’ kaen jen asugiwaati een, ii mono qamakooli miri tuun somatanonga konjoma mubonja.” ²³Qaa kawaajon ama kokaen injjori, “Kokoga qaago, ii uugejiawo. Kawaajon mono iyanja qisij mubu.”

²⁴Kawaajon eja jaagoo laligoroti, ii mombo horogi karo kokaen jegi moro, “Eja ii singisongo ejaga koloaja, ii mojon. Iikawaajon mono Anutuwaa qabunaya mepeseena akadamuyawo kolooro sokombaa.”

²⁵Ii moma kokaen meleeno, “Singisongo ejaga koloaja me qaago, niinon ii mende mojen. Motoongo kokaenja kaya mojen: Niinon jaagoo laligoweto, keteda koi kanon saanon uun iijen.”

²⁶Kaen meleeno kokaen qisij mugi, “Naa iwoiga ama gonja? Jaaga mono nomaen metooja?”

²⁷Qisij mugi kokaen meleema onono, “Niinon mono meleema ononjento, ononon qaa jejenati, ii mende mojuya. Naambaajon ii onja kosiga mombo jewe mobombaajon kaparan konju? Ononon mono kaanagadeen iwaa gowokouruta koloowombaajon moju me qaago?”

²⁸Kaen meleema onono mepaqepae ama uuqe qaa tokoronkota kokaen jen mugi, “Gii mono iwaa gowokoyaga koloojanto, nononon Mooseswaa gowokourutaga laligojon. ²⁹Anutunon Mooses Burja qaa muroti mojon, eja iikanon mono iikanonja me kanoja kolooroti, ii mende mojon.”

³⁰Kaen jegi qaa kokaen injoro, “Iinon dakaya kolooroti, onon iikawaajon kaanjadeen tompiririn ama kiko qejutiwaajon moma walingojen. Onanon walingojento, kilen noo jaana metooro saanon uun iijen. ³¹Ejemba doogoya yononon Anutu qama kooligi mende moma onomakeja, ii mojon. Ii mojon, mononon Anutu goda qen mun uusiina otaankeji, iwaanon qamakooli mono geja ama momakeja. ³²Mon jaagoo kolooro mononon kan jaaya metooroti, sundu kaanja ii walagadeen mende moma laligonin. Siwe balanon koloori, kamban iikanonja kanain kouma kete laligojon, iikanon sundu kaanja mon mende monin. ³³Anutuwaanonja mende kanagati een, iinon mono iwoi kaanja memambaajon amamaanaga.”

³⁴Kaen jero moma kokaen jen mugi, “Nemunmanjanon singisonogowo laligori gii singisonogo kuuya kawo koloon somariina ano giinon kete nono kuma nonomambaajon mojan. Ii mende sokonja.” Kaen jen mun konjonji seleengen kamaaro. Kiaj.

Uuwaa jaanon gooro kematou-kantou ama laaligo.

³⁵Konjonji seleengen kamaaroti, qaa iikanon Jiisaswaa gejianon kemero moma eja ii mokolon kokaen ijoro, “Gii Anutuwa Meria moma laarin mujan me qaago?”

³⁶Kaen ijoro kokaen meleema qisiro, “Oo Somatana, eja ii moronon? Ii jena momago ii saanon moma laarin mumana.”

³⁷Meleeno kokaen jen koton muro, “Gii kokaen uun niiba. Giwo qaa jejen, eja ii mono niinon koloojen.”

³⁸Ii moma jero, “Oo Pon, nii moma laarin gonjen.” Kaen jen usugon qama koolin muro.

³⁹Jiisanon jero, “Niinon ejemba gosin qaagia jen tegomambaajon ama kamaan namonon koloowe. Noojon ama tosianon jaagoo koloojuti, yonoo jaagia tooro saanon uun iima kotowuya. Tosaanja jaagia awaa laligojuti, yononon noojon ama bao jaagoo koloon laligowuya.”

⁴⁰Kaen jero Farisii tosianon kosianon iikanon nama qaa ii moma kokaen qisigi, “Wae! Nono kaanjadeen jaagoo ejaga koloojon me? Nonoojonja jejan me?”

⁴¹Kaen qisigi kokaen injoro, “Onon ‘Jaagoo koloojon,’ jewuyagati een, mono singisonogo mende en ononagato, kamban kokaamba ‘Saanon iima kotojon,’ kaen jenkejutiwaajon ama singisonogonianon mono en alin en onombaa.” Kiaj.

Lama ano galengia awaa.

10 ¹Jiisasnoŋ galen meme qaa kokaen jero, “Niinoŋ qaa hoŋa toon moŋ kokaen injiowe mobu: Tosianoŋ lama toton uutanon keubombaajon nagonon qaagoto, sopa waleema kemejuti, yoŋonon mono kikekakasililin ano yoŋoro meme ejemba koloou. ²Moŋnon nagonon keuji, iinoŋ lama yoŋoo galengia kolooua. ³Iinoŋ kouro nagu galenanoŋ ii iima nagu horon muro kamaan qaro lama yoŋonon qaa aroya saanon moma kotonkeju. Galengianoŋ aŋaa lamauruta oŋooma qagia qama unuano totongia mesaon saanon seleenŋen kemakeju.

⁴“Aŋaanoŋ lamauruta kuuya unuano totongia mesaon seleenŋen keŋgi iinoŋ jotamemegia koloon wala keno qaa aroya moma kotojutiwaajon gematanon otaan kemakeju. ⁵Iyanŋiaa galengia saanon otaankejuto, waba moŋnon kan qaro ii mende totoon otaawuya. Waba yoŋoo qaa arogi mende moma kotojutiwaajon mono jirinjin ama iwaajon keeta togon deembuya.”

⁶Jiisasnoŋ qaa aasangoŋa ii injiotoroto, qaa iikawaa kania mende moma asariŋ kiko qegi. Kiaŋ.

Jiisasnoŋ lama galen awaa kolooua.

⁷Kiko qegi toroqen yoŋoojon kokaen jero, “Niinoŋ qaa hoŋa toon moŋ kokaen injiowe mobu: Niinoŋ lama totombaa naguya koloouen. ⁸Noo gemananoŋ tuuŋ galen kuuya wala kagiti, iyoŋonon kike ano yoŋoro meme ejembaga koloogi. Kaen koloogitiwaajon lama yoŋonon ii mende moma koton oŋoma laligogi.

⁹“Niinoŋ motoonŋo lama totombaa naguya koloouen. Daen oŋonon Anutuwo kotiin laligowombaajon jeŋ niwo qokotaan laligojuti, niinoŋ mono hamo qen oŋombe letombuya. Kaen koloou lama toton uutanon uma kamaan seleenŋen kema nene gomana morianaŋo mokolooukebuya. ¹⁰Yoŋoro meme yoŋonon naambaajon kankeju? Yoŋonon yoŋoro meŋ nunuŋ tiwilaan nonombombaajon kankeju. Iwoi morota ambombaajon qaago. Niinoŋ iikaana mende koloouen. Niinoŋ oŋo laaligo kombombaŋa mokoloou oyanboyan laligowutiwaajon kan laligojen.

¹¹Niinoŋ lama galen awaa koloouen. Lama galen awaanoŋ mono lamauruta yoŋoojon ama laaligoŋa qeleema oŋombaa. ¹²Moŋnon lama toya mende koloou tawaya mewutiwaajongadeen kan tondu galen koma oŋomakeji, ii kokaen: Kasu kawalianon karo iima lama oŋomesaon unjurama keno kasu kawalianon lama kisiyaen meŋ inin unuŋ mendeema oŋombaa. ¹³Iinoŋ seleenŋenŋa kan sewan memewaajongadeen ‘Lama galen koma oŋomana,’ ii jetanon jeŋ lama oŋoojon majakaka mende moma telabelan qaganon tondu laligon unjurama kembaa.

14-15¹⁴“Niinonj lama galej awaa koloorej. Amananonj nii moma nono niinonj Amana moma muj laligojej. Iikawaa so niinonj neenaa lamaauruna moma ojombe yonononj nii moma nomakeju. Niinonj laaligona lamaauruna onjoonj ama qeleema mesaomaŋa. 16Noononj lama tuuj tosia ii kaanagadeej koloonj laligowuya. Yonononj lama totonj kokawaa toya mende laligojuto, kilej noo qaa arona momakebuya. Niinonj ii kaanagadeej unjambe kawaa so kema kankebuya. Kanagenj tuuŋa tuuŋa yonononj kululuuj tuuj somata motoonjo koloogi galej motoonjononj galej koma onono laligowuya.

17Amanonj kokaembaajonj ama nii uutanonj jopagonj nomakeja: Niinonj laaligona mesaonj mombo gbilij laligonj umaŋa. Ii Amawaa jaanonj sokonja. 18Laaligona moŋnonj mende nuambaato, ii neeno qeleema mesaomaŋa. Amananonj jej kotonj nono neeno laaligona qeleema mesaomaŋa ano iikawaa gematanonj mombo gbilij laligonj umaŋa. Kususuj kaanja ii noononj eja.”

19Jiisasnonj qaa ii jerotiwaajonj ama Juuda jotamemeya yonoo batugianonj niinonjgiinonj mombo kolooro. 20Yonoononjga mamaganonj kokaen jeji, “Omenonj uutanonj kemerota laligonj kaamaa anja. Mono naambaajonj qaaya mobonaga? Mono mesaowonja.”

21Tosianonj jeji, “Qaa kaanja ii kokojinjij ejawaa qaa kaanja qaago. Omenonj mono jaagoo ejemba yonoo jaagia nomaenj metoonaga?” Kaen amigi.

Juuda jotamemeya yonononj Jiisas gema qegi.

22Wala eenanonj jiwowonj jigo koma konjoratinj naguya horogi. Ii gbani so romonjonj kendombaa aisoowombaaajonj¹⁴ Jerusalem ajoroogi. Kambanj iikanonj kanj kuuro konjuru kambanj sanjonjaa uutanonj laligogi.

23Jiisasnonj jiwowonj jigowaa totonj uutanonj kinj Solomombaa sombenj saraŋawo qagiti, kanonj kema liligoro. 24Kema liligoro Juuda jotamemeya yonononj kanj liligonj muj kokaen qisij mugij, “Kaniaga kolatina mono kambanj dawij toroqenj mambombom-baajonj mojanj? Gii Hamoqeqe Toya koloonjanj me qaago, ii mono asuganonj jena mobonj.”

25Kaen jej qisij mugij Jiisasnonj kokaen meleema onono, “Nii jewe mogito, onjo noo qaana ii mende moma laariju. Niinonj Amanaa qatanonj anjoletoj amakejeji, iikanonj mono kaniana inisaama nanjonj qendeema onjomakeja. 26Ii nanjonj qendeema onjomakejato, onjo noo lama tuuj uutanonj mende laligojutiwaajonj ama qaana mende moma laarinjeju.

27“Niinonj lamaauruna moma ojombe yonononj kaanagadeej noo qaa arona moma nii notaanjeju. 28Niinonj laaligo kombombanja onjombe

¹⁴ 10.15 Mat 11.27; Luuk 10.22 ¹⁵ 10.22 Kendonj qata Hanuka ii Disemba 25 kanainj ween 8 kawaa so rama aisoogi. Miri kuuyanonj kiwa ootirigi asariro gere seŋa kululuuj rij qama korisoro anji.

letoma kambaj moŋnoŋ mende tootoŋ tiwilaawuya. Moŋnoŋ moŋ ii noo boronanonga mende horoŋ kondeema oŋombaa. ²⁹Noo Amananoŋ ii noo boronanonŋ oŋoonoti, iinoŋ kuuya unjuugun uuta kolooja. Kawaajon kuuyanonŋ ii noo Amanaa borianonga horoŋ kondeema oŋombombaaŋ amamaawuya. ³⁰Nii ano Ama noronoŋ mono motooŋgo kolooŋ laligojo.”

³¹Jiisanonŋ kaen jero Juuda jotamemeya yoŋonoŋ mombo namononga jamo amboranŋonŋ iikanonŋ gilinŋ qewombaaŋonŋ anŋi. ³²Kaen anŋito, kokaen jeŋ oŋono, “Amanonŋ nemuŋ koma nono anŋoleto somata mamaga ama mewe iigiti, iyoŋoononga mono naa mombaaŋona romonŋonŋ nii jamononŋ gilinŋ nuwombaaŋonŋ moju?”

³³Jeŋ oŋono Juuda yoŋonoŋ meleema jegi, “Nononoŋ anŋoleto somata anatiwaaŋonŋ ama mende jamononŋ gilinŋ guwombaaŋonŋ anjonto, Anutu mepaqepae ama mujaŋiwaa irona ama gomboŋa. Gii balonŋ ejaŋa ano selega eeŋ meŋ uma Anutu kaŋa koloomambaaŋonŋ jeŋaŋ.”

³⁴“Kaen jegi Jiisanonŋ meleema oŋono, “Buŋa Terenoŋ Kana qaa moŋ kokaen oogita eja, ‘Anutu niinoŋ jewe: Oŋo mono noo beŋsakoŋuruna kolooju.’ ³⁵Buŋa Terewaa qaa ii mono mende jaŋŋonŋ qaombaato, powowoŋ ewaa. Kawaajon Anutunonŋ qaaya ano kaŋ ejemba buŋagiaga kolooroti, Anutunonŋ yoŋoo qagia ‘beŋsakoŋuruna’ kaen qama oŋono. ³⁶Ejemba omaye kaen qama oŋonoto, Amanonŋ eja meŋ soraiŋ wasiro namononŋ kamaaroti, oŋonoŋ mono nomaenŋ ama iwaajonŋ kokaen jeju, ‘Gii Anutu mepaqepae ama muŋ laligojaŋ.’ Niinoŋ ‘Anutuwaŋa meria koloojeŋ,’ qaa kaen jewe oŋonoŋ mono naambaajonŋ ii mogi mende sokonja? Oŋo Anutuwaanonŋ Buŋa qaa ii qeju me?”

³⁷“Gawonŋ meŋkejeŋi, ii iigi Amanaa nanamemembaa so mende amakeji eeŋ, mono mende moma laariŋ nombu. ³⁸Amanaa nanamemembaa so ama meŋ laligojeŋi eeŋ, kaniaŋa kaenŋ iima mono moma laariŋ nombu. Ii qaanaajonŋ ama mende moma laariwuyagati eeŋ, mono anŋoletonaajonŋ ama kileŋ moma laariŋ nombuya. Amanonŋ niwo qokotaŋ nanja ano niinoŋ Amawo qokotaŋ nanjeŋi, oŋo iikawaa kania moma sorogonŋ asariwuti-waajonŋ koi jejeŋ.”

³⁹Jiisanonŋ kaen jero mombo meŋ somonŋowombaaŋonŋ mogito, boro baagianonga qosoma kamaanŋ keno.

⁴⁰“Oŋomesaonŋ Jordan apu gowoya kotonŋ mombo leegeŋ kema Jononŋ wala oomulu meŋ oŋoma laligoroti, kanonŋ keuma kambaj tosaŋa toroqenŋ iikanonŋ laligoro. ⁴¹Iikanonŋ laligoro ejemba mamaganonŋ iwaanonŋ kouma iima kokaen jegi, “Jononŋ anŋoleto motooŋgo moŋ mende meroto, qaa kuuya eja koi kawaajonŋ jeroti, ii mono qaa hoŋa jeŋ laligoro.”

⁴²Kougiti, iyoŋoononga mamaganonŋ uugia meleema moma laariŋ mugi. Kiaŋ.

Jiisaswaa alia Lazarusnoŋ komuro.

11 ¹ʼBetani taonoŋa eja moŋ qata Lazarus iikanonŋ ji kiro ero. Maria ano Marta daremuŋ yorononŋ Betani taonŋ iikanonŋ laligori. ²ʼMaria iikanonŋ Poŋ apu koowayawononŋ morinŋ waŋ juyanonŋ kania kerenŋ mero. Lazarus ji kiro eroti, ii iwaa naaŋaga. ³Lazarusnoŋ ji kiro ero naaŋwoitanonŋ buju qaa kokaenŋ ani Jiisaswaanonŋ keno, “Poŋ moba, wombo alaganonŋ mono ji kiro eja.”

⁴Buju ii kenoto, Jiisasnoŋ ii moma kokaenŋ jero, “Ji iikanonŋ eja alana komuwaatiwaajonŋ ama mende koloonŋ muro eja. Iikawaajonŋ qaagoto, Anutuwaa Merianonŋ ii meŋ qeaŋgoro ejembanonŋ kania ii iima kotonŋ Anutu mepeseegi qabuŋayanonŋ asariŋ seirowa Siwewaa akadamuyawo koloowaa. Ji ii iikawaajonŋ ama koloonŋ muro.”

⁵Jiisasnoŋ Marta, iwaa koga ano naaŋgara Lazarus yoŋoojonŋ uuta ero laligoro. ⁶Kaenŋ laligoroto, kileŋ jiaa bujuya moma gomaŋ laligoroti, iikanondeenŋ weenŋ woi toroqenŋ laligoro. ⁷Ii laligoro kambaŋ ii tegoro gowokouruta yoŋoojonŋ kokaenŋ inŋjoro, “Anana mono Judia prowinsnoŋ eleema kemboŋa.”

⁸Kaenŋ jero meleenŋgi, “Somatanana, Juuda yoŋononŋ indigenŋ kaparaŋ koma jamononŋ giliŋ guwombaajonŋ aŋgi. Kawaajonŋ mombo Judia eleema kemambaajonŋ jejaŋi, ii mende sokonja.”

⁹Kaenŋ meleenŋgi Jiisasnoŋ qaa kokaenŋ jero, “Weembaa auaya 12 ejuti, moŋnoŋ kawaa asasaganonŋ kana kambaati, ii mono iwoi moŋnoŋ qeŋ mizimizi mende meŋ mubaa. Balombaa asasaganonŋ asariŋ muro saanonŋ iima kembaa. ¹⁰Saanonŋ kambaato, moŋnoŋ kiwaya mende eŋ muro gomantiinjanonŋ kematou-kantou kambaati, iinonŋ mono kema qeŋ mizimizi mewaa.” ¹¹Qaa ii jeŋgo kokaenŋ inŋjoro, “Alanana Lazarusnoŋ gaonŋ ejato, niinonŋ kema gaononŋa mindiwe waabaa.”

¹²Qaa ii moma kokaenŋ jegi moro, “Poŋ, oŋanonŋ gaonŋ eji eenŋ, mono saanonŋ eŋ qeaŋgowaa.”

¹³Jiisasnoŋ Lazarus komurotiwaa qaa saanŋa jeroto, gowoko yoŋononŋ ‘Gaonŋa eja,’ jeroti, iikawaa moma bimbimŋonŋ qaa kania mende moma kotogi. ¹⁴Mende moma kotogitiwaajonŋ Jiisasnoŋ asuganonŋ jokoloonŋ jero, “Lazarusnoŋ komurota eja. ¹⁵Niinonŋ iwo mende laligowe komurotiwaajonŋ niinonŋ kema meŋ gbiliwe waaro iigi momalaaringianonŋ kotiiwaa. Kaenŋ kolooro oŋoojonŋ aisoonŋ oyaŋboyawo moma jejeŋ. Mono waagi iwaanonŋ kemboŋa.”

¹⁶Kaenŋ jokolooro Tomas qata moŋ Sunesune qagiti, iinonŋ gowoko alauruta yoŋoojonŋ kokaenŋ inŋjoro, “Anana saanonŋ motoonŋ iikanonŋ kemboŋa. Kemago iwo komuwonja.” Kiaŋ.

ʸ 11.1 Luuk 10.38-39 ʳ 11.2 Jon 12.3

Laaligo Toyanoŋ naaŋwoita uugara meŋ saoliro.

¹⁷Lazarusnoŋ komuŋ weeŋ 4 mono qasirinoŋ ero tegoro Jiisasnoŋ kouro bujuya kaeŋ jegi moro. ¹⁸Betani taonŋ ii Jerusalem siti mesaonŋ 3 kilomiita kekeŋaa so kosere ero. ¹⁹Kawaajonŋ Juuda ejemba mamaganonŋ Marta Maria naaŋgara komurotiwaajonŋ ‘Soŋgoŋ iriiboŋa,’ jeŋ kaŋ ragi.

²⁰Ragi Martanoŋ “Jiisas kaja,” jegi moma miri mesaonŋ kanaanonŋ kema mokoloroto, Marianonŋ mirinoŋ raro. ²¹Kanaanonŋ mokoloonŋ kokaenŋ ijoro, “Poŋ, gii kokanoŋ laligonagati eeŋ, naaŋnanonŋ mono mende komunaga. ²²Mende komunagato, giinonŋ kambaŋ kokaamba kaanŋadeeŋ Anutuwaajonŋ iwoi mombaajonŋ qama kooliwaati eeŋ, ii kuuya saanonŋ moma gono mokoloowaga, iikaŋ mojeŋ.”

²³Qaa ii moma Jiisasnoŋ ijoro, “Goo naaŋganonŋ mono gbiliŋ waabaa.”

²⁴Ii moma Martanoŋ jero, “Balombaa kambaŋ tetegoyanoŋ koomuya yoŋononŋ waabuti, iinonŋ mono kambaŋ somata iikanonŋ gbiliŋ waabaati, ii moma yagojeŋ.”

²⁵Kaeŋ jero Jiisasnoŋ ijoro, “Koomunonŋga waawaataa Toya ii niinonŋ koloojeŋ. Neeno Laaligo kotigaa Toya koloojeŋ. Iikawaajonŋ moŋnoŋ nii moma laariŋ nonŋi, iinonŋ komuwaato, kileŋ toroqeŋ laligonŋ kotiŋ laligowaa. ²⁶Moŋnoŋ moŋ namononŋ laligonŋ moma laariŋ nombaati eeŋ, iinonŋ mono kambaŋ moŋnoŋ koomu kom-bombaŋa mende komuwaa. Qaago. Qaa ii moma laarijanŋ me qaago?”

²⁷Martanoŋ qaa ii moma jero, “Oo Poŋ, ii moma laarijeŋ. Giinonŋ Anutuwaa Meria koloojanŋ. Hamoqeŋe Toya Kraist namononŋ asugiwaatiwaa jegiti, giinonŋ mono ii koloojanŋ. Kaeŋ moma laarijeŋ.” Kiaŋ.

Jiisasnoŋ saaro jaunjanonŋ kamaaro.

²⁸Martanoŋ qaa kaenŋ jeŋ mirianoŋ eleema kema koga Mariawaajonŋ oloŋ jero goraayanonŋ karo ijoro, “Boinoŋ kaŋ kanaanonŋ nama goojonŋ endu kema iibagiwaajonŋ jeja.”

²⁹Kaeŋ jero Marianonŋ qaa ii moma iikanondeeŋ ii mesaonŋ Jiisaswaanonŋ keno. ³⁰Kenoto, Jiisasnoŋ miri sombenonŋ mende kouro endu Martanoŋ kana somatanonŋ mokoloonŋ iiroti, iikanondeeŋ nano. ³¹Juuda ejemba yoŋononŋ Mariawo miri uutanonŋ uuta meŋ saoliwombaajonŋ ragi Marianonŋ uulanawo waama seleenŋeŋ kamaaŋ keno iima kokaenŋ romonŋonŋ jegi, “Iinonŋ mono qasirinoŋ kema saabaa.” Kaeŋ jeŋ iwaa gematanonŋ otaŋ keŋgi.

³²Marianonŋ kema Jiisas nanotinoŋ keuma iima kianoŋonŋ usugonŋ kamaaŋ kokaenŋ ijoro, “Oo Poŋ, giinonŋ koi laligonagati eeŋ, naaŋnanonŋ mono mende komunaga.”

³³Kaeŋ jeŋ silama qama saaro Juuda ejemba iwo kaŋ naŋgoŋ motoonŋ saagiti, Jiisasnoŋ ii iima basusuya kolaano jaaya kalilingoro kana boria

jenejawo ororo. ³⁴Jenejawo ororo qisiŋ oŋono, “Ii dakanonŋ aŋgi eja?” Qisiŋ oŋono jegi moro, “Poŋ, kokaen kaŋ iiba!”

³⁵Kaen jegi Jiisasnonŋ saaro. ³⁶Saaro Juuda ejemba yoŋononŋ iima jegi, “Yei! Mono aliaaŋonŋ siŋ mamaga en muro laligonŋkeja’

³⁷Kaen jegito, tosianonŋ qaa ii qeŋ kokaen jegi, “Jaagoo ejemba jaagia metoonŋ laligoroti eenŋ, mono saanonŋ Lazarus jero mende komunaga me?” Kiaŋ.

Jiisasnonŋ Lazarus meŋ gbiliro koomunonŋga waaro.

³⁸Kaen tondu jegi Jiisaswaa wosoya mombo popoliiro jaaya kalilingoro qasirinoŋ keno. Qasirinoŋ kema iwoi kokaen iiro: Jamo oota uroroonŋ qamoya iikawaa uutanonŋ ama naguya jamo somatanonŋ koma kojaŋgigi raro. ³⁹Ii iima kokaen jero, “Mono jamo qiziziŋgogi kemba.” Kaen jero eja komurotiwaa naaŋa Marta iinoŋ kokaen ijoro, “Oo Poŋna, weeŋ 4 ejiwaajonŋ mono moronŋawo kolooja.”

⁴⁰Jiisasnonŋ ii moma Martawaajonŋ kokaen jero, “Gii moma laariŋ nonagati eenŋ, Anutuwaa ku-usuŋanonŋ akadamyawo asugiro iinaga. Wala qaa kaen gijowe me qaago?”

⁴¹Kaen jero jamo qiziziŋgogi keno Jiisasnonŋ eu uuro uro kokaen jero, “Ama, gii qamakoolina mojaŋiwaajonŋ ama ‘Keraqeeango awaa!’ jeŋ gonjeŋ. ⁴²Gii kambaŋ so qamakoolina momakejaŋi, mojentonŋ, giinoŋ wasiŋ nona namononŋ kamaaweti, ejemba tuuŋ somata liligoŋ noma koi nanjuti, iyoŋononŋ ii moma moma laariwutiwaajonŋ ama qaa koi jejeŋ.”

⁴³Kaen jeŋ aroya meŋ waama kotakota qama kokaen jero, “Lazarus, gii mono waama kawa!” ⁴⁴Kaen qaro eja koomuya iinoŋ gbiliŋ waama kaaro. Kana boria opo jakaŋa taananoŋ esuuŋ jaasewana sibenonŋ pipiŋ somonŋgogi ero. Erota waama opo dunduŋawo karo. Kaen karo Jiisasnonŋ jero, “Mono dunduŋa isaŋgi saanonŋ kemba.” Kiaŋ.

Juuda galeŋ yoŋononŋ Jiisas komuwaatiwaa aŋgonanŋ aŋgi.

Mat 26.1-5; Maak 14.1-2; Luuk 22.1-2

⁴⁵Juuda ejemba Mariawaanonŋ kouma Jiisasnonŋ iwoi ano iigiti, iyoŋoononŋga mamaganonŋ uugia meleema Jiisas moma laariŋ mugi.

⁴⁶Moma laariŋ mugito, tosianonŋ Farisii (Kana qaawaa kaparaŋ-koŋkonŋ) yoŋoononŋ kema Jiisasnonŋ iwoi anoti, iikawaa sunduya inŋjogi.

⁴⁷Ii inŋjogi jigo gawonŋ galeŋ ano Farisii yoŋononŋ jigo kaunsol jotamemeya horonŋ oŋonŋgi ajoroogi kokaen jegi, “Eja iikanonŋ aŋgoletonŋ ku-usuŋawo ambembo meŋkejiwaajonŋ ii mono nomaenŋ ama muniŋ sokonaga? ⁴⁸Kondiangoŋ iwoi moŋ mende ama muniŋ toroqenŋ kaen ama laligowaati eenŋ, mono ejemba korebore ii moma laariŋ mubuyaga. Kaen aŋgi Rom gawman yoŋoo iriŋgia soono kaŋ nononana jiwowonŋ jigonana ano ejemba tuuŋ somata koi nunuanŋgi eenŋ totoonŋ laligowombo.”

⁴⁹Kaen jej ragi yonoononga mon qata Kaiafas iinon gbani iikanon jigo gawon galej waŋa koloon gawon ii menj laligoro. Iinon waama gejatootoo qaa kokaen injjoro, “Onjo uu momogiaa oota kaanjiadeen mende tooja.

⁵⁰Onjo qaa koi saanon mende gosiju: Nono ejemba tuun somata korebore tiwilaanij lombo somata qatawo koloowabo. Kawaajon eja motoonjonon Juuda tuun somata nonoo aisejnana menj downenana komuro sokombaa.”

⁵¹Iinon qaa ii iyanjaa aroyanon mende kolooro jeroto, gbani iikanon jigo gawon galej waŋa laligorotiwaajon ama anjo qaayaa kania mende moma gejatootoo qaa jero, “Jiisasnon ejemba tuun somata nonoojon ama komuro sokombaa.” Qaa ii honjaga jero. ⁵²Juuda ejemba tuun somata nonoojonadeen mende komuroto, Anutuwaanon uumeleen kanageso balon so deenqeema laligojoni, anana kaanagadeen mindirin nonono uumeleen tuun motoongo koloon laligowombaaajon komuro. Komuwaatiwaa qaaya ii waladeen jero.

⁵³Ween iikanondeen kanaij jotamemeya yononon ajoroon kaen aminj moma Jiisas komuwaatiwaa qaaya jej kotiin areŋa anji. ⁵⁴Kawaajon Jiisasnon toroqen Juuda yonoo batugianon asuganon mende kema kanj laligoro. Kaen qaagoto, onjomesaon balon qararanjonkonjaa goraayanon keno. Iikanon kema taon qata Efraim kanon keuma gowokouruta yonowo iyanjiodeen laligogi.

⁵⁵Juuda nonoonon kiankomu kendonon toriro.^a Kawaajon Juuda ejemba mamaganon gomanj so mirigia mesaon koma konjoratinj aowombaaajon moma Jerusalem sitinon ugi. ⁵⁶Jiisas monjgama laligon jiwowon jigowaa totonj uutanon nama aminj moma kokaen qisinj aogi, “Jiisasnon korisoro kendombaaajon koi kanaga me qaago? Nomaen moju?”

⁵⁷Kaen qisinj aogito, jigo gawon galej ano Farisii yononon jejkooto qaa kokaen anji seiro, “Monjon Jiisaswaa enj raraya iima mobaati, iinon mono nonoonon kanj bujuya jero moma kema menj somonjgowonja.” Kianj.

Marianon Jiisas kowu unkoowayawonon moriro.

Mat 26.6-13; Maak 14.3-9

12 ¹Anutunon wala eenjanon niniima koboos nunuuguroti, iikawaa kiankomu kendonanon torinj ween 6 tegoro kanon kanj kuumambaaajon ano. Jiisasnon kamban kanon gomanj qata Betani kanon keno. Wala eja qata Lazarus menj gbiliro koomunonga waama laligoroti, mono iwaa mirinon keuro. ²Iikanon keuro Jiisas goda qen mubombaaajon miri monjon nene oonj mozozongogi. Martanon oonj rindeema koma ononoto, eja Jiisaswo motoonj rama nene negiti, Lazarusnonj iyonoo batugianon raro.

^a 11.55 Kendon qata Koon qanonj Pasowa jeju. Anutunon wala eenjanon Israel ejemba niniima koboos nunuuguroti, iikawaajon gbani so kamban ama aisoonkegi. Eksodus 12.15

³Kaen ragi Marianon kele kaaro mon biŋa 500 gram ii meŋ Jiisaswaanon karo. Kaaro ii apu unkoowagawo hona qata naad sewan̄a uuta somataga iikanon saa qequetaga. Iinon ii meŋ kan̄ simin̄ kuma Jiisas kanianon qibibirin̄ morin̄ wan̄ juyanon motoro toboriro. Kaen kolooro miri uutanon ragiti, ii apuwaa moron̄an̄on pumpun̄gon sokoma ero mogi.

⁴Kaen kolooro Jiisaswaa gowokouruta yon̄oon̄nga mon qata Juudas Iskariot, kanageŋ Jiisas memelolo meroti, eja iikanon qotogon mun̄ kokaen̄ jero, ⁵“Apu unkoowagawo ii mono naambaajon sewan̄a mewutiwaajon mende anja? Yei, man̄gaa siita! Ii anagati een̄, mono ween̄ 300:waa tawaya (Kina 6,000) kawaa so kitonaga. Ii ejemba wanaya on̄onin̄ sokonaga.” ⁶Kaen̄ jeroto, qaa ii ejemba wanaya yon̄oojon̄ majakaka morotiwaajon̄ ama mende jero. Yon̄oojon̄ ama qaagoto, yon̄goro meme ejaga laligon̄ kulukululuu monen̄ gesogia galeŋ kono monen̄ an̄gi kemero iikanon̄a kitia iyan̄aajon̄ meŋ laligoro. Mono kawaaajon̄ ama ii jero.

⁷Kaen̄ jero Jiisasnon̄ in̄ijoro, “On̄o emba koi mono mende jeŋ mubu. Niinon̄ komuwe ron̄ koma nombutiwaa kamban̄a torijiwaajon̄ saanon̄ selen̄a apu unkoowayawonon̄ nomorija. ⁸Ejemba wanaya ii mono kamban̄ so batugianon̄ laligon̄kejuto, niinon̄ on̄owo kamban̄a kamban̄a mende laligoman̄a.” Kian̄.

Lazarus qewombaa qaa somon̄gon̄ an̄gonan̄ an̄gi.

⁹Jiisasnon̄ Betani gomanon̄ laligoroti, ii Juuda ejemba tuun̄ mamaganon̄ moma kanon̄ kagi. Jiisaswaaajongadeen̄ mende kagito, Lazarus koomunon̄ga meŋ gbiliro waaroti, ii motoon̄ iibombaajon̄ leelee mujon̄ horon̄ kougi. ¹⁰Kaen̄ kougito, jigo gawon̄ galeŋ yon̄onon̄ “Lazarus kaan̄gagadeen̄ qenin̄ komuwa,” jeŋ qaa somon̄gogi. ¹¹Juuda ejemba mamaganon̄ Lazaruswaaajon̄ ama Betani kema uugia meleema Jiisas moma laarigi. Kawaaajon̄ qaa kaen̄ somon̄gogi. Kian̄.

Jiisas Jerusalem uro mare kon̄gi.

Mat 21.1-11; Maak 11.1-11; Luuk 19.28-40

¹²Kaen̄ an̄gi en̄ waama iikanon̄ ejemba tuun̄lelembenon̄ kian̄komu kendombaajon̄ Jerusalem sitinon̄ kouma laligogiti, iyon̄onon̄ buju qaa kokaen̄ mogi, “Jiisasnon̄ Jerusalem kamambaajon̄ kananon̄ kaja.” ¹³“Qaa kaen̄ moma tombi boria seŋawo meŋ kananon̄ mokolon̄ iibombaajon̄ kema kokaen̄ jeŋ qagi,

“Hoosana! Oowe oowe! Anutu mepeseejon̄. Pombaa qanon̄ kaji,
Anutunon̄ mono ii kotuegowa! Israel nonoo Kin̄ Pon̄nana
oowe oowe!”

^b 12.3 Luuk 7.37-38; Dut 15.11 ^c 12.13 Ond 118.25, 26; Zek 9.9

14 Jiisasnoŋ dongi melaa moŋ mokoloon kawaa qaganonj uma raro. Ii gejatootoo qaa moŋ kokaenj oogita ejiwaa so kolooro,

15 “Oo Jerusalem ejemba Zaijon baanja liligonj rajuti, onjo mono mobu, onjo Kinj Pongianonj mono kawaa.

Dongi melaawaa qaganonj rama kawaa. Kawaaajonj keegia mono mende mobu.”

16 Jiisaswaa gowokourutanonj iwoi kolooroti, iikawaa kania wala mende moma kotogito, kanagenj saanonj moma asarigi. Jiisasnoŋ Siwenonj uma asamararaŋawo laligoroti, qaa ii kambaŋ iikanonj romonjonj kokaenj jegi, “Ahaa! Qaa ii mono Jiisaswaaajonj oogita eja ano ejembanonj qaa iikawaa so ama mugi honjawo kolooro.”

17 Ejemba Jiisaswo Betani laligogiti, iyonjononj danjgunu kaanja nama bujuya jeŋ seigi. Jiisasnoŋ Lazarus qaro koomunonja gbilij waama qasiriwaa jamo kobaa mesaonj kouro ejemba tuuŋonj iigiti, iyonjononj Jiisaswaa kania nanjonj jeŋ jeŋ asarigi. 18 Jiisasnoŋ angoletotoo ii meroti, qaa ii mogitiwaaajonj ama ejemba tuuŋ somatanonj luluuma koma horonj mubombaajonj keŋgi.

19 Kaenj keŋgi Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonjonj) yonjononj iyanjgideen aminj moma kokaenj jegi, “Mobu. Balonja balonja ejemba yonjononj mono luluuma horonj iwaa gematanonj kemakeju ano nono qaa gawonj iikayadeen meŋ bimbimgonij honja moŋ mende kolooja.” Kiaŋ.

Griik ejemba tosiannonj Jiisas monjaŋgi.

20 Juuda ejemba kiankomu kendombaajonj Jerusalem sitinonj uma Anutu waeya meŋ mepeseegiti, iyonjo batugianonj Griik ejemba tosaanja motoonj laligogi. 21 Yonjononj gowoko qata Filip iwaanonj kagi. Filiponj Galili prowinswaa taonj qata Betsaida kawaa ejaga laligoro. Griik yonjononj iwaanonj kaŋ qisiŋ kokaenj ijogi moro, “Somatanana, nono aijnananonj Jiisas iibombaajonj mojonj.”

22 Kaenj ijogi moma Andruuwaanonj kema qaa ii ijoro. Jero moma motoonj kema Jiisas jeri moro. 23 Qaa ii moma meleema kokaenj jero, “Siwewaa asamararaŋanonj Siwe gomambaa Eja Honja iwaanonj mombo asuginj kotoŋ asariwaati, iikawaa kambaŋanonj mono torija. 24 Niinonj koomunaa sare qaa honja toonj moŋ kokaenj injijowe mobu: Yagonj kota namononj mende kemenj jumbaati eenj, mono eenj iikayadeen ewaa. Kaenj eenj ewaato, kemenj jumbaati eenj, kuragayanonj mono juma ondonjonj waaro honja mamaga sogowaa.

25 ^d“Kawaa so daenj yonjononj laaligogia iyanjgiaajonj anjonj koma iyanjgiaa jaajaa siiseweweya qaa laligowombaajonj siinja momakeji, iyonjo laaligogianonj mono soowaa. Kaenj soowaato, moŋonj moŋ iyanjaa

^d 12.25 Mat 10.39; 16.25; Maak 8.35; Luuk 9.24; 17.33

laaligoya goragora ama niijegenā ama nombaati, iinonj mono laaligo honj ondonjbondonjowo mokoloonj tetegoya qaa kotiinj laligonj ubaa. ²⁶ Moḥnonj nii welenj qeḥ nomambaajonj jeji, iinonj mono nii notaanj laligoro sokombaa. Welena qeḥkeji, mono nii kema kaḥ laligomaḥati, iikanonj kaanagadeeḥ niwo laligowaa. Moḥnonj niwo laligonj welena qeḥ nomakeji, Amanonj mono ii goda qeḥ muro laligowaa.” Kiaḥ.

Jiisasnonj komuḥ gbiliwaatiwaa qaa saanā jero.

²⁷ Jiisasnonj jero, “Wosona keteda koi kouma gojono bana kuuro laligojeḥ. Mono nomaeḥ jewenaga? Qaa moḥganjeḥ. Oo Ama, gii saanonj konjilinj aua kambaḥ kokanona metogonj nomba. Kileḥ kokaembaajonj kaeḥ mende qama koolimaḥa: Aua koi kawaa siimboboloya ii mokosingonj bosimaḥiwaajonj ama geeḥgo qananonj anjaḥ. ²⁸ Oo Ama, gii mono geeḥgaa akadamuga ama noma qabuḥaga meḥ somariwaa.” Kaeḥ qama kooliro Siwenonjga qaa kokaeḥ kolooro, “Niinonj akadamuna ama goma kanonj qabuḥana meḥ somariwe ano toroqeḥ meḥ somariwe seiḥ kembraa.”

²⁹ Qaa ii kolooro ejemba tuuḥ naḥgi yoḥnononj ii moma jeḥi, “Pilisik qendaḥ qaja.” Tosianonj jeḥi, “Siwe gajoba moḥnonj iwaajonj qaa ijoro otoḥa moḥonj.”

³⁰ Kaeḥ kaeḥ jeḥi kokaeḥ inijoro, “Otonj ii noojonj ama mende koloojato, ii onḥoojonj ama kolooja. ³¹ Kambaḥ kokaamba gomaḥa gomaḥa ejemba nanamemeḥ bologa otaḥḥkejuti, iyonḥoo gosigosi kambaḥgianonj mono ba koma onḥonja. Anutunonj yoḥḥoo qaagia jeḥ tegonj ironj meleema onḥono qagianonj ubaatiwaajonj anja. Kambaḥ kokaamba Anutunonj Kileḥgaa Poḥa gomaḥ so galeḥ koma onḥomakeji, mono ii konjono seleeḥgeḥ kamaawaatiwaajonj anja. ³² Iinonj kamaawaato, noojona kokaeḥ koloowaa: Ejembanonj balonjga noma kanakeewaḥ kosigogi uma nambe kana kolooro ejemba gomaḥ so horonj onḥombe luluuma noononj kaḥ tuuḥ meḥ nambuya.” ³³ Ii koomu nomaḥa komuwaati, iikawaa qaa saanā kaeḥ inijoro mogi.

³⁴ “Ejemba tuuḥ yoḥnononj ii moma kokaeḥ ijogi, “Nono Kana qaa weeḥgonj kokaeḥ moḥonj, ‘Kraistnonj mende komuḥ tetegoya qaa laligonj uma laligowaa.’ Giinonj naambaajona kokaeḥ ninijojan, ‘Siwe gomambaa Eja Hoḥa namononjga meḥ kosigogi kanakeewaḥ uma nambaa.’ Siwe gomambaa Eja Hoḥa ii morononj?”

³⁵ Ii moma meleema onḥono, “Asasaganonj kambaḥ torodaamonj mombo batugianonj asariḥ laligowaa. Paḥgamanonj qagianonj uma turuḥ onḥono kawaa buḥa koloowubotiwaajonj mono asasaganonj kema kaḥ laligowu. Asasaganonj eḥ onḥombaatiwaa so mono asasaganonj laligowuya. Morononj

° 12.34 Ond 110.4; Ais 9.7; Eze 37.25; Dan 7.14

panɣamanon jibujabu kema kaŋkeji, mono dakanon keubaati, ii mende moja. ³⁶Kawaajon asasaganon kamban dawi onowo laligowaati, kamban iikanon ii mono uutanon moma anɣon koma laligowu. Asasagaa kanageso koloon laligowutiwaajon mono asasaga ii moma laarin laligowu.” Jiisasnon qaa kaen jey onomesaon asaŋgon keno. Kiaŋ.

Juuda somata yoŋoo uukotiigianon mende looriro.

³⁷Jiisasnon angoletto mama meŋ laligoro Juuda galen yoŋonon ii jaagianon iigito, kilen ii mende moma laarin muŋ silemale laligogi. ³⁸Kaen laligogi gejatootoo eja Aisaiawaanon qaa moŋ ii hoŋawo kolooro. Iinon qaa ii kokaen oorota eja,

“Oo Poŋ, nononon Buŋa qaa jey asarin uugia kuŋ onomakejonto, moronon ii moma laarinaga?

Poŋonon ku-usuŋa ii mono morowaajon isaano moma asariwaa?”

³⁹Hamoqeqe Toya moma laarin mubombaajon bimoon amamaagiti, Aisaianon iikawaa kania moma qaa moŋ waladeen kokaen jey oorota eja,

⁴⁰ “Iyaŋgiaa jaagianon iwoi iima kania iima kotowubo me uugianon qaa kania moma asariwubo. Ii moma asarin uugia meleembubo.

Uugia meleenɣi meŋ qeŋgon onomambo. Iinon kaen koloowabotiwaajon ejemba jaagia meŋ goon uugia gojono laligoju.”

⁴¹Jiisasnon Siwewaa asamararanon asarin laligoro Aisaianon kaen iima kania jey asarin qaa ii jero.

⁴²Jotamemeya ano galenkonon eja yoŋoononga mamaganon kaŋagadeen Jiisas moma laarigito, Farisii (Kana qaawaa kaparaŋkonon) yoŋonon qamakooli miri tuuŋnonga konjoma onombubotiwaajon ii asuganon mende jokoloogi. ⁴³Ejembanon mepeseen onombutiwaajon kaparaŋ konigito, Anutunon mepeseen onombaatiwaajon ii qemasolonen anɣi. Kiaŋ.

Jiisaswaa qaayanon ejemba gosin qaanana jey tegowaa.

⁴⁴Tosianon kaen anɣito, Jiisasnon qama kokaen jero, “Moŋnon moma laarin nonji, iinon niigadeen mende moma laarin nonjato, moronon wasin nonoti, ii kaŋagadeen moma laarin muja. ⁴⁵Moŋnon nii niima mono wasin nonoti, ii kaŋagadeen iimakeja. ⁴⁶Ejemba moŋ nii moma laarin nonji, iinon mono panɣamanon qokotaan laligowabo. Kawaajon niinon kamaan asugin gomaŋa gomaŋa onoo asasagagiaga kolooweta laligojen.

⁴⁷“Niinon kamaan asugin gomaŋa gomaŋa onoo qaagia jey tegomambaajon ama mende kaweto, ejemba balon so hamo qer onombe

^f 12.38 Ais 53.1; 6.10

kamban kokaamba letoma Siwewaa buŋa koloowuti-waajon ama kaweta laligojen. Kawaajon ejemba noo Buŋa qaana moma mende ten koma otaankejuti eenj, niinon iyonoo qaagia mende jen tegomaŋa. ⁴⁸Daen yononon jejewili ama noma Buŋa qaana mende moma anjon konjuti, iyonoo jen teegogianon mono kokaen koloowaa: Niinon Buŋa qaa jewe mogiti, qaa iikanon mono kamban somatanon qaagia jen tegoro siimbobolo iikawaa so mobuya.

⁴⁹“Kania kokaembaajon kaen koloowaa: Niinon Buŋa qaa jen laligoweti, ii qaa omaya qaagoto, ii neenaa ainanonga mende kolooro jen laligon koube. Kaen qaagoto, Ama wasin nonoti, ii anjo qaa je nomaen jemaŋati, iikawaa jen koton nono jen laligon koujen. ⁵⁰Amawaanon jenkooto iikanon mono onjo laaligo kotakotonon ama onomakeja, ii mojen. Kawaajon Amananon ii jemaŋatiwaajon jen koton nonoti, mono iikawaa so Buŋa qaa jenkejen.” Kian.

Jiisanon gowoko yonoo kanagia songbano.

13 ¹Kiankomu kendonon⁸ toriro Jiisanon kania kokaen moma yagoro, ‘Namo mesaon Amananon umambaa kambananon mono torija.’ Kaen moma yagon iyaŋaa alauruta namonon laligogiti, ii uutanon jopagon onoma laligon tetegoyanon iikanon kaanagadeen uujopaya ii gendeema onono.

²Komuwaatiwaa kambananon kan kuumambaajon ano kamban monon gomantiŋaa nene newombaajon ajoroon motoon raga iwoi kokaen kolooro: Saimon Iskariotwaa meria qata Juudas ii Satanon sololoodabororo. Jiisas memelolo men mubaatiwaa qaaya ii saje anota uutanon kemero moma raro. ³Jiisanon iyaŋaa kania ii kokaen moma kotooro, ‘Amanon iwoi kuuyaa ku-usuŋa ii noo boronanon ano Anutuwaanonga kamaan laligon mombo iwaanon umambaajon anjen.’

⁴Kania kaen moma koton nene nen ragitononga waama malekuya kotogon gawombaa opo jokaŋa mon men batuyanon kokosiŋ somongoro. ⁵Ii somonon apu juunon molaaro kemero kanaiŋ gowokouruta yonoo kanagia songbano. Songbandaboron keren jokaŋa (selemooto) batuyanon kokosiŋ somongoroti, iikanon kanagia motoro. ⁶Songbama kema Saimon Piitowaa kanianon kouro kokaen ijoro, “Oo Pon gii welenqeqe kamaanqeqeta qaago. Giinon noo kanana songbana mende sokombaa.”

⁷Kaen jero moma kokaen meleeno, “Iwoi keteda koi anjeni, giinon iikawaa kania kamban kokaamba mende moma kotojanto, kanagenon ii saanon moma asariŋ laligowaga.”

⁸Meleeno kokaen kaparan koma jero, “Gii mono noo kanana kamban monon qaago totoon songbambaga.” Kaen jero kokaen ijoro, “Niinon

⁸ 13.1 Anutanon wala eenanon Israel ejemba niniima koboon nunuuguroti, kendon iikawaa qata Koon qaanon Pasowa jeju. Eksodus 12.15

gii mende songbama gomaṅati een, gii mono noo gowokona toroqen laligomambaajon amamaawaga.”

⁹Kaen ijoro Saimon Piitonon birindiṅ aarun meleeno, “Pon, kawaajon gii kanagadeen qaagoto, borona ano waṅna ii motoon songbamba.”

¹⁰Kaen meleeno kokaen ijoro, “Moṅnon apu ariṅ karo kania kaanjadeen songbanin jewonja qaa tataanṅkota koloowaa. Ono kuuya soraaya koloodaborojuto, motoonṅgoyanon soraaya mende kolooja.”

¹¹Moronon memelolo meṅ mumambaajon anoti, Jiisasnon ii moma kawaajon kokaen jero, “Ono kuuya soraaya mende koloju.”

¹²^hKanagia songbandaboron malekuya mombo mouma kamaan raro nene negi kokaen qisin onoma jero, “Niinon iwoi ama ononjenj, ono iikawaa kania moma asariju me qaago? ¹³Ono noojon ‘Boi!’ ano ‘Pon!’ kaen noomakeju ano niinon ii honja kolojjen. Kawaajon ii soyanon jenkeju. ¹⁴Niinon onoo Pon Boigia koloj welenqeqe kamaanqeqetaa sili meṅ kanagia songbanjenj een, ononon mono kaanjadeen meṅ kamaan aon welenqeqe koloj kanagia songbama aon laligogi sokombaa. Ii mono gawonṅgiaga.

¹⁵“Niinon ama qendeema ononjenj, ono mono iikawaa so nanṅon welen qen aon laligowu. Kaen laligowutiwaajon iikawaa silia niinon kete qendeema onombe iiju. Ii romonṅon iikawaa tania otaagi sokombaa.

¹⁶ⁱNiinon qaa honja toon moṅ kokaen injjowe mobu: Welenqeqenon kamaanqeqeta kolooro toyanon uuta koloja. Gowokonon boiya uugun uuta koloomambaajon amamaawaa. Kaanagadeen eja pon moṅnon gajobaya wasiro qele kema gawon meṅkeji, iinon mono ponaa baatanon laligonkeja. ¹⁷Ono qaa kota ii kete moma kotoju. Kawaajon selememe mesaon alaurugia yonoo baagianon kema laligowuti een, niinon mono onoojon ‘Iia simbawonawo!’ jemaṅa.” Kiaṅ.

Moṅnon memelolo meṅ mubaatiwaa qaa waladeen jero.

Mat 26.20-25; Maak 14.17-21; Luuk 22.21-23

¹⁸^j“Qaa jejenj, ii mono ono kuuya mende unuanja. Niinon moroga meweṅṅon unuambeti, yonoo kaniagia ii saanon moma kotojen. Kaen laligojento, Buṅa Tere moṅ iikanon honawo kolooro sokombaa. Qaa ii kokaen, ‘Moṅnon niwo nene motoon nejoti, iinon mono kebelele ama gbakoyanon riitama noma numambaajon jojorija.’^k

¹⁹“Nii honja kanagen koloowaatiwaa qaayaga wala jejen. Kawaajon honja koloowaati, ono kamban iikanon noo kanana moma asariṅ kokaen jewuya, ‘Ahaa! Laaligowaa kania kamban so laligon kouma

^h 13.12-15 Luuk 22.27 ⁱ 13.16 Mat 10.24; Luuk 6.40; Jon 15.20 ^j 13.18 Ond 41.9

^k 13.18 Gbakoyanon riitama noma numambaajon jojorija, qaa ii Israel yonoonon sareqaa moṅ. Kania kokaen: Iinon uutanon qetama nonja.

laligoroti, iinonj mono ii kolooja.’ Kaen jej moma laarinj nombutiwaajonj niinonj qaa ii waladeenj asuganonj jewe moju.

²⁰“Niinonj qaa honja toonj monj kokaenj injjowe mobu: Niinonj ejemba monj wasiwe gawonj memambaajonj karo monjonj ii koma horoji, iinonj mono nii kaanjadeenj koma horonj nombaa. Kaanjadeenj nii koma horonj nonji, iinonj morononj wasinj nonoti, mono ii kaanagadeenj koma horonj mubaa.”

²¹Jiisasnonj qaa kaen jej wosia kouma gojoma jumambaajonj ano qaa injisaama kokaenj injjoro, “Niinonj qaa honja toonj monj kokaenj injjowe mobu: Onjononga monjonj nii memelolo mej nombaa.”

²²Kaen injjoro gowokourutanonj iyangia kunjalilinj uunj aigigiinj anja anja kokaenj romongogi, ‘Mono morowaajonja jeja?’ Kaen romongonj uuwoi tompiririnj raji. ²³Tompiririnj rama nene negi Jiisaswaa wombo gowokoyanonj iwaa koorononj raro. ²⁴Iinonj raro Saimon Piitononj wananondeenj gowoko ii sare ama munj kokaenj ijoro moro, “Qaa ii morowaajonj jeji, ii qisinj munj jena momanj.”

²⁵Kaen ijoro moma rapinjonj Jiisaswaa totoyanonj nanjonj kokaenj qisiro, “Ponj, eja ii morononj?”

²⁶Kaen qisiro meleema muro, “Bered kitia qaajnonj qendunjonj monj mumajati, iinonj mono ii.” Meleema munj bered kitia mej qaajnonj qendunjonj Juudas muro. Juudaswaa manja qata Saimon Iskariot. ²⁷Bered kitia ii muro Satanonj iikanondeenj Juudaswaa uutanonj kemero. Kawaajonj Jiisasnonj ii jej kotonj munj kokaenj ijoro, “Iwoi ambagati, ii mono uulanjawo amba.” ²⁸Qaa kaen ijoroto, ii naambaajonj ijoroti, ii gowoko tosonianj motoonj rama nene negiti, iyonjononga monjonj monj mende moma asariro. ²⁹Gowoko tosonianj iikawaajonj kokaenj romongogi, “Juudasnonj monenj gesowaa galejaga laligoroti, iikawaajonj kendonj kambaanonj iwoi amamaawonjati, ii sewanja mewaatiwaajonj wasija me ejemba wanaya monenj iwoi monj mej onjombaatiwaajonj jeja.”

³⁰Juudasnonj qaa ii saanonj moma asarinj bered kitia ii mej iikanondeenj mesaonj seleenjenj keno gomanj tiiro. Kiaj.

Jiisasnonj jojopaņ qaa dongoga jej kotoro.

³¹Juudasnonj mesaonj seleenjenj keno Jiisasnonj kokaenj injjoro, “Keteda koi Anutunonj akadamuya Siwe gomambaa Eja Honja ama tegonj muro iinonj Anutuwaawaa qabuņaya mej somariiro asugija. ³²Iinonj Anutuwaawaa qabuņaya mej somariinj Anutuwo qokotaaji-waajonj Anutunonj mono kaanjadeenj iwaa qabuņaya mej somariiwaa. Ii kambaņ mende koriro mej somariiro asamararanonj asugiro laligonj ubaa.

¹ 13.20 Mat 10.40; Maak 9.37; Luuk 9.48; 10.16

33^m“Oo kokouruna, niinon kamban torodaamon mombo onjowo laligomanja. Ii laligon onjomesaowe kanagen monjgama noma laligowuya. Juuda yonjoonj kokaen injiowe mobu, ‘Nii goman kemaṅati, onj iikanon kawombaajon amamaawuya.’ Qaa iikayadeen keteda koi onjoonj kaṅagadeen jejen.

34ⁿ“Niinon joponj qaa gbilia jen koton onjonjen: Onj mono uugianon jopagon aon laligowu. Niinon jopagon onjoma laligoweti, onj mono iikawaa so jopagon aon laligowu. 35Batugianon uugianon jopagon aon laligowuti een, ejemba kuuya yonononj injiima kaniagia moma koton kokaen jen laligowuya, ‘Aha! Mono Jiisaswaa gowokouruta kolooju.’” Kiaṅ.

Piitonon Jiisas qakoombaatiwaa qaa waladeen jero.

Mat 26.31-35; Maak 14.27-31; Luuk 22.31-34

36Saimon Piitonon Jiisas kokaen qisij muro, “Poṅ, gii daen kembaga?” Qisij muro meleeno, “Nii dakanon kemaṅati, gii iikanon notaṅ kamambaajon amamaawaga. Kamban kokaamba amamaawagato, kanagen ii saanon notaṅ kawaga.”

37Meleeno kokaen qisiro, “Poṅ, nii mono naambaajon kamban kokaamba gii gotaṅ kamambaajon amamaamaṅa? Niinon mono laaligona goonj ama qeleema mesaomaṅa.”

38Qisiro kokaen meleeno, “Gii honjaga laaligoga noonj ama qeleema mesaomambaajon jejan me? Qaa ii jeganondeen jejan. Niinon qaa honj toonj monj kokaen gijowe moba: Kete kurunonj qamambaajon dodowiro giinonj kamban iikanon qakooma nona indija karonj koloojaa.” Kiaṅ.

Jiisasnon gowokouruta uluṅkolenj menj onjono.

14 ¹“Uugianonj mono majakaka qaganonj wosobiri mende moma laligowu. Mono Anutu moma laariwu ano nii kaṅgadeen moma laariṅ noma laligowu. ²Noo Amanaa goman wajanonj miri uuta seiseiya raja. Ii mende ranagati een, mono onjoonj qaa kokaen jewenaga: Niinonj mono iikanonj uma onjoonj dūṅ miri menj meagomaṅa.

³“Niinonj wala kema uma onjoonj dūṅ mirigia menj meagomaṅato, niinonj gomanj laligomaṅati, onjononj kaṅagadeen niwo iikanonj motoonj laligowombaa siija mojen. Kawaajonj niinonj mono mombo eleema kaṅ uṅuambe eukanonj ubuya. ⁴Niinonj gomanj daenjenj kemaṅati, onjononj iikawaa kania moma kotodaboroju.” Kiaṅ.

Amawaanonj kekenjaa kana ii Jiisas.

⁵Jiisasnonj kaen injioro gowoko qata Tomas iinonj kokaen jero, “Oo Poṅ, gii gomanj dakanonj kemaṅati, nonononj ii mende mojonj. Kawaajonj iikawaa kania ii mono nomaenj moma kotowonaga?”

^m 13.33 Jon 7.34 ⁿ 13.34 Jon 15.12, 17; 1 Jon 3.23; 2 Jon 5

⁶Ii moma kokaen ijoro, “Niinon Kana koloojen. Niinon Qaa hona ano Laaligo kotakota koloojen. Mojonon Amawaanon keumambaajon moma noonon kawaati een, iinon mono kana mokoloowaa. Kana morota mon mende raja. ⁷Ojonon nii onanon moma koton nombuyagati een, mono neenaa Amana kaanjadeen moma koton mubuyaga. Ojonon kamban kokaamba kanain noo Amana iima modaboroju.”

⁸Kaen jero Filipnon kokaen ijoro moro, “Oo Pon, gii Ama qendeema nonona nononon ii uun iinin sokoma nonombaa.”

⁹Ii moma Jiisasnon ijoro moro, “Oo Filip, nii kamban koriga toton onowo pondan laligowego niima kilej kanana mende moma kotojan me? Mojonon nii niima kotoroti, iinon mono Amana kaanagadeen iima koton laligoja. Kawaajon gii mono nomaembaajon Ama qendeema nonona iibombaajon jejan?”

¹⁰“Niinon Amawo qokotaan nambe Amanon niwo qokotaan nanji, ii moma laarijan me qaago? Qaa Buja jewe momakejuti, niinon qaa ii neenaa uunanonga mende menj jenkejen. Qaago! Gawon menkejen, ii kaanagadeen Amananon niwo qokotaan nanji, iinon nemun koma nono hona koloonkeja. Kawaajon gawon menkejen, ii mono iwaa gawonga menkejen.”

¹¹“Niinon Amawo qokotaan nambe Amanon niwo qokotaan nanja. Ojonon mono kaen moma laarin nombu. Qaa ii jenanon jewe moma mende moma laarin nombuyagati een, ii mono angoletona iijutiwaajon ama moma laarin nombuya. ¹²Niinon qaa hona toon mon kokaen injiowe mobu: Daen yononon nii moma laarin nonjuti, yononon kaanagadeen nii angoletomej laligoweti, iikayadeen menkebuya. Iikaanadeen menkebuya ano kamban tosaanon niinon meweti, iikawaa soya uugun ii menkebuya. Niinon Amawaanon uma laligomanatiwaajon ama angoletu uuta somata megii asugiwuya.”

¹³“Amananon noojon ama qabunayawo koloowaatiwaajon mojen. Kawaajon ama ononon noo qananon naa iwoiwaajon qama kooliwuyati, niinon mono ii amana. Kaen ambego iikanon Amanaa qabunaya jegi somariinkebaa. ¹⁴Ojonon iwoi mombaajon noo qananon qama koolin qisij nombuyati een, niinon mono ii amana. ¹⁵Ojonon nii uugianon jopagon nomakejuti een, mono noo jopon qaana ten koma otaan laligowu.” Kian.

Jiisasnon Uja Toroya wasimambaajon jen somongoro.

¹⁶“Niinon Ama qama koolin mube iinon nemun koipu Toya mon onono kamaan noo kitina tetegoya qaa onowo laligon ubaa. ¹⁷Nemun koipu Toya ii Uja Toroya. Iinon qaa honaa Toya koloja. Uugia mende melengiti, iyononon ii mende iima koton mende moma muju. Kawaajon yononon ii koma horon mun angon kombombaajon amamaankejuto, Uja

iinon mono onowo laligoja ano kanagen uugianon kemej onowo nambaa. Kawaajon ii wabaga qaagoto, ii saanon moma kotonj muju.

18 “Niinon onomesaowe guan mera kaanja mende koloon laligowu. Nii mono onoonon eleema kamaņa. 19 Kamban torodaamon tegorogo balon ejemba omaya yonononj nii mombo mende niima laligowuya. Yonononj qaagoto, uugia meleengiti, onononj nii saanon niimakebuya. Niinonj kotiinj laligojejiwaajon onononj kaanjadeen gbilinj kotiinj laligowuya. 20 Ama, nii ano onjo, anono motoonjo koloon laligojon. Niinonj Amanawo qokotaanj nambe onononj niwo qokotaanj nanji niinonj onowo qokotaanj nanjej. Iikawaa kania ii Uņa Toroyanonj uugianonj kemebaatiwaa kamban kanon saanonj moma asariwuya.

21 “Moņnonj noononj jopopan qaana kuuya moma anjonj koma tej komakeji, iinonj mono uutanonj nii jopagonj nomakeja. Moņnonj nii jopagonj nono noo Amananonj mono ii jopagonj munkeja ano niinonj ii jopagonj munkejej. Niinonj ii jopagonj kaniana isaambe moma kotowaa.”

22 Jiisanonj kaen jero Juudas Iskariotwaa wakaņa Juudas iinonj kokaen ijoro, “Poņ, gii nomaembaajon kaniaga nonogadeen ninisaambaga ano ejemba uugia mende meleengiti, yonoojonj ii kolatinj onjomambaajon jejanj?”

23 Kaen ijoro kokaen meleema muro, “Moņnonj uutanonj jopagonj nomakeji eenj, iinonj mono noo Buņa qaana tej koma otaanj laligowaa. Kaen laligoro Amananonj ii jopagonj muro Amawo norononj mono iwaa uutanonj kemej pondanj iwo motoonj laligowonja. 24 Moņnonj nii uutanonj mende jopagonj nomakeji eenj, ii mono noo Buņa qaana mende tej koma otaanj laligowaa. Qaa jewe momakejuti, ii neenaa Buņaga qaagoto, Ama wasinj nonoti, iinonj ii nono jeņkejej.

25 “Niinonj qaa kuuya ii onowo pondanj laligoweti, kamban iikanonj kuma onoma laligowe. 26 Kaen laligoweto, Amanonj Uņa Toroya noo qananonj wasiro kamaanj nemuņ koipu Togia koloonj rijojoonj onjomakebaa. Iinonj qaa kuuya kuma onoma niinonj qambanmamban qaa kuuya onjombeti, ii duduuwubotiwaajonj koma gbilinj onjomakebaa.

27 “Niinonj luae onjonjej. Neenaa luae soro qaita moņ ii ambe uugianonj ewaa. Balononj ejemba yonononj luae qeņ aonkejuti, niinonj iikawaa tani kaanja mende qeņ onjomakejento, ii uugunj luae qaita moņ onjomakemaņa. Kawaajonj uugianonj mono wosobiri qaganonj keegia mende moma laligowu.

28 “Niinonj qaa kokaen injjowe mobu, ‘Niinonj onomesaonj uma laligonj mombo onoononj eleema kamaņa.’ Onononj uugianonj nii honaga jopagonj nombuyagati eenj, qaa jejeņi, iikawaajonj saanonj aisoowuyaga. Amanonj noo somatana kolooja. Kawaajonj nii ‘Amananonj umaņa,’ jejeņi, onononj ii moma saanonj uukoisoro mokoloogi sokonaga. 29 Qaa keteda koi jewe mojuti, iikawaa honja era koloowaa. Honja koloowaati, onononj kamban

iikanonj ii saanonj romonjonj moma laariwuya. Kawaajonj ii waladeen injijowe moju.

³⁰“Kambana torijiwaajonj onjowo qaa mamaga mombo jemambaajonj mende mojenj. Kileŋaa Poŋnanonj gomanj so galej koma onjomakeji, iinonj mono kamambaajonj jojorija. Iwaa esuŋanonj mono haamo mende ama noma kondondonjowaa. Noononj kana ii iinonj jenj kotowaatiwaa so mende eja. ³¹Mende ejato, niinonj Ama jopagonj munjejenjwaajonj iwoi kuuya qaa jenj kotonj nomakejiwaa so amakejenj. Balonj ejembanonj noo kaniana kaya jenj kuma onjonji moma asariwutiwaajonj mojenj. Kawaajonj mono mesaonj waama kagi kembonj.” Kiaŋ.

Jiisasnonj wain gere wanjaleya, anono boria koloojonj.

15 ¹Jiisasnonj gowokouruta ii kokaen injijoro, “Niinonj wain gere hoŋa koloowe noo Maŋnanonj wain gawombaa toya kolooja. ²Niinonj gere kaŋa qa boronawo koloojenj. Gere boria kuuya hoŋgia mende mokolonj gorosonj koloojuti, Amananonj ii kotonj gilij onjombaa. Gere boria kuuya noononj ragi hoŋgia kolonj elaankejuti, Amananonj ii mono koma konjoratiŋ onjombaa. Nanamemembaa hoŋa somariij qebulugonj seiseiyawo koloowuti-waajonj mono menj solanjanij onjombaa.

³“Onj Buŋa qaa injijowe iikanonj mono menj solanjanij koma konjoratiŋ onjono soraaya kolonj laligoju. ⁴Kawaajonj onjononj mono niwo qokotaan nambu. Kaen nanji niinonj onjowo namaŋa. Wain boria moŋnonj gere batuyanonj mende rama tama kamaaji eenj, ii mono iyaja nemuŋ koma aonj hoŋa koloomambaajonj amamaawaa. Iikawaa so onjononj kaanjiadeen niwo mende qokotaan nanjuti eenj, mono onjoanjiodeen nanamemembaa hoŋa eenj mokoloowom-baajonj amamaawuya.

⁵“Nii wain gere koloowe onjononj iikawaa boria kolooju. Onjononj nomesaonj onjoanjiodeen nama iwoi moŋ ambombaajonj amamaa-wuya. Kawaajonj moŋnonj niwo qokotaan nano niinonj iwo qokotaan nambe iinonj mono nanamemembaa hoŋa honombononja mende mokolonj laligowaa. ⁶Daen yonjononj niwo mende qokotaan nanjuti eenj, wain gere toyanonj mono ii gere boria kaŋa kotonj onjoma giliro seleenjenj kembuya. Kema sooligi menj kululuŋ gerenonj giliro kemenj jewuya.

⁷“Yonjononj jewuto, leegen onjononj mono niwo qokotaan nambu. Kaen nanji noo Buŋa qaanonj onjoo uugianonj qokotaan nanji eenj, onjononj ii me woi buŋa qeŋ aowombaaajonj moju, ii mono Ama qama koolij mugij onjombaa. ⁸Onjononj noo gowokouruna kolonj nanji nanamemengiaa hoŋa honombononja qaa kolonj kamaan ragi laligowuya. Kaen menj laligowuyatiwaajonj Amanaa qatanonj mono akadamuyawo kolonj ewaa. ⁹Amananonj nii jopagonj noma laligoroti, niinonj mono iikawaa so kaanjadeen jopagonj onjoma laligowe. Onjono mono noo uujopa uutanonj nambu. ¹⁰Niinonj Amananonj jojoponj qaa tenj koma laligonj kouma iwaa

uujopa uutanonj nanjenj. Kawaa so onjo noononj jojopanj qaana menj tenj koma laligowuti eenj, mono saanonj noo uujopa uutanonj nanjgi jopagonj onjoma laligomanja.

¹¹ “Niinonj uu korisoro onjoononj ambe kotonj uugia saa qenj ero honombononja qaa aisoonj laligowutiwaajonj qaa ii injiowe moju.

¹² °Noononj Kana qaa ii kokaenj: Niinonj uunanonj jopagonj onjoma laligoweti, onjo mono iikawaa so onjoanxia jopagonj aonj laligowu.

¹³ Mojononj alauruta yonjoonj ama anjaa laaligoya togonj mesaowaati, iikanonj mono uujopa uuta somata koloaja. Mojononj ii uugunj jopagonj onjomambaajonj amamaawaa. Uujopa tosaanja ii iikawaa kamakamaaya.

¹⁴ “Niinonj iwoi ambutiwaajonj jenj kotonj onjomakejenj, onjononj iikawaa so amakejuti eenj, mono noo alauruna koloaju. ¹⁵ Welenjqeqewaa kania kokaenj: Galejanonj gawonja nomaenj ama menjkeji, ii welenjqeqeyanonj mende momakeja. Kawaaonj onjo qagia ‘Welenjqeqeuruna,’ kaenj mende toroqenj jenj onjoomanato, Amanaanonja Buja qaa mobeti, ii kuuya mono onjoonj injisaambe moju. Kawaaonj qagia ‘Alauruna,’ kaenj onjoombe sokonja.

¹⁶ “Oo alauruna, onjononj nii mende meweengonj nonjgito, niinonj onjo meweengonj kuunj onjombe nanju. Kawaaonj onjononj liligonj kema honja kokaenj mokolonj pondanj elaagi enj uro sokombaa: Noo qana qama iwoi ii me ii kawaaonj Ama qama kooliwuti, ii mono onjono bujagia koloowaa. ¹⁷ Onjo mono batugianonj jopagonj aonj laligowu. Niinonj jojopanj qaana kaenj jenj kotonj onjonjenj.” Kianj.

Uumeleembaa gadokopaya yonjononj onjo kazi ama onjombu.

¹⁸ “Balononj uugia mende meleengj yonjononj kazi ama onjombuti eenj, mono qaa kokaenj moma kotowu: Yonjononj wala nii kaanjadeenj kazi ama noma laligogi. ¹⁹ Onjo uumeleembaa gadokopa tuunjonj laligowuyagati eenj, tuunjurugia yonjononj mono iyanxia alaurugia uukalenj ama onjombuyaga. Ii ama onjombuyagato, niinonj onjo meweengonj yonjo arenjonja unuambe morota kolonj laligoju. Yonjoononj nanamemenj bologa ii gema qenj laligojutiwaajonj ama kazi ama onjomakeju.

²⁰ ° “Niinonj qaa monj kokaenj injiowe mogiti, ii mono uu wombogianonj ama romonjowu, ‘Welenjqeqenonj kamaanjqeqeta kolooro toyanonj somataya koloaja. Gowokononj boiya uugunj uuta koloomambaajonj amamaawaa.’ Kawaa so tosonianonj nii sisiwerowero ama noma laligonj kougiti eenj, tosaanja yonjononj mono noo mundunuruna onjo kaanjadeenj sisiwerowero ama onjoma laligowuya. Yonjononj noononj Buja qaa moma anjonj koma laligogiti eenj, onjononj noo qaana jenj seinj laligogi mono kaanjadeenj saanonj moma anjonj koma laligowuya. ²¹ Kaenj

° 15.12 Jon 13.34; 15.17; 1 Jon 3.23; 2 Jon 5 P 15.20 Mat 10.24; Luuk 6.40; Jon 13.16

liligowuyato, nii wasiŋ nonoti, iyoŋonoŋ ii mende moma muju. Kawaajon silemale qaganon iwoi kania kania tondu ama oŋombuti, ii mono noo qabuŋanaajon ama kolooŋ oŋombaa.

²² “Niinon yoŋoonon mende kamaan Buŋa qaa injijowe mobuyagati eej, iyoŋonoŋ mono siŋgisonŋogiaa gamuya mende moma liligowuyaga. Kaen eej liligowuyagato, kamban kokaamba siŋgisonŋogia modaboron koma turuwombaajon amamaawuya. Mondomondo qaagia mono nomaen mokoloowuyaga? ²³ Moŋnon nii kazi ama nonji, iinon mono Amana kaanjadeen kazi ama muja. ²⁴ Anŋoleto uuta somata meweti, ii moŋnon moŋ oŋoo batugianon mende meŋ laligoro. Niinon ii mende mewenagati eej, iyoŋonoŋ mono siŋgisonŋogiaa gamuya ii mende moma liligowuyaga. Tompiririn qeŋ laligowuyagato, kamban kokaamba niinon ii mewe iidaboronŋo kileŋ nii ano Amana kaanjadeen eej totoon kazi ama noroma laligoju.

²⁵ “Kaen ama noroma laligogi Buŋa qaa moŋnon hoŋawo kolooro. Moosesnon kana qaa oŋonoti, iikanon qaa ii kokaen oogita eja, ‘Yoŋonoŋ eej toontoon kazi ama noma laligogi.’ Qaa iikanon mono hoŋawo kolooro.

²⁶ Niinon Amawaanon uma koipu Toya wasiwe oŋoonon kan uugianon kemen nanŋon oŋombaa. Uŋa Toroya iinon qaa hoŋaa Toya kolooja. Iinon Amawaanonŋa kamaan noo kaniana nanŋon jeŋ asariŋ oŋoma laligowaa. ²⁷ Iinon kaen laligowaa ano oŋonon kaanjadeen noo kaniana nanŋon jeŋ asariŋ laligowuya. Niinon kanaiŋ uuwaa qenjaaro gawon meŋ laligoweti, oŋonon mono kanakanaiyanonŋa niwo laligon waagi. Kawaajon oŋo mono ii saanon jeŋ asariŋ laligowu. Kiaŋ.

Jiisaswaa gowokouruta manja kigi utama oŋombu.

16 ¹ Jiisasnon toroqen kokaen jero, “Oŋo kamaan uŋuro jinŋauŋ qewubo. Kawaajon niinon qaa ii waladeen jewe moju. ² Uugia mende meleenŋi iyoŋonoŋ mono qamakooli miri tuuŋgianonŋa utama oŋonŋi seleenŋen kamaan laligowuya. Kanagen kamban moŋ kan kuuwaati, iikanon oŋo nooŋon ama uŋugi komuwuya. Kaen uŋuŋ kokaen jewuya, ‘Iikaan kanon Anutuwa welen qeniŋ Anutuwa uutanon qeŋgoja.’ Kuuyanon kaen moma soon jewuya. ³ Yoŋonoŋ Ama ano nii noroo kanianara mende moma asariŋkejutiwaaajon ama iikaen ama oŋoma laligowuya.

⁴ “Kaen tompiririn qeŋ laligowuyato, niinon qaa ii waladeen injijowe moju. Kawaajon kamban ii kan kuuro qaa iikawaa hoŋa koloowaati, oŋo kamban iikanon saanon kokaen jewuya, ‘Kraistnon kokawaa buju qaaya mono waladeen ninijoro moniŋ.’ Neeno oŋowo laligowetiwaaajon ama qaa ii kamban koriga ero wala mende jewe moma kougi.” Kiaŋ.

⁹ 15.25 Ond 35.19; 69.4

Uja Toroyanon gawoŋa kokaen meŋkeja:

5“Niinon kamban kokaamba wasin nono kamaaweti, mono iwaanon umambaajon ambe onoononga mononon mon kokaen mende qisin nonja, ‘Gii daen kembaga?’ 6Qaa kaen jejeŋi, ononon ii moma kawaajon wosobirinon uugia saa qero laligoju.

7“Kaen laligojuto, kilen niinon iikawaa kitia qaa hona mon kokaen injijowe mobu: Niinon onomesaon eleema umanjati, iikawaa honanon koloon mono kokaen meŋ qeangon onombaa: Niinon uma koipu Toya wasiwe onoonon kamaan uugianon kemebaa. Niinon mende onomesaon ubenagati een, Toya iinon mono onoonon kamaamambaajon amamaanaga.

8“Koipu Toya iinon kamaan laaligowaa kania kokaen qendeema onoma laligowaa: Goman so sinjisonogogia injisaano Anutunon qaagia jeŋ tegoro solananiwu me uugia mende meleengi qaagia jeŋ tegon irona meleema onombaa. Ejembanon kaniagia kaen iima moma kotowuya. 9Nii mende moma laariŋ nonjutiwaajon sinjisonogowaa kania injisaano moma kotowuya.

10“Anutuwaanon kana solana ii moma soon noojona qaa lan jeŋkeju. Kawaajon iinon noo kaniana injisaama qendeema onono kokaen moma koton nombuya: Niinon solana laligon Amanaanon eleema ube nii mombo mende niima laligowuya. 11Kilegaa Ponja goman so galeŋ koma onomakejato, Anutunon iwaa qaaya mono jeŋ tegorota gere siawaa Toya koloowaa. Kawaa so kuuya ananaa qaanana kaanagadeen jeŋ tegowaa.

12“Niinon saanon qaa mamaga toroqen jebenagato, ii kamban kokaamba jewe otongboran ama koma gbiliwombaaajon amamaawubo. 13Ii amamaawuboto, qaa honaa Toya, Uja Toroya iinon kamaan uugianon kemeŋ qaa saŋe qero mobuya. Ii iyanaa uutaajon tondu mende jeŋ laligowaato, Anutuwaanon qaa geja ama moji, iinon mono iikayadeen jeŋkebaa ano kanagen iwoi koloowaati, ii waladeen injisaama jewaa. Iikawaajon iinon onoma qaa hona kuuya iikawaa apu angonanon menduŋon onono qaa honaa kaniagadeen riin kembu.

14“Iinon mono neenaa kowinon qaa meŋ jeŋ asariŋ uu kuuŋ onoma laligowaa. Kawaajon mono noo kanana injisaano niinon qabuŋanawo koloŋkemaŋa. 15Amanaanon iwoi kuuya eji, ii mono noo boronanon anota eja. Iikawaajon jejeŋ, ‘Iinon mono neenaa kowinonga qaa meŋ jeŋ asariŋ uugia kuuŋ onoma laligowaa.’ Qaa ii kian.”

Wosobiri laligogi meleeno uukoisoro mobuya.

16“Kamban torodaamon tegoro onon nii mombo mende niibuya. Kawaa gematanon kamban torodaamon tegorogo mono koloon onombe saanon mombo niibu.”

¹⁷Kaen jero gowokouruta yonoononga tosiannon iyangiodeen kokaen amin mogi, “Qaa kokaen jeja, ‘Kamban torodaamon tegoro onjo nii mende niibuya. Kawaa gematanon kamban torodaamon tegorogo mono koloon onombe saanon mombo niibuya,’ ano qaa mon kokaen jeja, ‘Nii Amanaanon umanja.’ Kaen jero mojonj, qaa woi iikawaa kania ii nomaen?”
¹⁸Kaen amin moma qejejaan jegi, “Iinon ‘Kamban toroga tegorogo,’ jejato, qaa iikawaa kania nomaen? Ii naambaajonja jeji, ii mende moma asarijon.”

¹⁹Kaen jej qisin mubombajon mogi Jiisasnon injiima koton kokaen injjoro, “Qaa kokaen jejen, ‘Kamban torodaamon tegoro onjo nii mende niibuya. Kawaa gematanon kamban torodaamon tegorogo mono koloon onombe saanon mombo niibuya,’ Onjo mono qaa iikawaa kaniaga mongama amin moju me?”

²⁰“Niinon qaa honja toon mon kokaen injjowe mobu: Niinon kembe onjo jingen qama saabuyato, uugia mende meleengiti, yononon tondu borun menj korisoro ama laligowuya. Onjo wosobiri ama laligowuyato, wosobirigia iikanon mono noojon ama meleema korisoro ama laligowuya. ²¹Embanon merabora memambaa kambanja kan kuuro masu qero qenjen qaganon merabora mejato, merabora donggoga menj nama ii iima korisoroyajon mono siimboboloya ii duduunkeja. ²²Iikawaa so onjo kaangadeen kamban kokaamba wosobiriwo laligojuto, niinon kanagen mombo koloon injiibe onjo saanon uukoisorowo laligowuya. Uukoisorogia ii monjon mon mende unuambaa.

²³“Kamban iikanon iwoi mombajon nii mende qisin nombuto, qamakooligia Amawaanon anji dindinagadeen keno afaangoro laligowuya. Niinon qaa honja toon mon kokaen injjowe mobu: Onjo noo qanon iwoi mombajon Ama qama koolin mubuti een, iinon ii mono togon onombaa. ²⁴Niwo laligon kagiti, onjo kamban iikanon iwoi mombajon noo qananon mende qama koolin laligogi. Mono Ama qama koolin laligowu. Qama kooligi saanon meleema onombaa. Ii onjon korisorogianon koloon seij uugia saa qero laligowuya.” Kiaj.

Jiisasnon balombaa nanamemen bologa ii haamo amakeja.

²⁵“Qaa injjowe moma kankejuti, ii qaa seiyawo jewe moma laligogi. Kanagen kamban mon kan kuuwaati, iikanon qaa saanja ii mombo mende qen injjowe mobuya. Qaagoto, Amanaa kania ii asuganon jej asarin laligomaja. ²⁶Kamban kanon onjo noo qana qama Ama qama koolin laligowu. Kawaa kania ii kokaen: Onjo qamakooligia Amawaanon ambombajon noonon mombo mende kankebuto, onjoangio Amawaanon dindina qama koolin laligowu. Niinon onjo je menj Amawaa mende qama koolimaja.

²⁷“Amanon anjo uutanon jopagon onjoma qamakooligia kokaembaajonja moma laligowaa: Niinon Anutuwaanonga kamaaweti, onjo noo kanana

kaej moma laarinj pondanj uugianonj jopagonj noma laligonj kougi kana kaenj kolooro qamakooligia moma laligowaa. ²⁸Niinonj Ama mesaonj namononj kamaanj laligonj namo mesaonj mombo eleema Amanaanonj umaŋa.”

²⁹Kaenj jero gowokourutanonj jegi, “Moba, qaa kete koi jejaŋi, ii saanja mende qeŋ jejaŋ. Ii mono asuganongadeeŋ jena saanonj moma asarijonj. ³⁰Nono kete kaniaga kokaenj moma yagojonj: Giinonj mono geengodeeŋ iwoi kuuya moma tegona moŋnonj moŋ qisiŋ kuma gombaatiwaajonj mende amamaajaŋ. Kawaajonj gii Anutuwaanonga kamaanati, nono ii moma laarijonj.”

³¹Kaenj jegi Jiisasnonj meleema jero, “Kete saanonj moma laarinj nonjuto, ³²mobu, kamban tania moŋ kawaa ano iikanonj mono jaasewan qeŋ nagunonj nanja. Kamban iikanonj kaŋ kuuro oŋononj toroko moma nomesaonj deenqeŋgi neenodeeŋ laligomaŋa. Kileŋ neenodeeŋ totomiŋ mende laligomaŋato, Amananonj niwo laligowaa. Amanonj niwo laligowaatiwaajonj ama neenodeeŋ totoŋkota mende laligomaŋa. ³³Oŋononj toroqeŋ balononj laligonj kakasililiŋ qaganonj laligowuyato, niwo qokotaanj luaenonj laligowutiwaajonj moma qaa konoga koi jewe moju. Qaagadeeŋ mende jejento, niinonj balombaa nanamemeŋ bologa ii mono haamo ama waajambarana kundaborowe kamaaro. Iikawaajonj mono qaqabuŋabuŋagiawo satiŋ laligowu.” Kiaŋ.

Jiisasnonj iyaŋaajonj Ama qama kooliro.

17 ¹⁻²Jiisasnonj qaa kaenj jeŋ tegonj Siwenonj baageŋ uuro uro kokaenj qama kooliro, “Amana, giinonj gomaŋ so ejemba kuuya Meraga noo baananonj ama oŋona ku-usuŋ qaganonj Poŋ koma oŋonjeŋ. Ejembanonj Meraga noo qaana saanonj mende gema qeŋ uuguŋ laligowuya. Giinonj ejemba batugianonga tosaŋa metogonj noo boronanonj oŋooma kokaenj jeŋ kotonj nona, ‘Gii mono ii kuuya kuma oŋona laaligo kombombaŋa mokoloŋ laligowu.’ Gawonj ii medaborowe Meraganonj qabuŋaga meŋ somariiwaati-waajonj mono akadamuga nomba. Noo kambana ii keteda koi kaŋ kuuro nama kaenj qama koolijeŋ.

³“Laaligo kotigaa kania ii kokaenj: Giinonj motoŋgo Anutu hoŋa koloojaŋ ano eja Jiisas Kraist nii wasiŋ nona kamaaweti, ejembanonj anaraa kaniaŋa kaenj moma kotowuya. Laaligo kombombaŋa kaenj mokoloowuya. ⁴Gawonj noma ‘Mewa,’ jeŋ jeŋ kotonj nonati, niinonj ii teŋ koma meŋ laligonj metogojen. Akadamugawo laligonj qabuŋaga namononj iŋisaama jeŋ seiwe akadamuyawo kolooro.

⁵“Oo Ama, niinonj balonj mende kolooro Siwe gomanonj kanonj goo kooronjanonj asamararambo asariŋ laligowe. Asamararaŋ iikayadeeŋ mono kete koi mombo ama nona asugiŋ kotonj nono mombo goo kooronjanonj asamararambo asariŋ laligomaŋ.” Kiaŋ.

Jiisasnoŋ gowokouruta yoŋoojoŋ ama qama kooliro.

6“Oo Amana, giinoŋ baloŋ ejemba tosaŋa gosiŋ noo boronanoŋ ama oŋonati, niinoŋ goo qabuŋaga ii yoŋoojoŋ iŋisaama qendeema laligowe. Yoŋonoŋ goo buŋaga koloogi giinoŋ ii noo boronanoŋ ama oŋona yoŋonoŋ goo Buŋa qaaga ii moma aŋgoŋ koma laligoju. 7Giinoŋ iwoi nonagi, ii kuuya goonoŋga kaŋkeji, iyoŋonoŋ ii kambaŋ kokaamba mono moma kotoju. 8Giinoŋ qaa Buŋa nonati, niinoŋ ii gowokouruna kuma oŋombe moma aŋgoŋ koma laligoju. Nii gomesaoŋ namonoŋ kamaaweti, iyoŋonoŋ ii oŋanoŋ moma yagoju. Giinoŋ wasiŋ nona asugiweti, iyoŋonoŋ ii kaŋagadeeŋ moma laariju.

9“Nii yoŋoojoŋ ama qama kooliŋ gonjeŋ. Uumeleembaa ejemba motoya yoŋoojoŋ mende qama koolijento, kanageso noo boronanoŋ ama oŋona uugia meleema goo buŋa koloojuti, mono iyoŋoojoŋ ama qama kooliŋ gonjeŋ. 10Ejemba kuuya noo buŋa koloojuti, iyoŋonoŋ mono goo buŋa kolooju ano ejemba goo buŋa koloojuti, iyoŋonoŋ mono noo buŋa kaŋagadeeŋ kolooju. Neenaa akadamuna ama oŋombe iikawaa qaganonŋ nama nanamemeŋgia aŋgi noo qabuŋananonŋ somariŋiŋ seiŋkebaa. 11Nii namonoŋ laaligona tegoro goonoŋ koumambaajoŋ anjento, iyoŋonoŋ toroqeŋ namonoŋ laligowuya. Oo Ama Toroya, giinoŋ qaga nona iikawaa esuŋanoŋ mono sopa somoŋgoŋ oŋona mende jumbu. Anoro motooŋgo kolooŋ laligojoti, iyoŋonoŋ iikawaa so motooŋgo kolooŋ laligowu-tiwaajoŋ qama koolijeŋ.

12^r“Niinoŋ yoŋowo namonoŋ laligoŋ koubeti, kambaŋ iikanonŋ qabuŋaga nona iikanonŋ sopa somoŋgoŋ oŋoma laligowe. Buŋa Terewaa qaa moŋnoŋ hoŋawo koloowaatiwaajoŋ eja motooŋgonoŋ soŋ gere siawaa buŋa kolooŋ siimbobolo moma laligowaa. Niinoŋ galeŋ koma oŋombetiwaajoŋ yoŋoonoŋga tosianoŋ mende jinŋauŋ ama soogi. 13Tosianoŋ mende soogito, niinoŋ keteda koi namonoŋ laligoŋ goonoŋ kamambaajoŋ kaŋ qaa koi jejeŋ: Noo uukori-soronoŋ mono yoŋoonoŋ kotoŋ megi uugia saa qero aisoŋ laligowuya. Kaeŋ koloowaatiwaajoŋ qama koolijeŋ. 14Niinoŋ goo Buŋa qaa kuma oŋombe moma laligoju. Niinoŋ balombaa nanamemeŋ bologa ii mende otaaŋkejeŋi, iyoŋonoŋ mono kaŋagadeeŋ ii mende otaaŋ gema qeŋkeju. Iikawaajoŋ namonoŋ uugia mende meleŋgiti, yoŋonoŋ kazi ama oŋomakeju.

15“Niinoŋ namonoŋga uŋuamambaajoŋ mende qisiŋ gonjento, Kileŋaa Toyaanoŋga aŋgoŋ koma sopa somoŋgoŋ oŋoma laligo-wagatiwaajoŋ qama koolijeŋ. 16Niinoŋ balombaa nanamemeŋ bologa gema qeŋ ii mende otaawe yoŋonoŋ kaŋagadeeŋ ii gema qeŋ mende otaaŋkeju. 17Qaa hoŋa iikanonŋ mono meŋ soraiŋ oŋono laligowu. Goo Buŋa

^r 17.12 Ond 41.9; Jon 13.18

qaaganonj mono qaa honja toontoonj kolooja. ¹⁸ Giinonj wasinj nona balonj ejemba batugianonj kamaanj gawonj mej laligoweti, niinonj kaanjiadeenj ii wasinj onjombe balonj ejemba yonjoo batugianonj deema kembuya. ¹⁹ Oo Amana, iyonjononj qaa honjaa so laaligogia kuuya togonj gombutiwaajonj ama ilaanj onjoma neenaa laaligona kuuya togonj gonjenj.” Kiaj.

Jiisasnonj uumeleenj ejemba kuuya ananaajonj qama kooliro.

²⁰ “Oo Amana, niinonj gowokouruna yonjoojonjadeenj ama mende qama koolijento, Buja qaa jenj seigi ejemba moma laarinj nombuti, iyonjoojonj ama kaanagadeenj qama koolijenj. ²¹ Ama giinonj niwo qokotaanj nana niinonj kaanagadeenj giwo qokotaanj nanjenj. Iikawaa so yonjononj kaanagadeenj anarawo qokotaanj nambutiwaajonj mojenj. Geenjo wasinj nona kamaaweti, namo ejembanonj ii moma laariwutiwaajonj ama yonjononj korebore motoonjgo koloonj laligowutiwaajonj qama koolijenj. ²² Anara motoonjgo koloonj laligojoti, iyonjononj kaanjiadeenj motoonjgo koloonj laligowutiwaajonj ama akadamuga ama nonati, niinonj ii iyonjoojonj ama onjondaborowe.

²³ “Niinonj iyonjowo qokotaanj nambe giinonj niwo qokotaanj nanjanj. Iikawaa so yonjononj qaagia jenj somonjonj aonj motoonjgo koloonj laligowutiwaajonj qama koolijenj. Motoonjgo koloonj nanji balonj ejembanonj kaniana kokaenj moma asariwuya: Giinonj jopagonj noma laligonati, iikawaa so ii kaanagadeenj jopagonj onjoma laligonj nii wasinj nona kamaawe.

²⁴ “Oo Amana, giinonj namo mende mokolonati, waladeenj kambanj iikanonj uuganonj jopagonj noma asamararanj ama nona laligonj koube. Kanagenj alauruna nonati, niinonj iyonjononj kaanagadeenj asamararanj ii iibutiwaajonj mojenj. Kawaajonj niinonj gomanj laligo-manjati, yonjononj kanonj niwo motoonj laligowutiwaajonj siinjanj mojenj.

²⁵ “Oo Ama solanja, balonj ejemba uugia mende meleengiti, yonjononj gii mende moma kotonj goma laligonj kougito, niinonj gii saanonjgadeenj moma kotonj gonjenj. Geenjo wasinj nonati, noo uumeleenj alaurunanonj ii modaboroju. ²⁶ Niinonj goo qaga ii jenj asarinj onjombe moma laligogi. Giinonj uuganonj jopagonj noma laligonati, uujopa iikanonj uugianonj ero mogi niinonj yonjowo qokotaanj nambe laligowutiwaajonj mono toroqenj qaga jenj asarinj onjoma laligomanja.” Kiaj.

Jiisas mej somonjgogi.

Mat 26.47-56; Maak 14.43-50; Luuk 22.47-53

18 ¹ Jiisasnonj qaa ii jedaboronj gowokouruta unjano siti mesaonj kemenj apu qata Kidron kotonj leegenj keuma urukisi monj eroti, iikanonj kenji. ² Jiisas ano iwaa gowokouruta yonjononj suulanj iikanonj ajoroonj laligonjkegi. Kawaajonj Juudas memelolo mej mumambaajonj anoti, iinonj kaanagadeenj urukisi ii saanonj moro.

³Jigo gawon galen ano Farisii (Kana qaawaa kaparanjonkon) yononon jiwowon jigowaa kiropo galen (sikiriti) tosaaja wasin onongi Juudasnon ii ano gawmambaa manjaqeqe eja tuun mon unuano motoon kagi. Yononon kiwa lambe ano tiwo wasagia men kan urukisinon kougii. ⁴Kougi Jiisasnon iwoi kuuya kaen koloon mubaati, ii saanon morotiwaajon ama waama asuganon kan kokaen qisin onono, “Ono morowaajon monganju?”

⁵Qisin onono kokaen meleengi, “Nono Jiisas Nazaret toya ii monganjon.” Meleengi kokaen injoro, “Nii kian koi.” Juudas memelolo meme eja iinon kaanjagadeen yonowo nano.

⁶“Nii kian koi.” Jiisasnon qaa kaen injoro gemagama kema namonon tama kamaan unuro. ⁷Kaen angi mombo qisin onono, “Ono mono morowaajon monganju?” Qisin onono jegi, “Nono Jiisas Nazaret toya iiga monganjon.”

⁸Kaen jegi meleeno, “Nii kian koi, injiowe mojuya. Ono niiga mongama nonjuti een, mono eja koi saanon onomesaogi kembu.” ⁹Wala qama koolin gowokouruta yonoojon qaa mon kokaen injoro, “Ejemba noo boronanon ama onona laligojuti, niinon ii kala kan koma onoma laligowe yonoononga monnon mon mende soon aliro.” Qaa iikanon honjowo koloowaatiwaajon Jiisasnon jotamemeya yonoojon qaa kaen jero.

¹⁰Kaen jero Saimon Piitonon manjawaa soo somata men laligoroti, iinon ii kopinanon ga horon jigo gawon galen wana welen ejia qen geja dindinaagen kotogoro kamaaro. Welenqeqe eja ii qata Malkus. ¹¹“Kaan ano Jiisasnon Piito kokaen jen koton muro, “Gii manjawaa soo somata ii mono mombo ana kopinanon kemeba. Amananon siimbobolowaa qambi apu kokonjowo noo buja qeroti, ii saanon moma mokosinon wambusoon qema.” Kian.

Jiisas kuugi Anaswaa jaanon nano.

¹²Kawali galenjianon jero manjaqeqe eja tuun ano Juuda yonoo nagu galen (sikiriti) yononon Jiisas men somongogi. ¹³Somonon wama wala jigo gawon galen qata Anas iwaa mirinon kengi. Anaswaa qegaya qata Kaiafas iinon jigo gawon galen wana koloon gbani iikanon gawon ii men laligoro. ¹⁴“Kaiafasnon wala Juuda ejemba yonoojon qambanmaban qaa kokaen jero, “Ejemba tuun kuuya alidaborowombotiwaajon eja motoonjonon nonoojon ama komuro sokombaa.” Kian.

Piitonon Jiisas kanain qakoono.

Mat 26.69-70; Maak 14.66-68; Luuk 22.55-57

¹⁵Jiisas men kengi Saimon Piito ano gowoko alia mon yoronon gemagianon keni. Kema alia iikanon jigo gawon galen wana moma

^s 18.11 Mat 26.39; Maak 14.36; Luuk 22.42 ^t 18.14 Jon 11.49-50

murotiwaajonj ama saanonj afaanjkota Jiisas otaanj jinjkaronj miri sopa uutanonj kemero.

¹⁶Iinonj kemeroto, Piitononj sopa seleenjenj nagunonj nano. Kaenj nano gowoko alianonj jigo gawonj galej waña moma muroti, iinonj seleenjenj kemenj nagu galej emba iwo qaa ijoro nagu hororo Piito wama sopa uutanonj kemeri. ¹⁷Kemebotiwaajonj ani iikanonj welenjeqe emba sopa naguya galej konoti, iinonj Piito iima kokaenj qisij muro, “Gii onjanonj kaanagadeenj eja iikawaa gowoko yonoononjga monj koloojanj me?” Kaenj qisij muro moma “Nii qaago!” jero.

¹⁸Welenj eja ano nagu galej (sikiriti) yonononj sanjonjaajonj ama gere anji jenj uroronjonj ero konama nanji. Kaenj nanji Piitononj kaanagadeenj yonoo batugianonj kema gere konama nano. Kianj.

Jigo gawonj galej wañanonj Jiisas qisij muro.

Mat 26.59-66; Maak 14.55-64; Luuk 22.66-71

¹⁹Jigo gawonj galej waña Anas iinonj Jiisas qisij munj kokaenj jero, “Gii ejemba nomaenj kuma onjoma gowokouruga moro moro unjama laligonjejanj?”

²⁰Kaenj jero kokaenj meleema muro, “Nii kambanj so asuganonj ejembaya ejembaya kuma onjoma laligowe. Juuda kanageso kuuya nonononj jiwowonj jigononj uma qamakooli mirinana so ajoroonjejonj, nii mono iikanonj nama kuma onjoma laligowe. Buñj qaa aasangoya monj mende jewe. ²¹Niinonj qaa nomaenj ejemba kuma onjoma laligoweti, naambaajonj nii iikaenj qisij nonjanj? Niinonj qaa jewe ejemba moma laligogiti, iyonononj mono qaanaa kota modaboroju. Kawaajonj ii qisij onjona sokombaa.”

²²Kaenj meleema muroto, jigowaa kiropo galej (sikiriti) monjonj kosianonj nama Jiisas urujanonj qetaalinj jero, “Jigo gawonj galej wañanonj qisij gono gii qaa silia kañj mono naambaajonj meleema mujanj? Godaqeqega qaa.”

²³Kaenj jero kokaenj meleema muro, “Qaa bologaga jebenagati, ii nisaana sokombaato, qaa honj jejenj eenj, mono naambaajonj nii eenj nujanj?”

²⁴Kaenj meleema muro Anasnonj Jiisas wasinj jero gbadoya kaanjadeenj borianonj raro wama jigo gawonj galej waña Kaiafas iwaanonj kenji. Kianj.

Piitononj Jiisas qakoono indinj woi karonj kolooro.

Mat 26.71-75; Maak 14.69-72; Luuk 22.58-62

²⁵Saimon Piitononj gere konama nano tosanonj qisij kokaenj ijogi, “Gii onjanonj kaanagadeenj iwaa gowokouruta yonoononjga monj koloojanj me qaago?” Kaenj ijogi qakooma “Nii qaago!” jero.

²⁶Piitononj jigo gawonj galej wañaa welenj ejia qenj geja kotegoro kamaaroti, iwaa tinitosaya welenjeqe alia monjonj ii moma qisij ijoro, “Oo gii mono urukisinonj iwo motoonj laligori giijenja me nomaenj?”

²⁷Kaen ijoro Piitononj mombo qakoono kambanj iikanondeen kurunonj kanainj qaro moro. Kianj.

Jiisasnonj gawana Pailotwaa jaanonj nano.
Mat 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Luuk 23.1-5

²⁸Gomanj ano umugawodeen Jiisas Kaiafaswaa mirinonja wama kamaanj Room gawanawaa jinjaronj mirinonj kenji. Juuda yonononj uugia tiloonj kokojinjinj koloowombotiwaajonj majakaka moma kokaenj jegi, “Kianjkomu kendombaa lama newombaajonj amamaa-wombo.” Kaen jenj moma bimoonj gawanawaa jinjaronj miri uutanonj mende ugi. ²⁹Kawaajonj gawana Pailotnonj seleengenj kamaanj injiima kokaenj qisij onono, “Eja koi kanonj mono naa qinjitagaa ano qaa jenj munj wama kaju?”

³⁰Qisij onono meleengi, “Eja iikanonj kikekakasililinj me bologa meme eja monj mende koloonagati eenj, nonononj mono eenj toontoonj ii wama goononj mende kawonaga.”

³¹Kaen meleengi Pailotnonj injijoro, “Ono mono onononj qaa jakeyanonj ama munj Kana qaagiaa so gosinj qaaya jenj tegowu.” Kaen injijoro moma ijogi, “Nonononj eja monj komuwaatiwaa qaaya jenj tegowombaajonj songo ero amamaajonj.” ³²Juuda yonononj kaen ijogi Jiisas anj koomu nomaanja komuwaatiwaa qaaya ii injisaama jeroti, iikaanja kanonj honjowo kolooro.

³³Pailotnonj Juuda yonoo qaagia moma mombo jinjaronj miri uutanonj uma Jiisas oono karo kokaenj qisij muro, “Gii Juuda yonoononj kinj ponjiagaa koloojanj me qaago?”

³⁴Kaen qisij muro meleema kokaenj qisiro, “Qaa ii mono geengaa uuganonja jejanj me tosanonj noojonja qaa kaen jenj jeganonj anji jejanj?”

³⁵Kaen qisiro Pailotnonj meleeno, “Yei! Nii Juuda ejaga koloonj Juuda onoo qaagia nanjonkejenj me? Qaago totoonj! Nii Room gawana laligowe geengaa ejembauruga ano jigo gawonj galej yonononj mono guama kanj noo borononj ama gonju. Giinonj mono naa iwoiga ana?”

³⁶Kaen meleeno jero, “Noo bentotonaa kania ii balonj kokoinonj mende eja. Niinonj balombaa kinj-totonj mombaa kinj ponja koloowenagati eenj, noo kerasuru-ururanonj mono saanonj waama noojonj ama manja qewuyaga. Manja qenj niinonj Juuda jotamemeya yonoo borogianonj kememambotiwaajonj kaparanj koma manja qegi nombombaajonj amamaawuyaga. Ii amamaawuyagato, noo kinj-totonaa kania ii gomanj monjenj eja. Nii balonj eja ponj mende koloojenj.”

³⁷Qaa ii jero Jiisas kokaenj qisij muro, “Gii kilej eja ponj qaita monj koloojanj, ii onjanonj me qaago?” Kaen qisij muro meleeno, “Nii eja

^u **18.28** Room gawman yonoojonj Juuda yonononj kokaenj moma laarigi: Nono Room yonoo jinjaronj mirinonj uninj uunana tilooro esunjana kamaaro kokojinjinanawo koloonj kianjkomu kendombaa lama toroya newombaajonj amamaawonja. Kawaajonj sombenonj seleengenj laligogi. ^v **18.32** Jon 3.14; 12.32

pon qaita mon koloojeni, ii geenjo jejan. Niinon qaa hona nanjon jen asarimambaaon ama namonon kamaan asugiwe. Kuuya yononon qaa honaa leegeja laligojuti, iyononon mono noo qaana geja ama momakeju.”

Jiisas komuwaatiwaajon jen tegogi.

Mat 27.15-31; Maak 15.6-20; Luuk 23.13-25

³⁸Kaen meleeno Pailotnon mepaqepae ama qisiro, “Qaa hona ii mono naama?” Kaen qisin mombo Juuda yononon kemen atapanon nama kokaen injoro, “Niinon eja iikawaa qinjita mongama mon mende mokoloojen. ³⁹“Mon mende mokolojento, noo nanamemena mon kokaen ero moju: Gbani so kiankomu kendon kambananon kapuare mirinonga eja motoongo onoojon isambe kamaankeji, ii moju. Kawaajon Juuda onoo kin ponjia saanon onoojon isambe kamaanaga me qaago? Kawaajon onoo siingianon nomaen moju?”

⁴⁰Kaen injoro meleema kokaen qagi, “Qaago, ii qaagoto, Barabas isana nonoonon kamaawa!” Kaen qagito, Barabas iinon kikekakasililin ejaga koloon manja karen mon qegiti, iikawaa waj kolooro. Kian.

Pailotnon Jiisas maripoonon komuwaa jen jen tegoro.

19 ¹Silama qagi Pailotnon Jiisas wama kema jero manjaqede eja yononon ooli waayawonon molaankota ootigi. ²Manjaqede eja yononon talunjon mepaqepae kokaen ama mugi: yononon Jiisas qen kasa waayawo menj pipiin ila meagon wananon konji kemero maleku osoga nezongbalawo ii koma mugi kemero. ³Kaen ama kosia-non arengon nama jegi, “Oowe oowe! Juuda yonoo Kin Ponjia, oowe!” Kaen jen urunanon mamaga qetaaligi.

⁴Kaen mepaqepae ama mugi Pailotnon mombo seleenjen kemen kokaen injoro, “Mobu! Niinon eja ii gosin qinjita mon mende mokoloojen. Kawaajon ii mombo wama onoo jaagianon kamaawe kania kaen moma koton iibuya.” ⁵Kaen injoro Jiisasnon kamaan atapananon nano kokaen iigi: Tosianon kasa waawonon ila pipiin wananon koma maleku osoga nezongbalayawo koma mugi nano Pailotnon kokaen injoro, “Mono eja hona koi iibu!”

⁶Kaen injoro jigo gawon galej ano nagu galej (sikiriti) yononon ii iima qaa wowombo qama jegi, “Maripoonon qegi komuwa. Maripoonon qegi komuwa.” Kaen jegi Pailotnon jegianon menj kokaen injoro, “Niinon qinjita mon mende mokoloojen. Kawaajon onoo mono onooangiodeen ii menj maripoonon qegi komunaga.”

⁷Juuda jotamemeya yononon qaa ii moma kaparan koma kokaen jegi, “Nonoonon Kana qaa eja. Qaa iikawaa so gosinin komuwaatiwaa so koloaja. Iyaja menj uma ‘Anutuwaa meria koloojen,’ jenkeja. Kawaajon mono koomuwaa buja kolooro sokombaa.”

⁸Kaen kaparan koma jegi Pailotnoŋ moma bombongaoya waaro jeneŋa ororo toroko moro. ⁹Kaen moma Jiisas wama mombo jinŋkaron miri uutanoŋ uma kokaen qisiŋ muro, “Gii daakaya?” Qisiŋ muroto, iinon kitia moŋ mende meleema qaaya bogoro nano. ¹⁰Qaaya bogoro nano kokaen ijoro, “Gii noonon qaa kitia moŋ meleembaga me qaago? Niinon jeŋ tegowe isama gombuya me maripoonon gugi komuwaga. Iikawaa kususuŋa ii noonon eja. Kawaa kania mojan me qaago?”

¹¹Kaen jero moma kokaen meleema muro, “Moŋnoŋ eukanonja kususun mende ama gonoti een, gii mono eja omaya laligon iwoi ama nomambaajon amamaanaga. Kawajon eja moŋ moronon nii goo boronon noonji, iwaa siŋgisonŋgoyanon mono goonon qinji uugun somata kolooja.”

¹²Kaen meleema murotiwaajon ama Pailotnoŋ Jiisas isano kamaawaatiwaa kaparan kono. Kaen kaparan konoto, Juuda yoŋonon qa gigilaan kokaen jegi, “Isana kamaawaati een, mono Siisa-kimbaa alia mende toroqen koloon laligowa. Moŋnoŋ neenaajon moro uro ‘Kin poŋ koloojen’ jeŋi, iinon mono Siisa-kin tuarenjen ama muja.”

¹³Kaen jegi qaa ii moma jeŋ kotoŋ Jiisas wama seleenŋen kamaagi. Kamaagi gawana Pailotnoŋ jake moŋ jamonon ama tambonŋi eroti, iikanon uma qaa jenteegowaa duŋ rarayanon kamaan raro. Jake kawaa qata Hibruu qanon Gabata jeŋ laligogi. Ii ananaa qanon Jake Jamonon meŋ taambonja. ¹⁴Kamaan raroti, Juuda ejembanon ween iikanon kiankomu kendon rabombaajon jojorigi. Ween ii kolooro ween biiwia dodowiro Pailotnoŋ duŋ rarayanon rama Juuda yoŋoojon kokaen injjoro, “Iigi, onoo kin poŋgia koi!”

¹⁵Kaen jero moma qa gigilaagi, “Qaomba! Qaomba! Maripoonon qegi komuwa!” Qa gigilaagi kokaen jero, “Onoo kin poŋgiaa qaa jeŋ tegowe maripoonon ubaatiwaajon jeŋu me?” Kaen jero jigo gawon galen yoŋonon meleema jegi, “Siisa-kinon motoonŋo kin poŋnana kolooja. Nonoonon eja poŋ morota moŋ mende raja.”

¹⁶Kaen meleema jegi Pailotnoŋ Jiisaswaa qaa jeŋ tegon maripoonon qegi komuwaatiwaajon borogianon ano. Borogianon ano manjaqeqe eja yoŋonon Jiisas meŋ galen konŋi.

Jiisas maripoonon qegi.

Mat 27.32-44; Maak 15.21-32; Luuk 23.26-43

¹⁷Galen konŋi iyanaa maripoonon anŋo anŋon siti koton seleenŋen kemen goman moŋ qata Wanŋii qamakejuti, kanon konŋi. Wanŋii qa ii Hibruu qanon Golgota qamakeju. ¹⁸Iikanon kema maripoonon qegi ano iwo eja woi teete motoon urun Jiisas batugaranon anŋi nanŋi.

¹⁹Kaen qegi Pailotnoŋ tere onŋ jero maripoonon Jiisaswaa wanjon eu ama qegi. Tere ii kokaen ooro nano, “Jiisas Nazaret toya, Juuda yoŋoo kin poŋgiaga koi.” ²⁰Jiisas maripoonon qegiti, goman ii siti kosianon ero ano tere

ii qaa karoŋ, Hibruu, Latin ano Griik qaanŋ oogi nano. Kawaajŋ Juuda ejemba mamaganŋ uugun kema kan eu unun tere ii weenŋogi. ²¹Kaen ooro Juuda yonoo jigo gawŋ galeŋ yononŋ Pailot kokaen ijogi, “ Juuda yonoo kin pongiaga koi, kaen mende oowato, kokaen oowa, ‘Iyanjaajŋa Juuda kin Ponjiaga koloŋen, jero.’ ” ²²Ii moma Pailotonŋ qaa kokaen meleeno, “Qaa oodaboroŋeniwaajŋ ii mono kaen ewaa.”

²³Manjaqeŋe eja yononŋ Jiisas maripoonŋ qeŋgo opo selekopaa ilawoilaya meŋ eja 4 batugianŋ mendeema 4 kolooro totogianŋ megi. Kaen megi malekuya ero megito, ii kokaembaajŋa saanonŋ mende mendeenŋi: Ii kuuyagadeen opo jakaŋa motoonŋonŋ memetaga. Opo kitia kitia mende mindirinŋ eukaya lililili unun megi emu kemekemeta ero. Kawaajŋ ii boliwabotiwaajŋ mendeembombaaŋonŋ amamaagi. ²⁴Amamaanŋ aminŋ moma kokaen jegi, “Ii motoninŋ mende sokombaa. Kawaajŋ saanonŋ iikawaa unun qeninŋ toya koloowaa.” Kaen jeŋ unun qegi Buŋa qaa moŋ hoŋawo kolooro. Qaa ii kokaen oogita eja,

“Yononŋ opo selekopaana meŋ batugianŋ mendeema totogianŋ meŋ malekunaa unun aangole anŋi moŋonŋ haamo ambaa.”

Manjaqeŋe eja yononŋ qaa iikawaa so anŋi.

²⁵Jiisas maripoonŋ qegi nano emba kokaanŋonŋ kanianŋ nanŋi: Jiisaswaa nemunŋ naseya ano Kloopaswaa embia qata Maria ano Maria Magdalaga. ²⁶Jiisasnonŋ nemuŋa ano wombo gowokoya kosianŋ nani iriima nemuŋaajŋ kokaen jero, “Nemuna, mono meraga koi iima kalaŋ koma rijoŋonŋ laligowa.”

²⁷Kaen jeŋ gowoko ii kokaen ijoro, “Mono nemuŋa koi iima kalaŋ koma rijoŋonŋ laligowa.” Kaen jero moma Jiisaswaa nemuŋa kambaŋ iikanondeenŋ wano mirianŋ kema motoonŋ laligori. Kiaŋ.

Jiisasnonŋ maripoonŋ nama komuro.

Mat 27.45-56; Maak 15.33-41; Luuk 23.44-49

²⁸Jiisasnonŋ gawonŋa kuuya medabororoti, ii moma iikanŋ Buŋa Terewaa qaaya moŋonŋ hoŋawo koloowaatiwaajŋ kokaen jero, “Nii apuwaajŋ moŋen.”

²⁹Kanonŋ jua moŋ wain apu aasonŋawo iikanŋ saa qeŋ raro. Ii raro kowe momondo moŋ suunŋ taniŋaenŋ ii meŋ wain apunŋonŋ qendunŋonŋ sepeŋe susuyanŋonŋ qesanŋonŋ megi uro buutanŋonŋ anŋi. ³⁰Anŋi wain apu aasonŋawo ii neŋ jero, “Mono tegoja.” Kaen jeŋ laaligoya mesao-mambaajŋ aroya sigonŋ kamaaro kokoosuya kouro nonŋ qero. Kiaŋ.

Jiisaswaa maronŋ wasanonŋ utoogi.

³¹Jiisasnonŋ nonŋ qero Juuda ejembanŋonŋ weenŋ iikanŋ kianaŋkomu kendonŋ rabombaaŋonŋ jojorigi. Kianaŋkomu Sabat kendonŋ ii kendonŋ kambaŋ

^w 19.24 Ond 22.18 ^x 19.28 Ond 69.21; 22.15

somata kolooro. Kawaajon Juuda jotamemeya yononon majakaka moma kokaen jegi, “Qamo yononon Sabat kendon kambanjon maripoonon nanji mende sokonja.” Kaen jen gawana Pailotwaanon kema kokaen qisin mugi, “Gii saanon jen tegona kema maripoonon unjuyati, iyonoo tawo siigia kungi qamogia metogonin kamaawuya?” ³² Qisin mugi jen tegoro manjaqeqe ejanon kougii. Kouma Jiisaswo maripoonon urugiti, ii uulanawo komuwaatiwaajon wala yoroononga mombaa tawo siita kuma leegen kema mombaanon kaanjadeen anji.

³³ Kaen angito, Jiisawaanon kouma iigi mono komuro. Kaen iima siita mende kungi. ³⁴ Mende kungito, manjaqeqe eja yonoo-nonga monjon wasa menj maronja utooro iikanondeen sa ano apu kamaaro.

³⁵ Kaen anji monjon iwoi ii jaayanon iiroti, iinon ii nanjon jen koi oorota ero keteda koi weengoju. Qaa nanjon jen oorota eji, ii mono qaa honja koloaja. Ono kaanagadeen ii moma laariwuti-waajon moma qaa honja mojiwaa so jeja. ³⁶ Iwoi ii kolooroti, ii Buja Terewaa qaa monjon honjawa koloowaatiwaajon kolooro. Qaa ii kokaen,

“Iwaa siita mono mende kumbu.”

³⁷ Ano Buja Terewaa qaa mon kokaen eja,

“Eja utoogiti, iyononon mono iwaagen jaagia uu iibu.”

Ono qaa woi iikawaajon ama ii moma laariwu. Kiaj.

Jiisawaa qamoya jamo kobaanon roj konji.

Mat 27.57-61; Maak 15.42-47; Luuk 23.50-56

³⁸ Kawaa gematanon Arimatia taon toya qata Joosef karo. Iinon Jiisawaa gowokoya koloon laligoroto, Juuda jotamemeya yonoojon ama toroko moma momalaaria kolatin laligoro. Iinon kan gawana Pailotwaanon kema Jiisawaa qamoya metogomambaajon qisin muro. Qisin muro moma jen tegoro kan metogoro.

³⁹ “Eja qata Nikodeemus wala Jiisawaanon gomantiinanon karoti, iinon kaanagadeen karo. Kan qamo morimambaajon kele koowagawo qata mor ii repa apuyawo meleengiti, ii esu mon bija 30 kilowaa so sewanja menj kan Joosef ilaaj muro. ⁴⁰ Ilaaj mun motoon Jiisawaa qamoya metogori. Metogon jinin moronja awaa menj qamo selianon ama opo taanja iikanon momosiiri. Juuda ejemba nononon qamonana kaan ama mozozongon roj koma onomakejon.

⁴¹ Jiisas maripoonon qegiti, goman iikawaa leegenanon urukisi mon ero. Urukisi iikanon qasiriwaa jamo kobaa dologa mon uroroogi nano. Iikanon qamo mon mende anji gbameja ero. ⁴² Gbameja koloon kosianon ero Juuda ejembanon kiankomu kendon rabombaaajon jojorigi kambanja toriro. Kawaajon Jiisawaa qamoya menj iikanon ama roj koni. Kiaj.

† 19.36 Eks 12.46; Jan 9.12; Ond 34.20 ‡ 19.37 Zek 12.10; Isa 1.7 * 19.39 Jon 3.1-2

Jiisaswaa kobaa qasirianonj gbameŋa ero.

Mat 28.1-8; Maak 16.1-8; Luuk 24.1-12

20 ¹Sabat kendorj raji tegoro Maria Magdala emba iinonj Sonda umugawodeen weŋgeraŋ suluro qasirinonj keno. Kema jaaya uuro keno jamo somata iiro iikanonj mono kobaa uroooya iikawaa qaa ootanonja qetangi kaŋ ero. ²Kaenj iima iikanondeen mesaonj uulaŋawo kema Saimon Piito ano Jiisaswaa wombo gowokoya yoroononj kaŋ kokaenj irijoro, “Mono Pombaa qamoya qasirinonja meŋ kema dakanonj aŋgi eji, ii mende mojonj.”

³Kaenj irijoro mesaonj qasirinonj keni. ⁴Motoonj bobogariŋ kenito, gowoko alianonj bobogariŋ kema Piito uugunj wala qasirinonj keuro. ⁵Keuma jamo kobaa uroooya iikawaa uutanonj mende uma qaa ootanonj eenj akakariniŋ uuro keno opoya momosigiti, iikayadeenj ero iiro. ⁶Ii iiro Saimon Piitononj kaanagadeenj gematanonj kouma jamo kobaa uutanonj uma opoya momosigiti, iikayadeenj ero iiro. ⁷Ii iiro ano waŋa opo jakaŋa moŋnonj momosiinj esuugiti, ii tosianonj kuma selewaa opoya kawo mende mindiriŋ aŋaso aŋgi raro iiro.

⁸Kaenj iiro gowoko alianonj wala qasirinonj kouroti, iinonj kaanagadeenj jamo kobaa uutanonj uma iwoi ii iima moma laariro. ⁹Jiisas gbiliŋ koomunonja waabaati, iyorononj Buŋa Terewaa qaa kaanja ii waladeenj mende moma asariŋ tompiriŋ laligonj kouri. Kiaŋ.

Jiisasnonj Magdala emba Mariawaanonj asugiro.

Mat 28.9-10; Maak 16.9-11

¹⁰Rama kouma iikanondeenj moma laariŋ eleema mirigaranonj keni. ¹¹Yorononj kenito, Marianonj aŋodeenj qasiriwaa jamo kobaa qaa ootanonj nama saaro. Kaenj saama kobaa uroooya iikawaa uutanonj akakariniŋ uuro keno. ¹²Uuro keno Siwe gajoba woi malekugara tualalakota iriiri. Yorononj Jiisaswaa qamoya eroti, iikanonj rari. Moŋnonj waŋa eroti, iikanonj raro moŋnonj kanianonj raro.

¹³Kaenj rama kokaenj ijori, “Emba, gii naambaajonja saajanj?” Ijori moma jero, “Poŋnaa qamoya meŋ kema dakanonj aŋgi eji, ii mende mojenj.”

¹⁴Kaenj jeŋ eleema Jiisasnonj kosianonj nano iiroto, kaitania ii mende iima kotonj haŋqaŋ qeŋ nano. ¹⁵Haŋqaŋ qeŋ nano Jiisasnonj kokaenj qisiŋ muro, “Emba, gii naambaajonja saajanj? Morowaajonja moŋganjanj?” Kaenj qisiŋ muro urukisi galeŋanonj nanja me nomaenj, iikaenj romonjonj kokaenj ijoro, “Oo somatana, gii qamoya meŋ aŋgonj moŋgeŋ kema anjanjati eenj, mono nijona kema memaŋa.”

¹⁶Kaenj ijoro Jiisasnonj qata qama “Maria!” jero. Ii qama jero iwaanonj eleema Hibruu qaanonj qama “Raboni!” jero. Ii ananaa qaanonj “Boina!”

¹⁷Kaenj jero kokaenj ijoro, “Nii Amanaanonj mende uma koi nanjenj. Kawaajonj nii mende noosiriwato, noo kouruna yoŋoononj kema

buju kokaen injiowa: Niinonj mono Manja Anutu ano onoo Mangia Anutuwaanonj eleema umaŋa.”

¹⁸Kaen ijoro Magdalaga emba Maria iinonj eleema kema gowo-kouruta kokaen injiowa, “Niinonj Ponj iibe qaa kaan kaan nijoaa.” Kiaŋ.

Jiisanonj gowokouruta asuginj onono.

Mat 28.16-20; Maak 16.14-18; Luuk 24.36-49

¹⁹Sonda iikanondeenj gomaŋj tiiro gowoko yonononj ruuŋanonj ajoroonj Juuda yonoojonj toroko moma miri naguya koma kii meŋ ragi. Kaen ragi Jiisanonj asuginj batugianonj nama kokaen injiowa, “Alauruna, luae mono onowo raba!” ²⁰Kaen jeŋ borowoita ano maroŋa qendeema onono iima korisorononj uugia saa qero. ²¹Saa qero mombo kokaen injiowa, “Alauruna, luae mono onowo raba! Amanonj nii wasiŋ nono kaanjadeenj niinonj onjo wasiŋ onjonjeŋ.”

²²Kaen jeŋ buu aasonja uulangonj jero, “Mono Uŋa Toroya mewu. ²³^bOnjo ejemba siŋgisonjgogia mesaowuyati eeŋ, ii mono Anutuwaa jaanonj solanjanidaborowaa. Ejemba siŋgisonjgogia mende mesaowuti eeŋ, ii mono Anutuwaa jaanonj mende solanjaniwuya.” Kiaŋ.

Jiisanonj Tomas asuginj muro.

²⁴Jiisanonj gowokouruta kaen asuginj ononoto, gowoko 12 yonoononja monj qata Tomas, qata monj Didimus qagiti, iinonj kambaŋ kanonj batugianonj mende laligoro. ²⁵Tomasonj karo gowoko tosonianj “Nono Ponj iijonja,” jegi moma kokaen jero, “Jaananonj biriŋ lopoya borianonj iima boro susunanonj maroŋanonj oosirimaŋati eeŋ, ii saanonj moma laarimaŋa. Nii neeno ii mende oosirimaŋati eeŋ, mono qaagadeenj nijogi ii mende moma laarimaŋa.”

²⁶Kaen jero sonda motoonjo tegoro gowoko yonononj Sonda iikanonj mombo mirinonj kululuuŋ nagu koma kii meŋ Tomaswo motoonj ragi. Motoonj ragi Jiisanonj mombo asuginj batugianonj nama kokaen jero, “Alauruna, luae mono onowo raba!” ²⁷Kaen jeŋ Tomas ijoro, “Gii mono boroga boraama borowoina meŋ iima boro susuganonj maronanonj oosiriwa. Kaen ama yangiseŋ mesaonj uuwoiga yakariŋ nii moma laariŋ nomba.”

²⁸Kaen ijoro kokaen meleeno, “Oo, gii noo Ponj Anutunaga!”

²⁹Kaen meleeno kokaen ijoro, “Gii niijaŋiwaajonj nii saanonj moma laariŋ nonjanto, ejemba mende niima kileŋ nii moma laariŋ nomakejuti, iyonononj mono simbawonjowo kolooju.” Kiaŋ.

Jononj Oligaa Buŋa koi kokaembaajonja ooro:

³⁰Jiisanonj gawonj esuŋmumuyawo meŋ laligoro angoletto seiseiya tosaŋa ii gowoko yonoo jaagia qaganonj asugiroto, ii buk koi kanonj

^b 20.23 Mat 16.19; 18.18

mende oowe. ³¹Qaa tosaana ooweti, ii kokaembaajona oowe: Jiisasnon Anutuwaa Meria koloon Hamoqeqe Toya Kraist kolooji, onjo qaa ii moma laarin iikaana kanon Jiisaswaa qabuayaaajon ama laaligo kombombanja bunja qen aowuya. Kaen ama laligowutiwaajon niinon Oligaa Bunja tere koi oowe onjoonon kaja. Kiaj.

Jiisasnon gowoko 7 yonjoonon asugiro sora ambembo horogi.

21 ¹Kanagen Jiisasnon mombo gowoko tosaana yonjoonon asugiro. Taiberias apu anjon goraayanon kanon kokaen asugin onono: ²Gowoko eja kokaananon motoon laligogi: Saimon Piito, Tomas qata mon Sunesune (Didimus) qagiti, Natanael eja ii Galili prowinswaa taona Kaanaga ano Zebediwaa merawoita woi ano gowoko tosaana yonjoononga woi.

³“Motoon laligogi Saimon Piitonon injoro, “Nii mono sora horomambaajon kema.” Kaen jero tosianon jegi, “Nono saanon giwo motoon kembona.” Kaen jen mesaon wanjonon uma kema gomantiija iikanon sora mon mende horogi. ⁴Sora mende horon een laligogi goman ano Jiisasnon sakasinon nano. Nanoto, iwaa kaitania ii mende iima kotogi. ⁵Jiisasnon nama onjoma qaro, “Alauruna, sora mon horoju me qaago?” Jero meleema “Qaago!” jegi.

⁶“Qaago!” jegi kokaen jen koton onono, “Onjo mono misagia wanjo dindinaagen giligi kemero saanon sora mokoloowuya.” Ii moma misagia giligi sora seiseiya kemen ologogitiwaajon horonin koubajen amamaan horon susugogi.

⁷Kaen kolooro Jiisaswaa wombo gowokoya iikanon Saimon Piito kokaen ijoro, “Ii mono Ponja!” Kaen jero Pombaa qata moma opoqiisiagadeen somonjon laligorotiwaajon selekopaaya kokosiin iikanondeen apu anjonon lugun kemero. ⁸Yonjonon sakasin koorononon 100 miita kawaa so kosianon kema laligogi. Kawaaajon Piitonon kemen keno gowoko tosaana yonjonon wanjo loqanon qen nanjon kema misa sorayawo horogi wanjo gematanon karo.

⁹Kaen kan sakasinon riin iikanon iwoi kokaen iigi: Gere jero lokotanon sora jejeta ano bered raro. ¹⁰Ii iigi Jiisasnon kokaen injoro, “Onjo keteda koi sora horojuti, mono iikanona tosaana menj koi kawu.”

¹¹Ii jero Saimon Piitonon moma wanjonon uma misa hororo sakasinon uro. Uro hona 153 iigi. Misa ii sora somata seiseiya yonjonon saa qegito, misanon kilenj mende riiri. ¹²Hona ii iigi Jiisasnon kokaen injoro, “Mono kan gomaambawaa neneya newu.” Kaen jero moma kan “Ii Ponnanaga,” kaen moma kotogito, gowoko yonjoononga monjon “Gii moronon?” kaen qisimambaajon uulombo moma mende qisiro. ¹³Mende qisiroto, Jiisasnon kema bered menj onjoma sora kaanagadeen mendeema onono.

© 21.3 Luuk 5.5 ^d 21.6 Luuk 5.6

¹⁴Jiisasnoŋ koomunonga waama gowokouruta asuginj oŋono indinj karoŋ kolooro. Kiaŋ.

Jiisasnoŋ Piito mombo kuuj meŋ kotiuro.

¹⁵Gomaambawaa neneya negi tegoro Jiisasnoŋ Saimon Piito-waajonj kokaenj ijoro, “Saimon Jombaa meria, alauruga koi yoŋonoŋ nii uugianonj jopagonj nomakejuti, giinonj ii unjuugunj mamaga jopagonj nomakejanj me qaago?” Ii moma kokaenj meleeno, “Oo Poŋ, nii uunanonj jopagonj gomakejenj. Gii noo wombo alana koloojanj. Ii geenjo saanonj mojanj.” Kaenj meleeno Jiisasnoŋ ijoro, “Gii mono noo lamauruna melaa unjuaginj laligowa.”

¹⁶Kaenj ijoro indija woi qisij muro, “Saimon Jombaa meria, gii oŋanonj jopagonj nomakejanj me qaago?” Ii moma kokaenj meleeno, “Oo Poŋ, nii goojonj ama nomakeja. Gii noo wombo alana koloojanj. Ii geenjo saanonj mojanj.” Kaenj meleeno Jiisasnoŋ ijoro, “Gii mono noo lamauruna galeŋ koma oŋoma laligowa.”

¹⁷Kaenj ijoro indija karoŋ qisij muro, “Saimon Jombaa meria, gii mono oŋanonj womboganonj noojonj ama gomakeja me qaago?” Kaenj qisij muro uujopawaa qiqisia motoonjo iikayadeenj qisiro indija karoŋ koloorotiwaajonj Piitononj wosobiri moma meleema kokaenj jero, “Oo Poŋ, gii iwoi kuuya saanonj modaborojanj. Gii wombo alana koloojanj. Giinonj mono geenjo ii awaagadeenj mojanj.” Kaenj jero Jiisasnoŋ ijoro, “Gii mono noo lamauruna unjuaginj laligowa.”

¹⁸“Niinonj qaa hoŋa toonj moŋ kokaenj jewe moba: Gii sagbili laligonj geenjo selekopaaga somonjonj kana kanoŋ me kanoŋ kemanjenj siinj mobagatiwaa so saanonj kema kaŋ laligona. Kaenj laligonj waanato, eja waŋa koloowagati, kambaŋ iikanonj boroga boraana moŋnoŋ kaŋ opo selekopaaga somonjonj goma kana moŋgenj mende kemambaajonj mobagati, mono iikanonj guama kembraa.”

¹⁹Jiisasnoŋ gejatootoo qaa kaenj jenj Piito komuwaatiwaa qaa saanŋ inisaano. Iinonj koomu tania moŋ komuro Anutuwaa qabunaya somariiwaatiwaajonj romonjonj ii jero. Qaa ii jenj iwaajonj ijoro, “Gii mono kaŋ nii notaanj laligowa!” Kiaŋ.

Jiisasnoŋ Piitowo gowoko mombaa qaaya aminj mori.

²⁰Piitononj Jiisaswo kema eleema Jiisaswaa wombo gowokoyanonj gemagaranonj karo iiro. Gowoko iikanonj kiankomu lama negiti, iikanonj waŋanonj Jiisaswaa totoyanoŋ laariŋ jero, ‘Poŋ, goononj memelolo eja ii morononj?’ ²¹Gowoko iikanonj kanagaranonj karo Piitononj ii iima Jiisas kokaenj qisij muro, “Poŋ, gowoko koi kawaanonj mono nomaenj koloowaa?”

²²Qisij muro kokaenj ijoro, “Niinonj iwaa laaligo areŋa kaenj me kaenj ambenagi, ii mono goo majakakaga qaago. Niinonj kokaenj moma

jewenaga, ‘Iinonj mende koomu laligonj uro niinonj namononj mombo kamaŋatiwaa kambaŋanonj toroqenj jaawo laligonj unaga,’ qaa ii iwaa qaaga koloona. Gii mono iwaa qaa mesaonj geengaa laaligoga meagonj galeŋ koma aonj noo gemananonj kaŋ nii notaŋj laligowa.”

²³Qaa kaenj jero tosianonj tondu moma jeŋ seigi uumeleenj alaurunana yonoo batugianonj qaa ii kokaenj jeŋ soogi, “Gowoko iikanonj mende komuwaa.” Kaenj jeŋ soogito, Jiisasnonj jaawo tetegoya qaa laligonj ubaatiwaajonj mende jeroto, qaa kokaenj jero, “Niinonj iwaa laaligo areŋa kaenj me kaenj ambenagi, ii mono goo majakakaga qaago. Niinonj kokaenj moma jewenaga, ‘Iinonj mende koomu laligoro niinonj namononj mombo kamaŋatiwaa kamba-ŋanonj toroqenj jaawo laligonj unaga,’ qaa ii iwaa qaaga koloona. Gii mono iwaa qaaya mesaonj geengaa laaligoga meagonj galeŋ koma aonj laligowa.” Kiaŋ.

Neeno ii kuuya jaananonj iima naŋgonj oonj oŋonjeŋ.

²⁴Gowoko iikanonj iwoi ii jaayanonj iima laligonj iikawaa so ii naŋgonj jeŋ asariŋ Oligaa Buŋa koi ooro. Korebore oŋononj gowoko iikawaa kania mojuŋtiwaajonj ama saanonj naŋgonj kokaenj jeŋ laligowu, “Iinonj qaa naŋgonj jeroti, iikanonj mono qaa hoŋa toonj kolooja.”

²⁵Jiisasnonj gawonj meŋ angoletoto tosaŋa seiseiya ii kaŋa-gadeenj ama meŋ laligoro. Iikawaa sundugia motomotoonj ii kuuya tororo oowonagati eenj, mono buk papia borana borana seiseiya koloogi kantri so papia kowi miri (laibreri) kuuya kanonj anij saa qeŋ ologoro tintiŋa monj mende sokonaga. Kaenj romonjojeŋ.